

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A bán bukása.

Budapest, augusztus 8.

(v.) Tüzzenek gyzslóbogót a Nemzeti Kaszinó ormára: gróf Khuen-Héderváry megbukott. Lemondott végképpen, sőt lemondását a korona már el is fogadta. Lám, akit kegyeltek, akit lelkesen emeltek vállakra, akinek a kedvéért ki akarták sajátítani a nemzet harcosainak a lelkiismeretét: a bán mégis elbukott. Elsöpörte a közvélemény felzúdult szenvedélye. Hiába álltak melléje még sülyedésében is, hiába kapaszkodtak a büntető végzet kerekéinek a küllőibe: a sors mégis elgázolta. És hiába mesterkednek, terrorizálnak, agyarkodnak: mégis a nép akarata fog megvalósulni. És jönni fog egy új kormányzati szellem, mely új politikát fog magával hozni: a nép politikáját, tehát olyat, mely demokratikus és nemzeti. E nélkül nincs se béke, se kibontakozás. A letört udvari és arisztokratikus befolyás póránáz nem ballag tovább a magyar nép. Ezt a nyugót lerázza magáról, a harcot pedig folytatja mindaddig, míg önrzete elégtételt nem kap s míg diadalt nem arat akarata.

Mert most már tudomásul kell az uraknak venniük, hogy a magyar politika két döntő hatalmu tényezője mellé, az udvar és a kaszinó mellé — a nálukénál is nagyobb hatalommal feltolakodik immár egy harmadik, akit eddig kutyába se vettek, vagy ha igen, hát egy erélyes kézmozdulattal félreparancsoltak: — a nép. Nagyot néz az udvar, még nagyobbab „a nemzet vezetésére történelmi alapon hivatott társadalmi réteg”, — mi címen avatkozik az eddig oly jámbor viselkedésű nép az ország dolgába s honnan veszi követeléseinek szívós merészségét, küzdelmeinek lendületét, fellépésének határozott önrzetét?

Mely ördög bujt egyszerre a bagariaszagu csöcselékbe, hogy ime mer érezni, beszélni, erősnek lenni s csak azért sem engedni, holott eddigelé türt, hallgatott, dolgozott, fizetett s ötesztendőnkint egyszer tompa lélekkel elment szavazni csak arra, aki többet adott, vagy arra, akit hol a kormány, hol a megye, hol a földesur küldött a nyakára? És most egyszerre vége ennek az idilli rendnek, a közélet eme patriarkális egyensúlyának, amely abban állott, hogy az udvar parancsolt az arisztokráciának, emez az „ur” osztálynak, a huszmilliónyi nép pedig boldogan gyakorolta a hódoló engedelmesség érnéyét. A nép, mely eddig adóforrás volt az államkincstárnak, emberanyag a hadseregnek és szavazó csorda az ugynevezett történelmi osztálynak, ez a nép most felfedezte a saját lelkét, ebben a saját akaratát és a maga nyers csökönyösségével követeli akaratának megvalósítását.

A nép ur akar lenni a maga házában. Országának fegyveres örségéhez ad továbbra is pénzt meg embert, amennyi kell, de idegen nyelven s idegen lóbogó alatt nem szolgál-tatja azt a véderőt, amely végtére is az övé. Az övé még akkor is, ha a királyé, mert ez a király maga is a magyar nemzet királya, fejedelmi teljathatalmát a nemzet akaratából bírja s a nemzet alkotmányának korlátai közt tartozik gyakorolni. A fekete sárga zászló, a kétféjű sas, a német kommandó nem kell többé a népnek. Magyar nemzeti lóbogót, magyar cimert, magyar vezényszót akar a maga véderéjében. Ez lehet helytelen, lehet oktalan, sőt veszedelmes is az urak szemében, de a nép azt mondja, hogy immár nagykorúvá lett, amaga esze után jár és előbb nem ad se pénzt, se katonát, amíg akarata nem teljesül. Ezt mondja a nép s ugyanezt cselekszi is. Az udvar

ámul, a kaszinó dul-ful, de a nép jéghideg nyugalommal ragaszkodik álláspontjához. Szóval: a nép kezd kényelmetlen lenni. Már a többségi akarat sem imponál neki. Hogy is imponálna? Hiszen a nemzet óriási többsége egyszerűen ki van rekesztve az alkotmány sáncaiból. Alig egy millió választója a huszmillió nemzetenek szavaz a választásoknál, a többinek joga nincs, csak kötelessége: hogy fizessen adót és szolgáljon a hadseregben. Hát ez a parlament nem maga is kigunyolása a többségi akaratnak? A kisebbség parlament-jének többsége képes-e, alkalmas-e, biteles-e a valóságos nemzeti akarat kifejezésére és képviselésére? Így történhetik meg az, ami most megtörtént: hogy a nép hangosan követelte a véderő nemzetivé tételét s a siket parlament egy szót se értett belőle.

Bezzeg megértette a kaszinó, s akart is tenni róla. Gróf Szápáry László a vizsgálóbizottság előtt írásról olvasta fel, tehát nem megfontolatlanul hevenyészve röpitette világá az a kijelentést, hogy: „az én világomban, amelyben élek, közhiedelem volt, hogy az obstrukciót pénzzel le lehet szerelni.” Az ő világa melyik? A kaszinó. És ott az a szörnyűség feltevés közhiedelem vala? Tehát nem egy, vagy két félrevezetett lélek rögeszméje, hanem általános felfogás? Hát akkor ne tessék egy megtévedt emberről beszélni. Ez az egy csak végig akarta csinálni azt, amit a többiek gondoltak s egymás közt beszéltek. Meg akarta fizetni a népet: hadd fogja be a száját, álljon félre a nagyurak s az udvar utjából és halotti torát ülven az agyonkorrupt nemzeti óhajtasoknak, koccintson a bőkezű adakozók egészségére. Mert, kérem, az ő szemükben mi mindnyáján nép vagyunk, politikai, irodalmi, ipari, kereskedelmi, jogászai, orvosi, bírói béresek, akiknek nincs

TÁRCA

Tizenhat év mulva.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Thury Zoltán.

Két nem éppen öreg, hanem hajlott kora uriember ment a köruton a nyugati pályaudvar felé. Az egyik vidéki, a másik pesti. A vidékinek a fejübjára volt föcsapva a kalapja. Egy kicsit olyan bohémforma ember volt. Szörnyű hanyag hányavetiséggel lépkedett a másik, a komoly ur mellett, hangosan kacagott s sarkon fordult és úgy nézett utána minden esinosabb hölgyecskének, aki elshant mellettük az aszfalton. Különben mind a kettőnek piros volt az arca. Vendéglőből fordultak ki az utra s úgy látszik, hogy ittak is egy kicsit az ebédhez. Csakugy az egyik birta, a másik nem. A vén mihaszna, olyanforma ember, mint valami egészen modern Falstaff, hátravetette a kabátja szárnyait, harsogva beszélt, a mellénye hajtókájáról zsinórnon lecsúgott erős, vastag üvegi monokli pedig minden lépésnél hozzákocogt a nadrágszíjja csattjához, ami iszonyuan megfeszült a hasán. Különben ezen a tájon két-háromujnyira kilátszott a mellénye alól s inge is, hogy annál kedélyesebb legyen a megjelenése.

Az egyik mellékutánál a pesti ember megállt s majdnem szigoruan szólott rá a vidéki urra, aki pedig éppen valami kis varróleányka lábcsakait igyekezett kihámozni egy pöttyögős fekete harisnyából és a félretaposott sarku cipőkből.

— Náci, hát azt mondatd, hogy Rózihoz megyünk.
Az még egy kicsit a leány után bámult.

Olyan kitarással, hogy a leány talán megérezte a bokáira tapadó tekintetet, mert hirtelen leeresztette a szoknyáját s kigyúlt óceval fordult vissza. Akkorra azonban már barátjához fordult a Nácinak nevezett ur s elrészékenyülvé, fátyolos, lágy nézéssel és meghatottan dunnyogott.

— Csakugyan, a szegény Rózi. Egy pillanatra el is feledkeztem róla. De hát annyi esinos fruska jár itt... Mifélek fele ilyen szépek sincsenek a lányok... Dögöljek meg, ha ilyenek. Hiába, csak Pest a termőföldje a gráciának... Hej, barátom, ha én nem kerütem volna le a vidékre, abba a piszokba...

— Azt mondatd, hogy elmegyünk Rózihoz...
— Itt házastodtam volna vagy éppen csak holmi kis, apróbb lejáratu szerelmekre határozottam volna rá magam... Hát igen, Rózihoz... Hogyne. Ha egyszer mondatm, hát ura vagyok a szavamnak. — Egyszerre elszomorodott. — Hogy él szegény? Hiába, a vér csak megszólal az emberben, a közös vér...

— Egy kicsit későre.
— Mindegy az. — Szilajul dobálta a fejét jobbra-balra. — Azért láthatod, hogy olyan szivem van, mint az arany. Ahogy azt mondat: Rózi, hát megdobbant, de úgy megdobbant...
— Hát gyerünk.

Befordultak a kis utcán, aztán a keskeny gyalogjárón egymáshoz tapadva végigmentek még egy esomó kis utcán. Nem igen beszélgettek, mert rettetetes volt a zaj. Egy-egy kocsi, ami szembefött, dübörögve dögött egyik körül a másikra a kocsituton. A kocsisok kiabáltak. Néha a kocsik egész sora kerülte ki egymást a szük uton s a lármát egyfelől úgy verték vissza a házak, mintha össze akartak volna omlani... Egy-egy kis szünetben váltottak pár szót, de a Náci nevezett ur már kedvetlenül, olyanformán, mintha szivesen visszafordulna.

— A szegény Rózi, hát csakugyan, szegény...

— Csak gyere.

— Mit csinál?

— Varrja a fehérneműt. Hát mit csináljon?

Ha ilyen szepen gondoskodtál róla. Az irodád hoz vagy tízezer forintot. Ha egy ezret neki adtál volna, az is akadt volna, aki elvegye.

A Náci nevezett ur sértődötten állott meg a szük kis gránit gyalogjáró szélén s kidüllesztette a mellét.

— Engem nem kell figyelmeztetni semmire. Mőgöttük egy pillanatra szintén megállott néhány ember s pár hölgy is. Két keményített gyolcsfejűtös vöröskeresztes testvér előbb szorongva nézte a gyalogjárót, hogy hogyan jutnak itt tovább, aztán letét a kocsitúra s úgy kerülte meg a férfiakat. A pesti embernek ez kellemetlen volt s tovább huzta Náci urat.

— Csak gyere.

Mindössze néhány házzal mentek még tovább s az egyik kapun befordultak egy barnára ázott falu verembe, ami nagyon magas volt, föl négy emeletig, s amin köröskörül folyosópántlikák lapultak meg a fal mellé. A folyosó rácsa mögött ablakok voltak, telerakva rengeteg kovászos ugor-kás üvegekkel, akik fölött lehelletszerű finom, vizes pára ömlött ki a lakásokból s állandóan nedvesen tartotta a falakat és a kövezetet. A kapuval szemben levő falon nem volt folyosó, csak ablakok. Fekete lyukak, amik mögött a jó isten tudja, hogy mi van. Egymás mellett kettőben azonban a harmadik emeleten fehér ruhák voltak kitergetve a két ablakszárny között kifeszített spargákra. A pesti ur fölmutatott a sötét lépcsőházból ezekre az ablakokra s azt mondat: — Ott lakik Rózi.

A másik a mellére nyomta az ökleit s míg szuszogva mászta a meredek lépcsőt, tökéletesen ellágyulva lelkendezett.

— Istenem, hogy dobog a szivem. Tizenhat éve nem láttam. Tizenhat éve... Nagy idő...

joguk a megütközésre, ha a munkánkon kívül a lelkiismeretünket s a becsületünket is meg akarják fizetni. Ingyen kívánták-e a lesszerelést? Szó sincs róla, az ur a pokolban is ur és póttyára nem fogad el semmit. Fizetni akartak hát busásan. Gavallérok akartak lenni. S a nép elég arcátlan volt a csengő aranykát a gavallér fejéhez vágni. S még hozzá lármát is csapni. S tetejébe még a merénylők erkölcsi megbélyegzését is kierőszoakolni. Óh, kérem, ez már több a soknál; ez anarkia, nihilizmus, valóságos Dózsa-féle porlázadás!

Hja, ilyen manapság a nép, ilyen tekintélytörő, ilyen istentelen. Azt meri állítani, hogy neki is van lelkiismerete, sőt a becsületéről is mer diskurálni. Pedig tudvalévő, hogy neki csak zsebe és gyomra van. S ha ezt a kettőt teletömik, hát akkor minden jogos igénye ki van elégítve. Becsülete pedig a főurnak még akkor is van, ha veszteget. Ellenben a canailenak akkor sincs becsülete, ha leplezi a vesztegetést. Egyáltalában a becsület az öröklött latifundiumhoz tapad mint valami mezzei szolgálatom. A többi osztálynak a tisztessége csak a privilegizált réteg nagylelkű engedékenységén alapul: mint másodrangú és feltételes becsület. Így bántak ők eddig a néppel. S nép mindaz volt, ami az ő finnyás kőrükbe be nem juthatott. Hát ez a nép kezd többé nem parizni. Fűtől a párbaj-kódexre s kezd nagyra tartani a munkától kerges kéz polgárbecsületét. Az udvart s a mágnásvilágot egymásnak ajándékozza, ő maga pedig követeli a jussát, ha török, ha szakad. S a magyarok ámulva nézik ezt a metamorfózist. Nem veszik észre, hogy a huszadik században vagyunk, mely épp most tördeli szét az erkölcsi jobbagyság bilincseit. Halljátok a zörgést? A bán lemondásával épp most hull a földre a bilincsenek egyik legkeményebb láncszeme.

A parlamenti bizottság.

Budapest, augusztus 8.

A bizottság munkája meddő formalitások és minimumra csappant érdeklődés közben közeledik a befejezés felé. Ma már sem tanu nem volt kihallgatni való, sem egyéb fontosbizonyíték nem került elő; a bizottság nagybárá azt a munkát végzi, amelyet a peres eljárásban becsomózásnak neveznek. Hallaszott ugyan még ma is, hogy va-

— Nagy. Hát mérnök vagy Szolnokról, — érted? Hogy ne beszéljünk kétfelé. Kleinnak hívják. Ingeket akarsz.

— Jó.

Akkora már csengettett a harmadik emeleten a pesti ur s vártak. Kicsi, szikár, fiufurmájú laposmellű vénlány nyitott nekik ajtót s gyöngyén elmosolyodott, mintha örülne a meglepetésnek.

— Nini, Mória, te vagy? — Hátralépett, hogy bemehessenek. — Eszedbe jutottam. Örömet szerelt nekem — s már a másik urat nézte, aki még mindig a küszöbön állott. Egy pillanatig egészen rátapadt a pillantása, aztán megint csak visszafordult a másik emberhez. — Hogy van a feleséged, meg a Tini, meg a Klára meg hogy is hívják csak a fiadat?

— Samu. Ez az ur itt Klein Ignác. Jó emberem, akinek néhány jó ingre volna szüksége. Nem bolti munkára, hanem ahogy te varrod meg az inget. Valami ilyenforma puha vászon legyen... — S a nyakkendő alá kissé kihuzta a mellényéből az inget s odaadta tapogatni a lányának... Az gépiesen morszolta ujjai között a vásznat s újra meg újra félrasandított az idegenre. Azonközben mormogott, mint a szajkó: — Csakugyan, hát csakugyan, meg lehet csinálni. Tessék beljebb kerülni.

Bementek. Odabent volt a gép, sok vászon, gyolcs, csipkék is szerte a székeken, az agy fölött héberbetűs nyomtatvány üveg alatt. Két oszlop között egy csomó, esztendőkk hosszú sorára kiszámitott dátum valami évfordulóról. Egyébképpen szigorú rend és az a bizonyos pézsmára emlékeztető erős szag, ami vénlányoknál otthonos. A lány

lami tartalék-szenzáció készül, egy névtelen levélképében, amelyet a Fiume-kávéház egy mellék-helyiségében találtak s amelyet állítólag Hajdu Ételka irt; de erről hamarosan kiderült, hogy nem irhatta gróf Szécsényi László barátja, mert már augusztus ötödike óta nincs Budapesten.

Egyetlen említésreméltó momentuma volt a mai tárgyalásnak Nessi Pál felszólalása, amelyben tiltakozott az 50.000 koronával megfizetett Dienes-féle nyilatkozatban ellene szórt rágalmak ellen és tanuk kihallgatását kérte a maga igazainak bizonyítására. A bizottság elvitakozott egy darabig azon, hogy van-e helye a bizonyításnak ebben a dologban, amely a vizsgálat tárgyával éppenséggel nincs kapcsolatban; de véget vetett a vitának Szécsényi Imre jóhiszlós nyilatkozata, amelyben nagyon helyesen utalt arra, hogy Dienes Márton erkölcsi kvalitása olyan silány, hogy ezzel szemben Nessi Pál szavahihetőségét kétségbevonni sem szabad. Ezzel aztán napirendre tértek a mágnáspénzen bérelt piszok fölött.

A bizottság, miután Rohonyi Gyula ismételt megmondotta, hogy az előadói tisztet semmi szín alatt nem fogadja el, Nagy Ferencet szólította fel, de miután ő is vonakodott, Szécsényi Imrét választotta meg előadónak.

A folyosó ma is elég népas volt, de részben a kormányválsággal, részben az eddigi napok eseményeivel foglalkozott, minthogy a mai ülés alig adott témát. Az ott egybegyűlt újságírók és politikusok között ma is szimpatikusan emlékeztek meg Hegyi Jenőről, aki Dienes szerencsétlen családjá részére tekintélyes összeget biztosított s aki a bizottság előtt való őszinte viselkedésével azt a benyomást tette, hogy jóhiszeműen került a vesztegető főurak és cinkosai társaságába.

A mai ülésről szóló tudósításunk a következő: Délután 3 órakor nyitotta meg Rohonyi elnök a bizottság mai ülését.

A jegyzőkönyv felolvasása után Polónyi Géza az utlevéltől megvizsgálására kiküldött bizottság nevében jelent, hogy a bizottság a gyanus tételeket megvizsgálta, amiről beletjesztí a fölvetett jegyzőkönyvet és a szakértői véleményt. A jegyzőkönyv így hangzik:

Jegyzőkönyv. Felvételét 1903. augusztus 8-án a képviselőház parlamenti bizottsága által kiküldött albizottsági eljárásról. Jelen voltak: Polónyi Géza, dr. Tóth János, és dr. Mandel Pál albizottsági tagok. Az albizottság mindenekelőtt megátogatta Kemper Miklós törvényes hítes írásszakértőt akinek véleménye csatlakozt. Megjelenvén pedig az albizottság a belügyminisztérium utlevél-osztályában, meghallgatta az iktatónál megbízott azon közeget, aki az utlevél-osztályban az utlevél iránti kérvényeket ve-

leült egy merev hátú székre s erősen nézve az idegent, kérdezte.

— Lány kéne?

— Egy tuca.

— Hát ha az ur gondolja, hogy megfelel a munkám, amiről egyébképpen Mórén jótalhat, mert ismer. Csakhogy, kérem, keresztény urakkal az ember nem szivesen kezd ki, mert hogyha valami nem éppen jól sikerül, hát mindjárt azon kezdik, hogy a zsidó így meg úgy. Nem is a munkát, vagy a hanyagságot, vagy a hibát szidják, hanem a zsidót, már pedig én ezt nem szeretem. A szegény apám jut eszembe, aki foltozó szabó volt és mindig hallottam, hogy mondták neki a kuncaftok, hogy bűdös zsidó, disznó zsidó... Pedig hát szegény ránk kerest, rám meg a bátyámról s bizony néha négy órát se aludt egy éjszaka, hogy előteremtse a pénzt, amivel a bátyámat iskoláztatta...

— Aztán honnan tudja azt, hogy én olyan nagyon keresztény vagyok?

— Meglátszik az.

— S a bátyja? Hát mi lett vele? Persze, ő volt a család szemefénye, mi? A bátyján? Így szokott ez lenni...

— Az kérem egészen hitvány ember. Mória tudja. Igaz, Mória?

— Igaz.

— Arra, kérem, ráment minden szerzeményünk. Amikor már én is a varróba jártam négy-öt pengőt hazahoztam minden szombaton, hát elszedték. Kellett neki könyvre is, meg az egyetemre, meg ivásra s egy kis kaláris gyönyögm volt, hét sor, azt is elvitte egyszer, hogy azt mondja: fizetni kell a vizsára... A vizs-

vezeti. Ezen közeget, névszerint Paulis János díjnok előadása és Szabó László osztálytanácsos meghallgatása után az albizottság egyhangúlag megállapítja: hogy a 87.008/1903. szám alatt beiktatott Wokán Miklós neve helyén vakarás látszik, illetőleg tényleg vakarás történt olyképpen, hogy előbb ugyanazon helye irt név teljesen ki van vakarva.

A kivakart név Paulis János bevallása szerint azon kérvényező neve volt, Wokán Miklós, aki mint kérvényező van bevezetve. Ki van zárva, hogy a vakarás helyén akár Dienes Márton, akár gróf Bánffy Miklós neve lett volna beiktatva. Ki van zárva, hogy ősszekötötésben a Dienes Márton oszláról utóval kiszolgáltatása tekintetében bármi visszaélés vagy szabálytalanság történt volna. A 27.131/1903. szám alatt bejegyzett két egyenre vonatkozó ételvél tárgyában az albizottság teljes meggyőződést szerzett arról, hogy ezen utlevélek Csorba Béla a tanácsadó Hollán Péter 21 éves segédlegmáster és Dunkel Károly 21 éves gépészmérnök részére állítottak ki. Ezen eset is teljesen rendben levőnek találtott. Kelt, mint fent Polónyi Géza, dr. Tóth János, dr. Mandel Pál.

A szakértői vélemény hangzik a következőképp (olvassa): T. parlamenti albizottság! Polónyi Géza országgyűlési képviselő ur felhívása folytán ma megjelentem az országház épületében és ott a mélyen t. albizottság által rendelkezésemre bocsátott iktatókönyvnek 87.08-ik tételében a „beadvány tartalma” című rovatban lévő bejegyzést megvizsgáltam és a hozzáam írtézet kérdésekre, — letet eskümmre való hivatkozással, — véleményemet a következőkben terjesztem elő:

A kérdéses bejegyzés, mely Wokán Miklós nevet tartalmazza, kétségtelenül egy kivakart írás helyére íratott. A vakarás késsel eszközöltetett, a rovat teljes hosszára terjed és mivel a kivakart írásnak nyomai határozottan megállapíthatók, az is megállapítható, hogy az egész vakart részen írás létezik. Az nem állapítható meg, hogy a Wokán Miklós név írás helyén eredetileg ki volt írva, mivel az eredeti írásnak csak néhány pontozott maradványa maradt fenn, de betűjegy-vonások nem láthatók sem szabad szemmel, sem nagyítóüveggel. Ellenben a Wokán név előtt létező írásnak nyomából határozottan megállapítható, hogy az első betű egy nagy kezdőbetű volt, mely alszáras alakításában egy G. vagy J. (J.) betűjegynek felel meg. Kétségtelenül megállapítható, hogy a második betű egy a. betűjegy volt és pedig egy karikázott alakítású — a — betűjegy; nemcsak a betű keretvonásai, hanem a szerkezete is megállapítható. A harmadik betűjegynek csak a szárvonása maradt fenn és nem állapítható meg a betűjegy értelme. Muthogy a kérdéses tételben lévő név írása teljesen azonos jellegű írás az alatta lévő 27.009. tételszám alatt bejegyzett írással — és a kivakart dereteikben meghatározható betűjegyek is megelelnek ezen írás jellegének: lehetségesnek tartom, hogy a kivakart nagy kezdőbetű egy I betűjegy volt, a második betűt határozottan egy a betűjegynek állapítottam meg, mely úgy alakítású, mint idomra megfelel a Wokán név a betűjegyének; a harmadik kivakart betűjegy megfelel azon s betűjegy alakításának, mely a következő tételben beirt „Jesica” szóban előfordul: mindezekből azon véleményre jutok, hogy a kivakart bejegyzésben eredetileg „Jesica” név volt az első szó és hogy a kivakart bejegyzés az ezt követő 27.009. számú tételben irt nevet tartalmazta, mert a kivakart papír hosszterjedtségén azon bejegyzés elférhetett. A feltett kérdésre kiementem, hogy ki-

gára, amivel ő ur lett, míg az apám szegény majdnem hogy éhen halt s én meg itt sorvadok. Hanem hát szivesen adtuk. Az isten megverne, ha azt mondanám, hogy kényszerített arra, hogy adjunk neki. Dehogy, hanem ha nem kapott, hát leeresztette az orrát és el volt keseredve és azt is mondta, hogy a zsidónak csak a geszte van érzéke. Ahol nyerni lehet valamit. Hát adunk neki. Míg a szoknyámat is zálogba tettük, csak-hogy lecsafoljuk.

Az idegen egy kicsit zavarba jött s kelletlenül mosolygott.

— Hát mer hogy talán nem volt jó fiu?

— Jó? Hitvány ember uram, én mondom! Leszégylet bennünket, amikor egy kicsit fölvitte az isten a dolgát. S amikor észrevette, hogy jobb kereszténynek, mint zsidónak lenni, hát egyszerre csak keresztény lett. Azóta nem is ismer engem, aki megmaradtam a családból. Talán attól fél, hogy küszöl, hogy zsidó volt, ha megfordul nálam. Tizenhat esztendőre nem láttam. Elpusztulhatnak éhen, szomjan, azt se tudná, hogy ki vagyok, ha olvasná az újságban, hogy Hirsch Róza... Pedig odavezett érte a zálogházban mindennem s ami meg ennél sokkal több, tisztelt ur, az abba vetett hitem, hogy hát az én testvérem csak mégse lehet olyan hitvány gazember...

Az idegen felugrott s most már tiszta igazság volt a hangjában, ahogy felháborodva kiáltotta: — Rózi!

Csend lett. Egymásra bámultak. A férfi sunyi módon, kerülve a lány pillantását, a lány pedig egyenesen beleszögezve a nézését, míg az ajkai szégyöny megvetést fejeztek ki. Mintha a vásznak, a keze munkája lett volna a vár, amiből

Törvényesen védett

Bob-csemege

név alatt egy olyan finom gyümölcs-hashajtó jött forgalomba, mely úgy felnötteknél, mint gyermekeknél egy „állandóan rendszeresített” kellemes széklettel idéz elő. A gyomrot tisztítja és erősíti. Fővárosi orvosok nagy előszeretettel rendelik székrekedésnél chronicus esetekben is, miután hatása biztos, fájdalommentes és teljesen ártalmatlan. Elvezetése ize által kiszorítja az összes károsító hatásokat. Nagyon ajánlják olyan egyéneknek, kik meg akarnak szabadulni a sokféle hashajtó állandó bevételétől. — Egy teljes doboz ára 80 fillér. Postán csak öt doboz meg 4 kor-ért bérmentem. Egyedül készíti ERŐNYI BELLA gyógyszerész

Budapest, VII., Károly-körút 5. szám. — Kapható a gyógyszerárakban. Pórfaktárok: Lux Mihály, Muzsány-körút 72. dr. Eger László, Váci-körút 17., Török József, Király-utca és Andrássy-utca, Karaschmaroff A. Kerepesi-út 39. szám, Fodor J., Marokkói-utca és Király-utca, Gara és Balh. József-körút 74., Molnár és Moser, Koronásrög-utca, Neruda Nándor, Kossuth Lajos-utca, Szécal Lajos, Andrássy-út 78. Nagybani pórfaktár: Fodor Márton, Király-utca 41. és Váci-körút 10., Fodor J., „Szőkegróca” Kerepesi-ut.

zártnak tekintendő, miszerint a kivakart bejegyzés „Dienes Márton” nevet tartalmazta. A mélyen t. parlamenti albizottságnak alázasztja Kempter Miklós s. k. a budapesti kir. büntető törvényszék állandó nites szakértője.

Felólyi: Indítványozza, hogy a szakértőnek, aki vonatkozott díjat fölszámítani, 100 koronát utalványozzanak ki. Ehhez a bizottság hozzájárul.

(A zárt ülésről.)

Gróf Andrássy Gyula: A multikori zárt ülés mindenféle mendemondákra adott alkalmat. Kérem tehát, konstatalja a bizottság, hogy a zárt ülésen semminemű érdemleges tárgyalás a kérdéses ügyre vonatkozólag nem történt, hanem tisztán belső napirendi kérdésekről volt szó.

Felólyi Géza: Nem járulhatok hozzá ehhez. A zárt ülésen az lett megállapítva, hogy az ottani közléseket teljesen bizalmasnak tekintjük. Nincs hát helyén sem pozitív, sem negatív alakban azokról nyilatkozni. Kérem a bizottságot, ne diskutiáljunk arra vonatkozólag, nehogy kénytelen legyenek kiterjeszkedni arra, hogy mit tárgyaltunk.

Gróf Andrássy Gyula: Én nem forszírozom a határozathozatalt, megelégszem azzal, hogy a magam részéről konstatalom, hogy érdemleges tárgyalás ebben az ügyben itt nem történt.

Miklós Ödön: Én is csatlakozom gróf Andrássy Gyula álláspontjához, mert azon az ülésen semmi olyan nem tárgyaltott, ami följogosítana oly föltevésekre, aminekét a hírlapokban olvastunk.

(Az éjjeli kocsisz.)

Elnök: Konstatalja, hogy Fischer Gyula tanu meghivatván, kintt, hogy állandó lakása Gráiban van s csak látogatásban volt itt egy nénjénél.

Felólyi: Tegnap itt volt.

Elnök: Már elutazott. Különbén is csak azt állítja, hogy hallott valamit.

Felólyi: Ézzel kapcsolatosan előlök attól is, hogy Friedmann Lázár kihallgatassék.

Elnök: Friedmann Lázár két uton is fordult hozzánk; közvetlenül a bizottsághoz és főkapitány-szög utján. Méltóztatassék meghallgatni a bizottsághoz, valamint a főkapitány-szöghöz ítézett levelét, amely a főkapitány-szög által hozzánk lett küldve.

Ivánka: Fischer mire nézve lett volna kihallgatandó?

Felólyi Géza: Annak igazolására, hogy Friedmann Lázár elmondta előtte az éjjeli állítólagos kocsiszást és hogy megengedette a rendőr azzal, hogy agyonlövöl, vagy pedig minthogy valami ügye van a rendőrséggel és a bonosságra nincs tisztázva, a rendőrség ki fogja utasítani Budapestről. Ezt akartam megállapítani. Tegnap itt volt este 8 óráig, ismételtelen jelenttem, többször kérte halgatását. Ha elutazik, nem lehet vallomását megállapítani.

Elnök: Levelét intézett hozzánk, és a főkapitány-szöghöz. A főkapitány erre vonatkozó átirata ugy hangzik:

T. képviselőházi bizottság! Ma dében fél két órakor kaptam az idecsatolt borítékban Friedmann Lázár levelet, melyet ezenel bemutatni kötelességem tartom; megjegyzem, hogy én Friedmann Lázárt nem ismerem, tudommal sohasem láttam és azt, hogy

lesújtja ezt az embert. Mögötte egész halom volt egy asztalon, torlasz, ami elé verekedni állott ki. Összeszortotta a fogait és várt.

A férfi szólalt meg először.

— Hát nem ismeris meg Rózi. Én vagyok, Náci. Eljöttem hozzád...

— Minek?

— Belátom, hogy csunyán viseltem magam...

— Lásd be s indulj innen.

— Rózi...

— Indulj. Nekem annyit kell dolgozni ahhoz, hogy megéjjek valahogy, hogy nem szabad folzaklatnom magam. Hivány ember vagy. Utállak. Eredj innen. — Amikor az ember még várt, hirtelen méreggel kiabált rá:

— Indulj! Mörög, minek hoztad ide ezt a piszok embert?

— Azt akartam, hogy találkozzatok. Talán segítségére lehetne...

A lány kacagott s a hüvelykujjával abba az irányba bökött, ahol a Náci ur állott.

— Ez? — Indulj innen! Mörög! Menjete! Nekem nem kell semmi barátság! Ez az ember menjen innen.

— De...

— De? Hát mindjárt leordított az udvarra, hogy meg akartok ölni. Hát menjete!

A két férfi csakugyan megindult és sokáig ment egymás mellett szó nélkül. Egyszerre csak a jó erőben levő Náci ur szólalt meg a körülton, ahol már nem lökdösték őket annyira, mint a kis utcákban.

— Hát látod, ez az. A ti vallástok engesztelhetlenségét hirdet. Míg a Krisztus az én uram...

A másik ember hirtelen megállott, lihegni kezdett, nagy gombaságokat akart mondani, de aztán mást gondolt. Szomoruan bólogatott s azt mondta csak:

— Szervusz Náci.

Náci ur is kezét nyújtott.

— Szervusz.

Friedmann Lázárvalamely rendőröközeg befolyást gyakorolt, egyszerűen mende-mondának kell nyilvánvanom.

Öszinte nagyrabecstüléssel

Rudnay Béla s. k.

Tóth János: olvassa a főkapitány-szög által átküldött következő németnyelvű levelet: *Euer Excellenz, Wohlgehoren Herr Oberstadthauptmann...*

Felólyi: T. bizottság! Ne állapodnánk-e meg abban, hogy német beadványt nem olvasunk. Ilyent egy nagy parlamenti bizottság csak fordításban olvashat.

Gróf Andrássy Gyula: Idővesztegetés!
Felólyi: A politikai oldalát vegyük. Magyar politikai bizottság németnyelvű dolgot Magyarországon nem olvasnat. Különbén, hogy röviden végezzünk a dologgal, kijelentem, hogy nem tudok németül... (Derültség.)

Heintz Hugó: Majd megmagyarázom.

Felólyi: Megjegyzem, hogy jól tudok németül... De nem megyek bele abba, hogy mint bír Magyarországon német aktákat engedjek magam elé terjeszteni.

Elnök: Röviden előadom a két levél tartalmát s a leveleket az iratokhoz csatolom.

Felólyi: Ebben megnyugsom.

(Szápáry páholybérlate.)

Elnök: A tanukihallgatások során következőknek Berényi Miklós, a Hódmezővásárhelyi szintársulat pénztárnoka, aki kihallgatásra jelentkezett. Megelőzőleg azonban, miután nem tudta, hogy módjában lesz megjeleni, beklüdtötte írásbeli nyilatkozat alakjában valómását. Méltóztatassék meghallgatni a nyilatkozatot, ebből látjuk, hogy szükséges-e a tanu kihallgatása, igen, vagy nem.

Tóth János jegyző olvassa a következő levelet: Nagyságos emök ur! Tisztelet paramenti bizottság! A gróf Szápáry László elleni megvesztegetési ügyből kifolyólag a lapokban említés tetteit gróf Szápáry Lászlónak fumei színházi bérleti ügye is. Miután kedvezőtlen egészségi állapotom, lábfejásom meggátol abban, hogy a vád tényállást a t. paramenti bizottság előtt szökodal adhassem ö, az ez uton a következőkben batorokodal előterjeszteni: 1902. évi május hónapban megjelentem Fümében, a szegedi szintársulat részére bérlélet gyűnteni. Gróf Szápáry László ó excellenciájánál jelentkeztem aki rögtön aláírt egy páholybérlélet 500 K. bérfizetés mellett és egyszermind egy 1000 koronás bankjeggyel kis akarta fizetni. De ismerve ó excellenciája Keresényi szintársulatával tanusított nagylelkűségét és bőkezűségét, nem fogadtam el a rögtön fizetést hanem azt mondtam, hogy ráér az a szezon befejezesekor is megfizetni. Időközben ó excellenciája elutazott s a bérletösszeget nem kérhettem meg tőle s így csakis Hódmezővásárhelyen szólítottam fel sürgönyileg a bérletösszeg beklüdsé iránt, mert az igazgatómással kellett számolnom, amire ó excellenciája a következő sürgönyt küldötte:

Nagyságos Berényi Miklós urnak Hódmezővásárhelyen. Kérem tisztelettel tudatni, mennyi volt a bérletösszeg, rögtön folyósítani jogom, tisztelettel Szápáry kormányzó ur megbízásából, dr. Dittlich, titkár.

Erre sürgönyválaszt adtam: Bérletösszeg 520 korona, 10 korona a sürgönyköltség. Ez történt 1902. augusztus 24 én délután mire ugyanaz év szeptember 7-én sürgönyileg 530 koronát kaptam. Tehát nem felel meg a valóságnak amit a hírlapok közöltek, hogy azokat a napokat, amelyeken ó excellenciája a színházban jelen nem volt, levonta volt. A hírlapokkal közöltekkel szemben ez a valódi tényállás, melyet kötelességemnek tartottam a t. parlamenti bizottság tudomására hozni. Szeged, 1908. augusztus 6-án kiváló tisztelettel Berényi Miklós, a szegedi szintársulat pénztárnoka.

(Tévedések vigjátéka.)

Som Pál: (Harminchéteves, izraelitahírlapíró, büntetlen.)

Elnök: Sziveskedjék előadni, mit tud arról az ügyről, melyről Sümeji Vilmos nyilatkozott.

Som: Sümeji itt azt mondta, hogy én tudok arról hogy a miniszterelnök ur vesztegetett. En arról semmit sem tudok, nem is mondtam neki, hanem igenis történt, hogy egy villamoson Vázsonyi Vilmos, Fay István és Sebes Dénes jelenlétében, mikor a Hock-bankettől jöttünk, s talán egy kissé *obstruktív hangulatban* is, beszélgettünk az obstruktívól. S ekkor én azt mondtam, hogy nemsokára vége lesz az obstruktiónak, mert leszerelik. Azt is mondtam, hogy egy pár lapot meg fognak nyerni. Sümeji dübbe jött, s azt mondta, hogy én mint újságíró hogy mondatok ilyent. Erre dr. Krausz ügyvéd megjegyezte, hogy Bartha Miklós is kapott Sümeji idején a rendelkezési alpból, ebből lovagias affér is lett, de egyébként az egész ártalan beszélgetés volt. Hallottam a képviselőház valóságában, hogy Ferenc Ferdinánd környezetiéből valami félmillió ön, melyen lapokat vásároznak. De hogy képviselőket vesztegetnek, azt nem mondtam.

Böthy Akos: Tévedések vigjátéka...

Felólyi Géza: Könyvelmü diskurzus.

Ivánka Oszkár: Fentartja-e Sümejivel szemben, amit mondott?

Som: Igen.

(Az Orient-expresszen.)

Követkesik Hermann Adolf kihallgatása.

Hermann Adolf: (Harminchároméves, magánhivatalnok.)

Elnök: Önnek biztos tudomása van, hogy Dienes 29-én éjjel Budapestről Bécs felé utazott. Azt is mondják, hogy tanu ur látta Dieneset. Mondjon el mindent, amit a szökekről tud.

Hermann: 29-ikéről 30-ára virradó éjszaka szol-

gálatban volt az Orienten, és talán két-három percel az indulás előtt rohanna jön egy horádér egy lepedőbe becsomagolt dolgokkal és egy nagyon egyszerű kézi-táskával. En még mondtam is a vonatvezetőnek: Da kommt ein Reisender mit einem aussergewöhnlichen Gepäck! Dieneset ismerem látásból, de azt a hölgyet s azt az urat, aki vele volt, nem ismerem. Természetesen I. osztályu jegyik volt. Beszálltak a vonatra. Olvastam délután a lapokban, hogy Dienes közvetítette ezeket a dolgokat. Mikor beszálltak, mondtam a vonatvezetőnek, kérdezze meg, hogy hova mennek. Ók direkt Berling akartak menni. Jegyik csak Bécsig szölt, de a halócoosi illetéket, az Orient supplement-t meg akarták fizetni egész Berling. De miután a vonat csak Bécsig megy és onnan aztán Ostendébe és Párisba, kiszálltak a Staatsbahnhozá. Hogy onnan merre mentek, nem tudom. Ez volt egy óra előtt pár percel. A vonat aztán elindult. Gondoltam, ezek turosa módon mentek el. Ha itt találom Kolosa rendőrfelügyelőt, felmezek hozzá. Felmegek, és azt kérdem a rendőrtől, itthon van-e az öreg. Aki az ajtó kinyitotta, azt feleli, hogy nem tudja. Aiszik-e, azt sem tudja. Mondtam hogyha majd reggel felkel, vagy hazajön, mondja meg a felügyelő urnak, hogy az éjjel Dienes Márton elutazott Bécsen át Berlinbe. Megmondta-e a gazdájának azt nem tudom, mert azóta nem beszéltem Kolossal.

Elnök: Egy rendőrnek mondák?
Herrmann: Igen, egy rendőrnek, aki szolgáltaiban volt, hogy ha a felügyelő felkel, értesitse, hogy így történt.

(Egy levél.)

Következik Medve Miklós joghallgató kihallgatása.

Elnök: Ön egy levelet küldött a bizottsághoz és kérte a kihallgatását.

Tóth János jegyző felolvassa a következő levelet:

Édes Giza! Találkoztam utólag újból a kegyelmes urral. Nagyon izgatott, de azt mondtotta, legyünk, illetve legyenek teljesen nyugodtak, bajuk nem lehet. Igaza volt neki, a gouverneur tényleg mindenre gondolt. Kijelentette ugyanis a gouverneur, hogy a rendőrség feltétlen kész neki szolgálattal teljesíteni ha szükséges, külföldön is oltalmaz. Márton ne menjen ma a K. utcába, feltüntet lenne. Ha közlendő van, küldje el nekem. Én odajuttatom a gouverneurhoz, akár a bánok is. Ók ma ugvis együtt vannak, azt tudom biztosan. Mert még két óra előtt jött a bán értesítése a kegyelmes urhoz, hogy feltlenül beszélni akar ma este előtt. Vigyázzanak, kis gondatlanság is nagy bajt okozhat. H. A.

Ivánka: Tartalma szerint e levél Dienesről származik s Singernek szöbat. (Felkiáltások: Dehogy hiszen Dienesről beszél!)
Elnök: Hallgassuk, mit kíván a tanu itt vele bizonyítani?

Medve: Bizonyítani nem akarok semmit, csak azt akarom elmondani, hol és hogyan találtam a levelet. Augusztus 3-án éjjeli után egy óra tában a Fiume kavénzába mentem. Egy és két óra között a kavénzához helyiségből kimentem. A folyosón, ahol félig sötét van, megbotoltam egy könyvben. Lenéztem a földre. Ölemlentem azt, és azközben a könyv szétnyílt, ott a hol a menetrendez tartozó térkép volt és kieszett az átadó levél, amelyet felemlentem és megnéztem. Mindjárt feltűnt, hogy irógéppel van írva és azt hittem, hogy hirdetés de amint láttam, hogy *édes Giza* a megszöhlés, akkor olvastam el, aztán visszatartam a menetrendbe, egy darabig még a kavénzában maradtam, újságokat olvastam és aztán hazamentem. Másnap jelentkeztem Miklós emök urnál és megkérdeztem, olyan fontos-sággal bír-e ez a dolog, hogy a parlamenti bizottság elé hozzam? Az emök ur a bizottság elé utasított, én tehát itt megjelentem.

Elnök: Ez a levél tehát véletlenül került a birtokába?

Medve: Igen, tisztán véletlenül.

Felólyi: Ki járt akkor ott kegyed előtt a kavénzában? Nem emlékszik rá? Nem volt ott valami ismerőse?

Medve: Ismerőseim közül nem járt ott akkor senki. Egyáltalában Fümében ritkán szoktam megfordulni. Mikor oda jöttem, nagyobb társaság volt együtt, néhány hölgy és több ur, azonkívül volt ott még egy-két ur. Az az egy-két ur, azaait, mig ott voltam, eltávozott, de aztán ismét jött két-három társaság. Megjegyzem, hogy akkor a Fümében nagyon sokan nem voltak, különben is már elég késő volt.

Felólyi: A H. A. aláírás után itele csak Hajdu Eteleka kihallgatása mellett talánál kideríthetőnek a dolgot, mert az akták szerint csak ó lehetne ennek a levélnek az írja. Ami a levél tartalmát illeti, ha bebizonyul, hogy valódi, akkor az kiválóan fontos. Miután irógéppel íródott, az irógép-társaság töl meg lehet tudni, hogy kinek a gépen íródott. Ha bebizonyul, hogy Hajdu Eteleka írta, hogy a bán s a kegyelmes ur együtt vannak, hogy ó közvetíti a bánhoz a kegyelmes ur utján e híreket, (Mozgás.) kérem nem akarom állítani, hogy én tudam e levélről, én csak kombinálok. de ismétlem, ha a levelet Hajdu Eteleka írta, akkor ez rám nézve döntő.

Gróf Andrássy Gyula: Hiszen konstatalott, hogy 29-én délután a miniszterelnök akart, s tényleg beszélt is a kázinóban Szápáryval, ez az a bizonyos eset, ahol én is jelen voltam.

Nagy Ferenc: Indítványozza, hogy a bizottság térjen napirendre. Nem lehet elképzelni, hogy valaki gépiróndóhoz fordul, hogy ez a levelet lekopogtassa.

Böthy Akos: Neki is lehet gépen írni. Talán nincs szép írása.

Nagy Ferenc: Azt hiszem koholmány az egész.

Beöthy: Ebben az esetben is érdemes vele foglalkozni, mert ez azt bizonyítja, hogy a bizottságot félre akarják vezetni.

Polányi: Az indócióm az, hogy valaki írhatta ezt a levelet, aki ezzel az ügyvel összefüggésben áll és ez csak Hajdu Etelka lehetett. Kéri a kihallgatását.

Beöthy: Ezt az ügyet másképp megoldani nem lehet, mintha az illető hűbölget beidézék.

Mandel Pál: Növéltem levelekre a bizottság ne terjeszkedjék ki.

A bizottság többek hozzájárulása után elhatározza, hogy Hajdu Etelkát 6 órára megidézé.

Következik gróf Bánffy Miklós kihallgatása.

(Gróf Bánffy Miklós.)

Gróf Bánffy Miklós másodszor kerül a bizottság elé. Az elnök átadja neki Dienes Márton nyilatkozatát, hogy nyilatkozzék róla.

Gróf Bánffy Miklós: E nyilatkozatot nem olvastam, de hasonló külsejű jegyzetből Dienes szabad-éledástélel tartott. Tartalmát pozitíve nem tudja elmondani. Ő a jegyzeteket elvitte Szápáry Lászlóhoz. Azután Dienes határozott kérésére visszavitte, Dienes az elutasítások, mikor Hegyvit bemutatta neki, egy csomót írást adott át szőlőnek azzal, hogy ez az ő nyilatkozata s ezt Szápáry László rendelkezésére bocsátja. Ő ezt megette.

Elnök: A középső lap nem Dienes írása. Oda is van írva, hogy nem a saját kezírása, hanem bemondása után íratott. Ismeri ezt az írást?

Gróf Bánffy Miklós: Nem!

Polányi Géza: Konstatálja, hogy a második ív, mely idegen írással van betöltve, nincs összefüggésben a Dienes által sajátkezűleg írt részekkel, s ez a tény reá azt a benyomást teszi, hogy nem is diktálhatta ezt Dienes összefüggésben, hanem hogy ezt tőle akkor kívánták, mikor elutasított, azaz, ez a második ív, mely diffamáló dolgokat tartalmaz bizonyos személyekre, külön követeléseket. Mintán a gróf kézvetítette e nyilatkozatot, nem adhatna-e felvilágosítást, hogy miként keletkezett ez a második ív? Ne méltóztatnék ez zokni venni, de nem valószínű, amez intelligencia mellett, melyvel t. képviselőtársam rendelkezik, hogy ilyen dologba úgy avakozott volna be, hogy ne tudná mi történik.

Gróf Bánffy Miklós: Nem tudok többet, mint mondtam. Nem is sejttem ki írta a második ívet. Rajtam keresztül gróf Szápáry László részéről semmiféle befolyás nem gyakoroltott erre a nyilatkozatra, akár formájára akár tartalmára.

Polányi Géza: Sejtelmé sincs ki írhatta. Gróf Bánffy Miklós: Sejtelmekről nem beszélhetek, csak azt mondhatom, nem tudom ki írta.

Polányi Géza: Tehát kétségtelenül bizonyos, hogy nem a képviselő ur írta.

Gróf Bánffy Miklós: Nem. Én szívesen írok a bizottság előtt ha parancsolják...

Miklós Odön: Teljesen sajtószéketlen. Én ismerem a képviselőtársam írását. Igen karakterisztikus írása van.

(Mentés mindenáron.)

Következik Barkóczy Jusztin tanu kihallgatása. Barkóczy Jusztin 42 éves r. kath. számvizsgáló a kereskedelmi minisztérium posta- és számvizsgáló osztályánál. Levélben jelentkezett, hogy a Szápáry-Papp-féle ügyben óhajtat felvilágosítást adni.

Elnök: Szíveskedjék valamóást összefüggő előadásban elmondani.

Barkóczy Jusztin: A hazafini érzetemet sérítette, mikor egy magyar főúrról oly dolgokat hallottam, illetve olvastam, ahogy itt róla a tanuk nyilatkoztak. Amint én tudom, ez nem felel meg a valóságnak. És amit én tudok, az esetleg nem az ügyre vonatkozik de mindenesetre gróf Szápáry Lászlóra és azt el fogom mondani. Egy esztendővel körülbelül előzőleg egy függetlenségi képviselő ur nagy bajba esvén, mindenki, aki tisztelte az apját és a képviselőt is, sorakozott, hogy megmentsék őt egy bizonyos összeggel. Azok közé sorakoztam én is, habár erről az illető képviselő ur még mai napig sem tud semmit. Én azt a propozíciót tettem, hogy ha másként nem lehet, akkor azt az összeget, amelyre szükség lesz, kölcsön útján fogjuk megszerezni.

Együttal vállalkoztam arra, hogy miután gróf Szápáry Lászlót már 28 éve ismerem, elmegyek a Park-klubba és tőle, mint jószívű embertől ezt az összeget elhozom. Akkor egy újságíró ismerősöm, aki köztünk volt, azt mondotta, hogy ezzel már elkéstem, mert a gróf ur már beküldött 3000 koronát. Ez önzetlenségére vall és ő attól a képviselőtől sohasem kívánt semmiféle ellenszolgáltatást. Hogy mily jószívű, arra nézve még felhozom a nyírtal választást 1895-ből, ahol én is jelen voltam mint szemtanú és visszajövet elmeséltem a kegyelmes urnak mindenféléit, amit ott láttam, egyes visszaéléseket talán és ő könnyes szemekkel vette ki a tárcáját, amelyben igen sok pénzt láttam és felajánlotta, hogy amilyen összeget csak gondolok, juttassak el azokhoz, akiket esetleg sérelem történt. Én azt mondtam, hogy egyelőre egy lényt sem ismerek azok közül, tehát nem is fogadtatok el semmiféle ajándékot az ő részéről. Mert azt mondta, hogy nem szeretné, ha a kegyelmes urna az a gyaru rajta maradna, hogy ő talán ilyen választást kívánt. A kegyelmes ur, azt hiszem, akkor báró Bánffy Dezso volt. Egyízben Fiumében egy ismerős barátom, aki régi tisztviselője volt az államnak, és azt hiszem, hogy ma Fiumében tanár, azt az ajánlatot tettem nekem, hogy miután ő tudja azt, hogy én a gróffal ré-

gebbi ismeretségben vagyok, közöljem vele, hogy egy újság eladó Fiumében. Ementem a kegyelmes urnához és előadtam a dolgot, hogy azzal fenyegedőznék, hogy majd esetleg nem úgy fognak írni, amint a kegyelmes urnak írták. Azt mondja: kérem, ha nem rólam volna szó, hanem az országról, mindent feleldőznék, de én miattam ezt nem teszem meg. Előadja azután, hogy Szápáry Pál nekem anyagi viszonyai is mindig elsősorúak voltak. Majd így folytatja: Miután én 27-28 esztendeje ismerem a családot, kis gyereket volt a Pall is, mikor én tanúgyi férfi lettem annak idején Muraszombatban náluk voltam alkalmazva, én csak annyit mondom, hogyha bármit esetleg jósztantól, jóbiszemlével kértet is, ő csak jójt akart és mint jó katolikus semmi esetre sem fogja becsületeszavát adni, vagy plane az esküt is fele aniani olyasmire, ami nem volna valóság.

Polányi: Ön arról beszélt itt, hogy egy függetlenségi képviselő valami segélyben részesült. Ki volt az?

Barkóczy: Nem mondom meg, miután én ezt az ügyet nem ebből a szempontból akarom előhozni.

Polányi: Engedeimet kerek, ön egy egész pártot gyarust meg, önmek kötelessége, ha egyszer jelentkezi a bizottságnál, hogy mint becsületes ember ezt meg is monda.

Barkóczy: Ha azt a képviselő urat meg nem sértem...

Kubinyi: Meg kell mondani.

Barkóczy: Én helyt állok azért, amit mondok! *Eövös Bálnitrol volt szó.* Az Abazsia kávéházban, körülbelül 11 órakor. És itt van Atzél Endre szerkesztő ur. En proponáltam azt a dolgot és azt mondtam neki, hogy 3000 forintot aláírt és rendelkezésére bocsátotta.

Polányi: Mi eöböl volt az a pénz?

Barkóczy: Azt hiszem, szüksége volt valami ügyben pénzre.

Polányi: Parlamenti akciólal nincs ez összeköttetésben?

Barkóczy: Szó sincs róla. Kijelentette, hogy semmiféle politikai jellege nem volt, csak szíveséggel tett. Meg sem akarom nevezni a képviselő urat és mai napig se tudja, hogy mi történt közöttük. Ezért jótálok.

(A Jövendő cikke.)

Elnök: A tegnapi tanuvallomásokról kapcsolatban van szerencsém bemutatni a Jövendőnek egy példányát, amelyben egy cikk foglaltatik, melyre méltóztatott hivatkozni. Együttal Bródy Sándor, aki a Jövendőnek e példányát beküldte, irásban nyilatkozik aziránt, hogy mit tud. Bródy nem lett megidézve, mert a bizottság feleslegesnek jelentette ki megidézését ha a bizottság kívánja ezt a nyilatkozatot, felolvashatjuk.

Tóth János: Felolvassa a következő levelet:

Mélyen t. elnök ur! Hivatkozott cikkem szatirikus megjegyzéseinek alapja ez volt. A leplezést követő napon dr. Róza Miklós, a Jövendő belső dolgozóitára jelentette nekem a Singer és Weiss urak különös találkozásait. Gondoltam, most mindnyájan rémeket látunk, hátha ez is csak rémlátás volt. „Kitől hallotta, — kérdeztem Róza urtól, — biztos embertől?” „Igen, Ernst Lajostól, a Nemzeti Szalon igazgatójától.” „Nem fog Ernst ur ha a dolog szóba kerül, eleledkezni arról, hogy ő látta a két urat ott és akkor együtt?” Nem, határozottan látta, többször mondta nekem, nem olyan ember, hogy amit látott és állított, arról megelégedezék. Ezen az alapon emlékeztem meg én a feltűnő találkozásról, még pedig egy olyan cikkben, amelylyel nem igyekeztem az ügyet bírálni, hanem csak egy részletében jellemezni. Nem leszek tehát abban a helyzetben, hogy a t. bizottság előtt bármit többet mondhasak ez ügyről. Alázatos szögája

Bródy Sándor.

Gróf Andrássy Gyula: Ha a bizottság kívánja, az illető ur nyilatkozata után javasolom Ernst Lajos kihallgatását. (Felkiáltások: Nem kívánjuk.)

Polányi Géza: Már tegnap nyilatkoztam, hogy Weiss igazgató urat személyesen ismerem és nem kétkedem, hogy úgy, amint történt, megmondta volna. Annnyira ismerem, hogy kizártnak tartom, hogy valótlanúságot mondjon a bizottság előtt. Ha valaki formailag kívánja Ernst Lajosnak a kihallgatását, akkor én is hozzájárulok, de nem indítványozom, mert meggyőződésem még akkor sem változna meg, ha Ernst mást mondana is.

A bizottság ezután elláll a kérdés és részének további tárgyalásától.

Polányi: Figyelmezteti a bizottságot, hogy a Nesi Pál-féle bejelentést még nem tárgyalta. Nesi maga kéri kihallgatását. Az elnök elrendeli ezt.

Nesi Pál: A következőkben adja elő a rávonalkozó ügyet: Képviselőválasztása után legott arra gondolt, hogy politikai meggyőződése kitérésére lap alapítására akciót indít. Arra jöttek hozzá Dienes Márton és Hentaller Lajos a *Független Magyarország* tervével és igazgatósági tagnak akarták választani. Eleinte szabadkozott ellene, de utóbb, mert Tóth Pál s Hentaller Lajos is benn voltak az igazgatóságban, ő is belement, de egész idő alatt aktíve nem iolyt be a dolgokra. A lap rövidesen ezután

anyagi válságokba került. Tóth és Hentaller kiléptek az igazgatóságból, mit én csak később tudtam meg. Rendszerem kellett a dolgokat s e mentem Vámos Jenő ügyvédhez, ki csak úgy akarta vele a dolgot rendezni ha készízető-kezeséget vállalt Dienes tartozásáért, mely a Viktoria gyárnál állott fenn. Az egyezség szerint a lapnak hetenként száz koronát kellett volna fizetnie de mindjárt az első rátát nem fizették. Így szakadt rám az egész tartozás. Ezenkívül még egy másik ügybe is belekevertek. Egy Majtényi nevű ember két képviselőtársam részvényjegyzését eszkömtáta. Követelte a pénzt. Nem tudtak fizetni. Ezért is elvállaltam a kezességét 2000 koronáért. Az az adósság így keletkezett, hogy 7 képviselőtársam a *Független Magyarország* számára részvényeket jegyzett, de még nem fizette be. Ertesítettem képviselőtársaimat, hogy most már nekem fizessenek. A beölyt összeggel aztán kiegyenlítettem a Viktoria követelését. Néhány nappal utóbb Löwinger nálam megjelent, kérdésközdött a *Független Magyarország* hoz való viszonyomról, aztán felmutatott 2 darab 2500 koronás váltót, melyen én forgatónak szerepeltem. Az alárás hamis volt. Legott irtam Dienesnek, követelve, hogy rendezék a dolgot, különben kénytelen vagyok másként eljárni. Dienesék nem rendezték az ügyet, a dologról utogni is kezdtek, mire én a rendőrségre mentem s ott egy kapitánynak előadtam az ügyet, kérve, citátsasson meg Dienes, s bírja rá, hogy 48 óra alatt rendezze, nehogy formális feljelentést legyek kénytelen ellene lenni. A kapitány így is járt el. Dienes a váltókat magához váltotta, s másik két váltót adott érték, melyeken már nevem nem szerepelt. Dienes természetesen ezekért dühös volt rám. Mikor Majtényi követelni kezdte a pénzt, Dienes azt mondta neki, hogy ő adott nekem 400 forintot e követelésre. Így történt aztán, hogy Majtényi nem csak a 700 hanem e 400 forintot is rajtam követelte. Ez az a követelés, melyet a Pap Zoltán-féle 5000 forint átadásakor magához váltott azon hitben, hogy így engem presszionálhat. Most már köztudomásu, hogy Dienes a Szápáry pénzével váltotta magához. Nesi Pál ezután kéri a bizottságot, hogy miután itt oly okmány olvastatott fel, mely az ő reputációját érinti, derítsék ki az ügyet is, s hallgassák meg erre vonatkozólag Seres Lászlót, Mezei Lászlót, Miklós Gyulát és Majtényi Béát.

Miklós Odön: Kérdést intéz Nesihez, nem tűnt e fel neki, hogy Marmorstein kamat megállapítás nélkül ajánlott neki pénzt.

Nesi Pál: Amint már kiderült Marmorstein kétnapi vállomásából, a hosszor érszakoskodásra vette fel a pénzt. Úgyancsak Miklós Odön kérdésére kijelenti, hogy a Marmorstein által adott pénz célját illetőleg csak a bizottság tárgyaásán Eövös Károly által nyert értesülést, vagyis csak itt tudta meg, hogy váltót akartak tőle szerezni, hogy azt prezentálhassák va akinek.

Polányi: Mikor értesült Nesi a cosszió megtörténtéről?

Nesi: 29-én az emlékezetes éles napján, s én be is jelentetem rögtön a Háznak.

Polányi: E szerint megállapítható tény, hogy t. képviselőtársunk arról, hogy t. követelés megvétetett, tudomásul nem bír, s ennőföleg kizártnak kell tekinteni, hogy t. képviselőtársammal szemben fellételek szabattak a cosszióért.

Nesi: Semmit nem is tudok róla. Ivánka kérdéseire elmondja, hogy mihey rájött, hogy Dienes váltóhamisított, rögtön megszakított vele minden érintkezést, s kijelenti ugyancsak Ivánka kérdésére, hogy subjektív véleménye ma is az, hogy a dolgok a miniszterelnök tudtával történtek. E fölvetésre két oka van. Az egyik mit a Házban is megmondott a Konkovics-féle analóg eset, a másik az, hogy a miniszterelnök nem tagadta meg nyíltan a vesztegeléssel való közösségét, sem a Házban, sem itt a bizottságban.

Nagy Ferenc: Tagadásba vette, hogy bármiféle összeköttetésbe lett volna.

Nesi Pál: Nem. Mindig kerültre, hogy megmondja, hogy nem tudott róla semmit. Arra a kérdésre, hogy miért gondolja Nesi, hogy éppen ő nála kezdtek volna a leszerelési akciót azt feleli, hogy először is nemcsak őt, de másokat is le akartak szerezni, másodszor pedig élénk részt vett az obstrukcióban, sőt tag a volt az intéző-bizottságok is. Kétségtelen, hogy Héderváry Bécsnek igen kedves szölgálatot teljesített volna, mert úgy van meggyőződve, hogy az ő neve a fekete könyv legtekerebb lapjára van bejegyezve.

Ivánka Oskár: Miből következteti ezt?

Nesi Pál: A bécsi lapok nagy gyűlölettel írtnak rólam. Katonai afféremmel sok kelemetlenséget okoztam a hadseregnek.

Most vita indul meg affelelt, vajjon kihallgassák-e a Nesi által megnevezett tanukat, mire Nesi maga kijelenti, hogy e tanuk csak az ő ügyének jöföletlen tiszta voltáról bírnak tudással és nem azért jelentette be őket, mintha a miniszterelnöknek a vesztegelésre való befolyását akarta volna igazoltatni. Helek óta rágalmazzák őt, ezért sürgette az ügy tisztázását.

Miklós Odön: A bizottság a legbehatóbban vizsgálta meg azt az ügyet.

Nesi: Én pedig legioobb tudomásom és lelki ismeretem szerint, becsületesz mellett mondtam el mindent és kész vagyok erre esküi is tenni.

Miklós Odön: Ön elveit tett kötelességnek.

Polányi: Mi a képviselő ur nyilatkozatait teljes értéke szerint appreciatjuk.

FÉNYKÉPÉSZETI MŰKEDVELŐKNEK

Kittño fényképészeti szalon- és utazó apparátusok új, felülmuhatlan pillanati kézi-apparátusok

MOLL A. császári és királyi udvari szállítónál, BECS, Tuchlauben 9. sz.

Kívánatra nagy képes árjegyzék.

Ezen üzletág alapítottott 1854-ben.

Sztivák Imre: Talán szabad ezt egy nyilatkozattal kiegészíteni. Fontosnak tartom a képviselőház egyes tagjainak reputációját érdekelni, hogy a kérdés tisztázásáig. Nem közömbös én e föltétel, hogy az ő magánbeszélgetése, egyéni megbízhatósága és erkölcsi súlya mennyire intak. En a magam részéről kijelentem, hogy a bizonyítás ezen határáján nem állanék meg. Az én fízstelt képviselőtársamnak komoly oka lenne bizonyos megbízhatónak látszó oldalról emelt vád ellen védekezni. Azt azonban kijelentem, hogy igen tisztelt bizottsági tagtársaim által tett azon kijelentésekhez, amelyek részben ő is helyeseknek talál, azon egyéni impressiókhoz, melyeknél fogva a csupán Dienes részéről emelt vádaknak súlyt nem tulajdonított, a magam részéről hozzájárulok és kijelentem, hogy a tárgyalás folyama alatt Dienesről nvert képzetlem, impresszióm és foglalmam egyéniségéről, erkölcsi megbízhatóságáról nem olyan, amely a Nessi szavahihetőségét lerontottak, vagy csak érintetlen is találom volna. (Helyeslés.) Ebből a szempontból járulok hozzá, hogy ne forszirozzuk a dolgot, amely a képviselő ur erkölcsi világát is érinti. (Helyeslés.)

(Hajdu Etel elutazott. . .)

Elnök: Jelenti, hogy Hajdu Etel urhölgy e hó 5-ikén ismeretlen helyre, bizonytalan időre elutazott. Kihallgatása ezzel elmarad. A tanuk kihallgatása, néhány kövzetelt tanu elméllőzésével, véget ért ezzel.

Tóth János jegyző felolvassa **Sándor Pál** rektifikálók sorait, amelyben kijelenti, hogy nem Mezei László telefontozott neki a *Független Magyarország* részvényei dolgában.

Elnök: Jelentést tesz névtelen és névvel ellátott olyan levelekről, amelyeket — mivel komoly mérlegelésre szánom nem tarthatnak — a bizottság félrelesz. Ezután az ülést tíz percre felfüggeszti.

(A kaszinói találka.)

Szünet után még néhány ténykérdés megállapítása körül toyik a tanácskozás. Elsősorban arról, hogy tartassék-e a Nemzeti Kaszinóban szemle, vagy pedig elégedjenek meg a gróf Andrássy Gyula által bemutatott terrazzal. s állapítsák-e meg abból, mennyiben felelt meg a valóságnak az a Seres László által reprodukált előadás, ami Szapáry Lászlónak, a miniszterelnöknek és Singer Arturnak a Nemzeti Kaszinóban való együttlétéről vonatkozik.

A vita a terrazj alapján indul meg. **Polónyi Géza**, **Andrássy Gyula** és mások személyes tapasztalataikat is fűtik a terrazjhoz. **Polónyi** azt vitatja, hogy az, amit Seres reprodukált, fizikailag lehetséges volt. Ha nincs is két egymásba nyíló szoba a földszinten, avattan szem a bebutorozott folyosót szobának nézheti.

Andrássy Gyula: Ha fizikailag lehetséges is ez, erkölcsileg nem tételvezhető fel, hogy a miniszterelnök olyan kényes ügyben egy nyílt folyosón helyezkedett volna el.

Polónyi: Rámutat arra is, hogy Seres László csak barnadokból adta elő ezt a jelenetet s így a leírás nem lehet pontos.

Mandel: Mondjuk ki, hogy elejtjük azt a tényt, melyet Seres László előadott.

Elnök: Tehát belenyugodnak abba, hogy a helyszíni szemle szükségtelen?

Mandel: Nem, be kell bizonyítani, hogy hazudott az, aki azt a bizonyos körülményt állította.

Elnök: Ez az itélkezés dolga.

Többek hozzászólása után az elnök konstatálja, hogy az alapra szerint olyan helyiség, ahol a fölémliett beszélgetés történhetett volna, a Nemzeti Kaszinóban nincs. Es szavazás alapján kimondja, hogy a terrazj pótolja a helyszíni szemlét.

Nagy Ferenc indítványára kimondják, hogy a képviselőház elé terjesztendő jelentésben konstatálni fogják azt is, hogy a Kaszinó részében milyen helyiségek vannak körökörül, hogy van ott egy szoba, mögötte folyosó, a folyosón butor. Ehez a tényhez pedig semmitféle konkluziót nem fűznek.

(Részümmé.)

Polónyi: Mikor a Dienes-léle nyilatkozat be lett mutatva, azt mondtam, nem bizonyos hogy ez Dienes írása-e? Akkor Ivánka képviselőtársam azzal szólt közbe, hogy ez fiskálisfogás. Most már teljesen konstatálva van, hogy abból a 3 ivből az egyik tényleg nem Dienes írása. Azért hozom ezt fel, hogy magam purifikáljam ama gyanu alól, hogy bármitféle fogásokkal is dolgozom. Erre a helyre **Polónyi Géza** a fiskálist nem hozta magával.

Ivánka: Meggyőződétem, hogy nem volt fiskálisfogás. Hiszen tényleg konstatálva is lett, hogy a 3 iv középső ivo nem ugyanaz az írás.

Miklós Ödön: Van-e valakinek valami előterjesztési válaja?

Polónyi: Ebben az egész vizsgálati anyagban jogászi értelemben való bírálat mellett számtalan hézag van. Mindazonáltal tekintettel arra, hogy tanúzásí kényser nincsen, sem a vallomások garanciája nincs meg azáltal, hogy bármi fekiutetben sankció alá vétethetnének, de tekintettel ídég arra, hogy éppen a legfőbb, a közvetlen tudomással bíró tanuknál arról kellett meggyőződnünk, hogy vallomásaikat keretbe foglalva adták elő, semmitféle reménytel nem fogták abhoz, hogy e döntő kérdések tekintetében a parlamentben bizonyítási anyaggal tudnék szolgálni, de figyelemmel még arra is, hogy hirtőre az országgyűlés össze van hiva, amikor nekünk kötelességünk is lesz berterjeszteni, amit ezen hatáskörben és azon eszközökkel amelyeket a bizottságnak lehetséges volt beszerezni, beszerezniünk, ennek fölvtán a magam részéről itt semmitféle további bizonyításnak helyét nem látom, illetoleg nem látom azt hogy ez a sikert bármi tekintetben előmozdítaná, vagy azáltal más eredmény elérhető. Ezzel az indoklással magam részéről kijelentem, hogy e hatáskörben működő bizottság mint

ahogy most vagyunk, befejezettek tekintem a dolgot és nem tartok szükségesnek semmi további előterjesztést.

Nagy Ferenc: A magam részéről szintén hozzájárulok ahhoz, hogy befejezettek nyilvánítsuk a bizottsági eljárást.

Miklós Ödön: Magam részéről is megteszem ama kijelentést, hogy semminemű további bizonyítékok beszerzését nem kívánom de nem azon indokból teszem ezt, amelyet **Polónyi Géza** t. bizottsági tagtársam előterjesztett, mert arról győződtem meg e napi tárgyalásom alatt, hogy ami a bizottság hatáskörében volt, bármily korlátolt lett legyen is az, minden anyagot, amely elébe került, lelkiismeretesen feldolgoztott, senkit itt nyilvánosan tanúságtételről el nem tiltott tehát itt a tárgyalást sem meddőnek, sem bizonyos határok köré szabottak nem lehet mondanom.

Határozatképp kimondom, hogy a vizsgálat be van fejezve.

Elnök: Indítványozza, hogy a hétfői ülésen a bizottság elnöke jelentse be a Háznak, hogy a tárgyalás be van fejezve, azonban a jelentés még nem kész s az elnöknek fogja bejelenteni a véleményét elkészült. (Helyeslés.) Ez határozatban kimondatik.

Nagy Ferenc: Főlveti a kérdést, hogy nem kellene-e megbeszélni, hogy a jelentés mily irányban mozogjon.

Polónyi: Azt hiszi, hogy ez az előadó lelkiismeretéről üg, s direktívák nem lehet adni.

Ezután a bizottság szavaz. **Heintz Hugó** enunciacija hogy **Sztivák Imrét** választották meg egyhanguul előadóknak.

Miklós Ödön: Indítványozza, hogy tekintettel az irodai személyzet rendkívüli buzgó munkájára, fátadásukat illően jutalmazzuk. Ezt a bizottság egyhanguul el fogadja.

A parlamenti vizsgáló-bizottság ülése ezzel véget ért.

Kováry Káffer Béla szombathelyi lapszerkesztő táviratilag ielkért bennünket az alábbi sorok közlésére:

Barabás Albert ur a parlamenti vesztegelések ügyében a Vasvármegyében megjelent cikkelyre hivalkozott, miben ő s Hegyi Jenő is érintve vannak. Ki elemem, hogy a szóban forgó közlemény tvállóleben Thielmann Viktor aláírásával Fiuméből keltezett értesítés révén került a szerkesztőségem alatt megjelenő lapba. En Barabást és Hegyit régtől fogva ismerem, kezdetből fogva képtelenségnek tartottam Barabás kezdeményezését és Hegyi olyan irányu szereplését, mint a hogy az feltüntetve volt. Sietek nekik elégtételt szolgáltatani a lap részéről s a magam részéről is sajnálatommal jelezem ki az öket azért közlemény dolgában. Thielmann urnak határozott ígérését bírom, hogy formáserű visszavonó nyilatkozatát meg fogja tenni.

Fekértettünk a következő sorok közlésére:

Késő este arról értesültem, hogy **Barkóczy Jusztin** számvizsgáló ur jelemtitelt a parlamenti bizottság előtt mint olyat, aki gróf Szapáry Lászlótól 3000 forintot kaplam volna. Anézve a gyorsírói jegyzeteket, azt vettem ki, hogy egy évvel ezelőt állítólág részemre eszközölt gyűjtés kapcsán ada volna a pénz a gróf magánügyeim rendezésére, ami a számvizsgáló ur szerint jelleklőségét bizonyítja, miután érte semmiféle ellenszólólatot nem kért s én tán nem is tudom, hogy ő pénz adott. Mire a Háza értem, a bizottság ülése már befejeződött, ezután nyilatkozatom ki tehat hogy én nemcsak arról nem tudok, hogy a gróf pénz adott volna, hanem arról sem, hogy bármitféle gyűjtés lett volna. En soha semmitféle pénzt sem gyűjtésből, sem gróf Szapáry Lászlótól nem kaplam. Es mivel úgy látszik, hogy valaki helyzetemmel és nevémmel visszaélt, ezennel nyilvánosan felszólítom **Barkóczy Jusztin** számvizsgáló urat, nevezze meg azokat, kik részemre gyűjtöttek.

Budapest, 1908. augusztus 8.

Dr. Eötvös Bálint,
orsz. képviselő.

BELFÖLD

Ki az ur a háznál? Ezt a kérdést a *Hazánk*, gróf Apponyi Albert organuma, veti föl ma este megjelent vezető cikkelyében. A nevezett cikkely azt mondja, hogy „elérkezett az az idő, amikor a szabadelvűpárt különbözőben gondolkodó elemeinek egymás között le kell számolniuk.”

Aztán nyomban meg is kezdi a leszámolást. Előbb szelid általánosságban így számol le: „A társadalom nemcsak nyelvében akar magyar maradni, hanem törvényeiben, intézményeiben és kulturájában is, sőt még a földet is meg akarja őrizni, mert ur akar tenni ebben a hazában.” Aztán sokkal kategorikusabban is megcsinálja a leszámolást, mondván: „El kell dönteni most már a szabadelvűpártban, hogy ki az ur a házban.” Ha pedig mindez még nem találtatnánk elég világosnak, a *Hazánk* lámpást gyújt a legstótebb agynak is. Azt írja:

Szerencsétlennek tartanók azt az elintézés, hogy — mint szóban forog — egy koalíciós kormányban a pro és a kontra követelés egyformán megkapja a maga képviselőjét, a maga gazdáját. Az történék így ezután nagyban, ami eddig kicsiben történt, hogy amit az

egyik miniszter javított, azt lerontja a másik; az óvatosság, a féltékenység leszegezi az erőket és igazi, erőteljes, határozott haladásról még csak szó sem lehet. Nem. *As oroszánok és a birkák házassági idillje nekünk már elég volt.*

Bravo! Bögéséről ráismerünk az oroszánra. De hát a birkák? Mit szólnak hozzá a birkák? És kell-e nekik a házassági idill, melyből a *Hazánk*nak, gróf Apponyi organumának, már elég volt? Oh szegény, szegény szabadelvűpárt, mely szállást adtal a tónak! S most ki vagy tessékölve! Mert az oroszánok és a birkák házassági idill-jét immár megunták — kik? Természetesen nem a birkák.

A szabadelvűpárt a nemzeti vívmányokért. Szatmarról táviratozzák: A szatmári szabadelvűpárt *Keresztseghy* Lajos elnökelete alatt előértekezletet tartott, amelyen a jövő vasárnap megtartandó közgyűlés napirendjét készítették elő. A közgyűlésen fognak dönteni a debreczeni szabadelvűpárt ismert átirata ügyében. A mai előértekezleten elkészítették a benyújtandó javaslatot, mely szerint a választmány egyhangulag hozzájárult az átirathoz. A határozati javaslat szerint a szabadelvűpárt a törvényben gyökerező nemzeti jogok érvényesítését az országos szabadelvűpártól várja és egyuttal az országos szabadelvűpártnak törhetlen ragaszkodását nyilvánítja.

Megbukott . . .

Budapest, augusztus 8.

Az ország végre megkönnyebbüléssel veheti tudomásul, hogy a bán megbukott. Véglegeesen és visszavonhatatlanul. A kétségnek legutolsó szilánkja is semmivé vált: gróf *Khuen-Héderváry Károly* nemcsak beada lemondását, hanem a király el is fogadta. Magyarország megszabadult tőle, remélhetőleg örökre.

Ami a részleteket illeti, pozitív értesülésünk alapján irhatjuk a következőket:

A bán már a tenapelőtti első kihallgatáson beada lemondását, amelynek elfogadásáról a király csak azért nem nyilatkozott véglegeesen, mert szokása szerint időt vett magának a megfontolásra. A tegnapi audiencián ezután kimondta a korona a döntő szót: a lemondást elfogadta és megbizta a kormányt az ügyek ideiglenes vitelével.

Gróf *Khuen-Héderváry* azzal a tudattal ment Ischlo, hogy semmi expediens nincs a kibontakozásra, ezért készen vitte magával a lemondást, amelyet a minisztertanács egyhangulag határozott el. Helyzetét a miniszterelnök már akkor tarthatatlannak ismerte fel, mikor *Kossuth* Ferenc kijelentette, hogy a köztük létrejött megállapodást felbontottnak tekintti. Ki is fejezte ezt — amint mi már akkor jelezük — azzal a válasszal, amelyet a hozzá intézett egyes felszólításra adott, kijelentvén, hogy e pillanatban nem hagyja el helyét. Már akkor nyilvánvaló volt, hogy a miniszterelnök csak a parlamenti vizsgálat végét akarja bevárni s akkor látja majd elérkezettnek a lemondás pillanatát is. Most már ezen a pillanaton tul vagyunk, az ország szerencséjére.

Gróf *Khuen-Héderváry* ma délután 1 óra 45 percekor érkezett Budapestre feleségével együtt, aki elébe utazott Győrig. Együtt hajtatnak lakásukra s ezután a miniszterelnök felkereste *Darányi Ignác* földmívelésügyi minisztert s azzal együtt ment a minisztertanácsba, amely délután öt óratól háromnegyed hétig tartott. A minisztertanácsban gróf *Khuen* jelentést tett ischli útjának eredményéről és megállapították a kormány távozásának részleteit. A lemondó okiratot, a kabinet összes tagjainak aláírásával, a miniszterelnök már készen vitte Ischlo.

A Ház hétfői ülésén fogja a miniszterelnök bejelenteni, hogy a kormány lemondását benyújtotta, a felség elfogadta, és megbizta a lemondott minisztereket az ügyek ideiglenes vitelével az új kormány kinevezéséig.

Az ülés rövid lesz és sima lefolyású, mint hogy a kormány lemondásával a politikai szituáció egészen megváltozott. Az ellenzék egyszerűen tudomásul veszi a kormány lemondását és hozzájárul ahhoz, hogy elnapolják az üléseket az új kormány kinevezéséig, amit így egyhangulag fog a Ház elhatározni. A kormány bukása után természetesen

simábban fogják tárgyalni a vesztegetési ügyről szóló bizottsági jelentést is, amely valószínűleg csak későbbben fog a Ház elé kerülni.

Gróf Khuen-Héderváry utódjára nézve nem teti a koronának előterjesztést. A király, Károly román király ischli tartózkodásának befejezése után, Bécsbe megy, innen pedig, ha egészségi állapota megengedi, *Gödöllőre utazik, ahová 15-tikére várják* s ahol már folynak is az előkészületek a felség érkezésére. Ebben az esetben természetesen nem Bécsben, hanem itthon fognak dönteni Magyarország sorsáról. Ha azonban a király gödöllői utazásának akadályja lesz, abban az esetben Bécsbe fogja a korona hívni azokat a magyar politikusokat, akiket a válság elintézése dolgában meghallgatni kíván. Hogy kiket fog maga elé idézni, arra nézve eddig még semmi megállapodás nincs.

Némely félhivatalos szemek természetesen még mindig csak annyit látnak a válságból, amennyi a félhivatalos beállításban látható. Ennek bizonyítéka a *Budapesti Tudósító* következő kommunikéje, amelyet az esti órákban adott ki:

Ma délután 5 órakor a kabinet gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök elnöke alatt minisztertanácsra ült össze, amely két óra hosszúságú volt.

A jegyzőkönyvet a távollévő Tarkovich József államtitkár helyett dr. Romy Béla miniszteri tanácsos vezette.

A minisztertanács elhatározta, hogy a kormány, tekintettel arra a körülményre, hogy most már az ellenzéknek az a része, amely a párhatározat értelmében megígérte a kormányprogram támogatását, szintén csatlakozott az obstrukcióhoz és így nincs kilátás arra, hogy a mostani kormányprogram alapján az obstrukciót leküzdési és a kormányprogramot megvalósítani lehetne, miszióját befejezetnek tekintti és beadja lemondását, amit gróf Khuen-Héderváry tegnapi kihallgatása alkalmával a felségének már be is jelentett.

Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök már hétfőn megteszi a parlamentben a kabinet lemondásáról szóló szokásos bejelentést és azután szokás szerint a parlament a válság befejezéséig elnapolja magát.

Mivel a felségét a legközelebbi két napon fejedelmi látogatások veszik igénybe, a kabinet lemondási kérvénye fölött a döntés előreláthatólag csak a jövő hét közepén fog megtörténni.

Ez a félhivatalos közlemény ugyan eleget mond, de nem vall be mindent.

Még ennél is több tartózkodást tanusít a Magyar Távirati Iroda, amely ezt jelenti:

Ma délután 5 órakor gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök elnöklésével több mint másfél órán át tartó minisztertanács volt, amelyen a kormány összes tagjai résztvettek. A tanácskozás tárgya a miniszterelnök ischli kihallgatásának lefolyása és az ennek folyamán a miniszterelnök által a felség elé terjesztett javaslatok voltak. Tekintettel arra a körülményre, hogy a kibontakozásnak a miniszterelnök programjában foglalt előfeltételei megdőltek és miután a függetlenségi pártnak az része is, mely az obstrukció folytatása ellen foglalt állást, a képviselőház legutóbbi ülésén kijelentette, hogy a miniszterelnökkel erre vonatkozólag annak idején létrejött megállapodásokat többé nem tekintni magára nézve kötelezőknek, a minisztertanács egyhangúlag elhatározta, hogy beadja az összkormány lemondását. A kormány lemondását a képviselőháznak hétfőn tartandó ülésén fogják bejelenteni. Intézkedni fognak, hogy hétfőre lehetőleg a főrendiház is ülésre hívassék egybe, hogy itt is bejelenthessék a kormány lemondását. A miniszterium természetesen egyelőre tovább fogja vezetni az ügyeket.

Tehát a kormány ma még csak elhatározta a lemondást, de azért hétfőn már bejelenti a képviselőháznak, sőt a főrendiháznak is. Tehát előbb jelentik be a kormányválságot a parlamentnek,

mint a koronának. Ez kissé, hogy úgy mondjuk, szokatlan. Képzeljük, mennyire meglepi majd a felséget, ha megtudja.

Bécsből jelenti tudósítónk: A király félbe fogja szakítani ischli üdülését és szerdán Bécsbe érkezik.

Koerber miniszterelnök ma délután Rátótra utazott Széll Kálmánhoz s hétfőn érkezik vissza Bécsbe. Igen természetes és magától értődő, hogy úgy a király nyaralásának félbeszakítása, mint az osztrák miniszterelnök rátóti utazása összefüggésben van a magyar kormányválsággal. Beavatott körökben beszélik, hogy valószínűleg az egész udvartartás visszatér Ischliből Bécsbe s a király az idén már nem megy vissza Ischibe.

Báró Beck vezérkari főnök ma Ischibe érkezett s a király hosszu kihallgatáson fogadta.

A szabadelvű pártkörben ma este nagyon kevesen voltak jelen a parlament tagjai közül. Alig volt ott több 25–30 képviselőnél. A hangulat nagyon nyomott volt, minthogy eleinte semmit sem tudtak bizonyosan. A minisztertanács után eljöttek a klubba Darányi és Láng miniszterek, de a kérdésközlődésekre nem adtak határozott választ. Kevéssel nyolc óra előtt megjelent gróf Khuen-Héderváry is, de ő sem nyilatkozott, hanem félrevonult Darányi Ignác földművelésügyi miniszterrel, akivel hosszasan elbeszélgetett. Később azonban Ivánka Oszkár határozott kérdést intézett a miniszterelnökhöz, hogy igazak-e azok a hírek, melyeket a kormány lemondásáról kolportálnak? Gróf Khuen-Héderváry erre nyíltan megmondotta, hogy igenis a kormány beadta a lemondását, a felség el is fogadta, s ezt a képviselőház hétfői ülésén be is jelenti.

Mikor a jelen voltak ezt meghallották, egy pillanat alatt újra láthatóvá lettek a legutóbbi kormányváltozás idején jelentkezett csoportosulások és megindultak a kombinációk a különböző csoportok szájaize szerint. A régi szabadelvű pártiak közül egyesek hevesen tiltakoztak az Apponyi-féle kombináció ellen. Leghevesebb volt Kubinyi Géza, aki kijelentette, hogy abban az esetben, ha gróf Apponyi Albert lenne a miniszterelnök, kilépne a szabadelvű pártból és biztos, hogy többen is követnék példáját. Gróf Andrássy Gyula lépett közbe csillapítván és végül nagynehezen csendesebb mederbe terelődött a vitaközlés.

A sokféle kombináció közül megfordult a klub-diskurzusban a Wekerle-féle kombináció is, de egyelőre ez is, a többi is csak találgatás.

Á ma este köztudomásúvá lett tények után némiképp tulhaladott dolog ugyan, de a teljesség okéért közöljük az ischli ut részleteiről utólag érkezett következő jelentéseket:

Gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt a király tegnap és ma kihallgatáson fogadta. A döntés ezuttal még nem következett be s a helyzet végleges megoldása esetleg hetekig fog eltartani. Az rbbeli találgatások alapját bejelentett uralkodói látogatások adják meg. Így már a legközelebbi napokra várják Károly román király látogatását. E hónap végére van bejelentve Edvárd angol király látogatása Bécsben, míg szeptember 18-ára Vilmos császárt várják Bécsbe. A beavatott körök szerint tehát még a legjobb esetben is csak szeptember hó végére várható a helyzet végleges megoldása. Mint-hogy pedig a király a további próbálgatásokról még nem mondott le teljesen, az előbb említett módon rendelkezésre álló időt ilyenformán kísérletezésekre fogják felhasználni.

Budapesti politikai körökben is kolportáltak olyan hírt, hogy a válság megoldása szeptember közepéig el fog húzódni. Azt mesélték, gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök felbatalmazást kapott, hogy a képviselőházat szeptember közepéig napolja el, még pedig azzal a megokolással, hogy addig a korona megmondási időt nyer a katonai kérdésekben támasztott nemzeti követelések megfontolására. Ezeknek a mendemondáknak azonban senki sem adott hitelt. Hogy ex-lexben a képviselőházat elnapolják, azon már tulvagunk.

Maga a miniszterelnök a tegnapi délutáni kihallgatás után egy újságíró kérdésére, vajjon át-

adta-e a királynak a magyar kormány lemondását, ezt felelte:

— Csak azt mondom Önnek, amit már ugyis tud. Jelentést tettem a királynak a helyzetéről és még ma este hazautazom, hogy minisztertanácsaimnak jelentést tegyek arról, hogy a király miképpen fogadta előterjesztéseimet.

Arra a kérdésre, hogy mi fog már most Magyarországon történni, gróf Héderváry kitérően válaszolt; azt mondta, hogy előbb miniszterkollegálival kell a dologról beszélnie és aztán be kell várni a dolgok további fejlődését. A miniszterelnök ezzel azt akarta jelezni, hogy a *holnapi tanácskozás döntő lesz állására nézve*, de egész viselkedéséből és minden nyilatkozatából azt lehetett következtetni, hogy a helyzet tegnap óta még válságosabba fordult.

A *Neue Freie Presse* a helyzetről a következőket jelenti: A minisztertanácsot ma délután öt órára hívták össze egy sürgöny rendelkezése folytán, amelyet gróf Khuen-Héderváry még az éj folyamán küldött Budapestre. A válság ügyében ezidőszent az az egyetlen pozitív adat, Beavatott körökben ebből nem vélnek levonhatni más következtetést, mint azt, hogy Khuen-Héderváry ischli tartózkodása alatt a válság ügyében döntés nem történt, hanem azt egy későbbi időpontra tartották fenn. Ennek további következménye az volna, hogy gróf Khuen-Héderváry a képviselőház hétfői ülésében még mint le nem mondott miniszterelnök fog megjelenni, ennek pedig kétségkívül még újabb fejleményei is lehetnek. Sokan azt állítják, hogy a parlamenti bizottság jelentése másképp hangzanék majd, ha gróf Khuen-Héderváry már lemondott volna és hogy a bizottság ellenzéki tagjai további magatartásukat éppen ettől teszik függővé.

Mindezzel szemben a mi információink teljes határozottsággal úgy szólnak, hogy a kormány lemondása s annak elfogadása befejezett dolog. Ha lehet valami halasztásról szó, a legkésőbbi dátum is csak a jövő hét szerdája. Akkor a döntés föltétlenül bekövetkezik. A felség azon a napon Ischliből Bécsbe érkezik s kétségtelen, hogy akkora a magyar politika vezető alakjai közül többen fognak meghívást kapni a királyhoz.

Egy bécsi telegramm ma nem közönséges szenzációt okozott budapesti politikai körökben. Azt jelentette ez a telegramm, hogy dr. Koerber Ernő osztrák miniszterelnök ma este Rátótra érkezik Széll Kálmán volt miniszterelnök látogatására. Erre a hírre — s ez mindenesetre jellemzi a politikai hangulat irányát — a legszélesebb körökben bizonyosra vették, hogy az osztrák miniszterelnök rátóti látogatása nem célozhat egyebet, mint Széll Kálmán visszahívását. Mindenfelé úgy magyarázták a látogatást, hogy az osztrák miniszterelnök, aki Ischben járt, a korona megbízásából keresi föl Széll Kálmánt s informálná ki-ván, hogy minő körülmények között vállalkoznék a volt miniszterelnök a helyzetből való kibontakozás megkísérlésére. Ugy a budapesti, mint a bécsi politikai körök látható kedvteléssel időztek e kombinációnál, de Széll Kálmán barátai jobban vélik ismerni a látogatás jelentőségét és magyarázták. A volt miniszterelnök barátai tudják, hogy Széll és Koerber között a heves kiegyezési tárgyalások dacára rendkívüli mély baráti viszony szövődött s Koerber évente el szokott látogatni barátjához. Most sem valami politikai misszió viszi Rátótra. Már két héttel ezelőtt, mikor a helyzet változását tudni nem lehetett, megállapodtak levélben, hogy Koerber az első szabad vasárnapján meg fogja látogatni Széll Kálmánt. S ma este éppen levélbeli ígéretének bevéltásképpen érkezett Rátótra. Egyébként a fölmerült kombinációkkal szemben Széll Kálmán budapesti barátai egész határozottsággal kijelentik, hogy amennyiben Koerber vagy bárki olyan szándékkal közelednék a volt miniszterelnökhöz, hogy a bonolyott politikai helyzetből való kibontakozáshoz az ő közreműködését próbálják megnyerni: Széll Kálmán a történet után erre nem kapható. Mindazonáltal konstataljuk, hogy erősen tartja magát az a felfogás, hogy az osztrák miniszterelnök rátóti látogatása nincsen jelentőség nélkül.

KÜLFÖLD

X. Pius.

Budapest, augusztus 8.

Holnap délelőtt teszik X. Pius pápa fejére a tiarát, de ez ünnepély jelentősége elmosódik a külföldi lapokban még folyvást terjesztett ama hírrel szemben, hogy Ausztria-Magyarország az utolsó konklávéon formálisan gyakorolta vétőjogát *Rampolla* bíboros megválasztása ellen. Meggyöngíti e híreszteléseket az is, hogy éppoly romantikusan, mint egymással ellentmondóan hangzanak és hol *Gruscha* bécsi hercegeket, hol *Fuzyna* krakói bíboros-érseket mondják annak, aki a bécsi külügyi kormányt e tiltakozásának kifejezését adott. A külügyminisztériumhoz közelálló *Fremdenblatt* katégorikusan megcáfolja ugyan e híreszteléseket, de a párisi *Agence Havas* megmarad annál az állításánál, hogy *Ferenc József* uralkodó gyakorolta vétőjogát. Ez az ügynökség nagyon sajátzerű hangon beszél Ausztria-Magyarországról és Németországról. Nagy sulyt vet arra, hogy Ausztria-Magyarország csak Németország érdekében járhatott így el és Rampollát csak azért rekesztette ki a választásból, mert ez a kardinális szereti Franciaországot. Az *Agence Havas* szerint *Fuzyna* kardinális a vétő bejelentése előtt hosszasan tanácskozott *Kopp* kardinálissal és midőn a konklávé ajtaja kinyílt, *Fuzyna* volt a legelső, aki a Vatikánt elhagyta és a magyar-osztrák nagykövetségre ment, ahol sokáig tanácskozott gróf *Szécsen* Miklós nagykövettel.

A félhivatalos hírszolgálat e jelentései állítólag Franciaország másik vatikáni nagykövetségétől erednek, melyet *Mathieu* kuriai kardinális képvisel és aki szoros összeköttetésben van Franciaország hivatalos vatikáni képviselőjével, *Nisard* nagykövettel. *Mathieu* és *Nisard* a francia nacionalisták jelöltje *Rampolla* érdekében buzgózkodtak, bár a Combes-kormány a pápaválasztással szemben a semlegesség álláspontjára helyezkedett.

Róma, augusztus 8.

A pápa három hajdon nővére Romában fog lakni. A pápa egy kis lakást bérelt számukra a Girand-palotával szemben. Beszélük, hogy ők fognak gondoskodni a pápa konyhájáról. VI. Hadrian óta X. Pius volna az első pápa, aki konyháját nőkre bízta.

Fájdalmasan panaszkodnak a római udvaroncok, hogy most már a Vatikánban és a Frezzeriaiban is velencei nyelven beszélnek. Egyáltalán egész Olaszország Velence befolyása alatt áll. A Banca d'Italia vezérigazgatója velencei, a kincstári miniszter velencei, az államtanács elnöke velencei és most jön a legbatalmasabb, *Sarto* pápa az ő velencei kíséretével. Nem volna csoda, mondják a rómaiak, ha az olasz tájszólások legedesebbjét államnyelvvé emelnék.

Róma, augusztus 8.

A *Voce della Verità* jelenti, hogy a holnap koronázás szertartása délelőtt kilencórától órákor kezdődik és különösen ünnepies lesz. A pápa az oltári szentség kápolnájában végzett imádság után Szent Gergely oltárához megy, hol a bíborosokat kézsókra, az érsekeket és püspököket pedig lábsókra bocsátják. A Terza-féle egyházi ének után a szentatya az ugynevezett gyónó oltárnál főpapi misét mond, amire azután következnek a tulajdonképpeni koronázás. Az ünnepség apostoli áldásosztással végződik.

Páris, augusztus 8.

A *Gaulois* munkatársa meginterjúvolta *Agliardi* kardinális, aki azt mondta, hogy előrehaladt kor miatt nem iogadhatja el az államtitkári állást; legjobban szeretné, ha erre az állásra *Ferrát* vagy *Vannutelli* neveznék ki, akik mindketten barátságos érzülettel vannak Franciaország iránt.

Róma, augusztus 8.

Tartja magát az a hír, hogy *Vannutelli* Vince bíboros, a pápajelöltként emlegetett *Vannutelli* Szeráfín ücsesét fogják kinevezni államtitkárrá.

Róma, augusztus 8.

A pápa reggel *Vannutelli* Vince, *Goossens*, *Fuzyna*, *Portanova* és *Nava* bíborosokat iogadta, továbbá *Rospigliosi* herceget, a nemes testőrség parancsnokát családijával együtt és a riessi polgármestert a községtanács tagjaival együtt. Délután a szent atya sétát tesz a vatikáni kertekben.

Róma, augusztus 8.

A holnap koronázási ünnepségre nagyon keresik a belépőjegyeket. A kiadott jegyekkel együtt

nyomatott cédulákat is osztanak ki, amelyekben az áll, hogy a pápa legelőnkebb óhaja, hogy a Péter-templomban ne éltsék őt, hanem ájtatos csendben maradjanak. A holnap ünnepséghez kirendelt csapatok már reggel 5 órakor állanak fel a Péter-templom előtt. Egy részük meg fogja szállni az oszlopcsarnokokat, más részük a Péter-templomhoz közellevő kasszárnyákban fog készenlétben állani.

Meggyilkolt orosz konzul.

Budapest, augusztus 8.

A Balkán-félsziget vulkanikus földjén, ugyan-csak a szalonikii körületben az orosz diplomáciának megint egy erőlyes, nagytehetségű képviselője esett áldozatul a macedon-mozgalmaknak. Egy szalonikii távirat szerint *Roskovszki monasztiri* orosz konzult, amidőn a vidékről visszatért a városba, egy török csendőr agyonlőtte. A gyilkosságot szóváltás előzte meg, amely abból keletkezett, hogy a török ember nem köszöntötte a konzult. Az eset kétségtelenül ki fogja szóllítani Oroszországot abból a várakozó magatartásból, amelyet eddig monárkiáinkkal egyetértve a Balkán-állapotokkal szemben követett. *Scserbina* mitrovicai konzul meggyilkolása után az orosz sajtó hangosan hirdette, hogy a végig sértett Oroszországot csak a reformok szigorú keresztvitélivel és az albánok megfélekmzésével lehet megfékezni, de az orosz kormány utóbb megelégedett a gyilkos török katonák kivégzésével. A porta egy nagyobb kizsáiaszi csapatnak odarendelésével iparkodott tekintélyét érvényesíteni.

Hogy milyen eredménytelenül mutatja az, hogy Macedonia újra háborog. Nap-nap után érkeznek jelentések a bolgár bandák garázdálkodásairól, akik szétrombolják a vasutakat, a táviróvezetéseket és felgyújtják a mohamedánlakta falukat. *Sarajov* újra megjelent a bujtogató bolgárok élén és a dinamit öldöklő fejgyerét sutla dobva, a vasutak ellen fordul és formálisan bejelenti szándékait a keleti vasutak igazgatóságának. Ez a rendszer a nem fogja elérni célját, mert Európának szilárd elhatározása, hogy a Balkán békéjét meg fogja óvni és nem fogja megengedni, hogy Bulgária a felgyújtott falvak lángjainál főzze nemzeti ebédjét. De Törökország sem maradhat meg mai tértelenségében, meg kell valahára erőlyesen mutatnia, hogy akarja is, tudja is a macedon lázadást megfékezni. Ő az oka, ha Oroszország *Roskovszki* konzul meggyilkolása folytán most már esetleg olyan követeléssel áll elő, amely talán újabb megalázódással járna.

Szalonikii, augusztus 8.

Ideérkezett jelentések szerint *Roskovszki* monasztiri orosz konzult, amidőn vidékről visszatért a városba, egy török ember szóváltás után, mely abból keletkezett, hogy az utóbbi nem köszöntötte a konzult, agyonlőtte.

Belgrád, augusztus 8.

Az orosz konzul meggyilkolásáról következő jelentés érkezett *Monasztirba*: A konzul, midőn visszatért a kolostorból, ahol látogatást tett, találkozott egy török csendőrről, aki nem köszönt neki. A konzul felelősségre vonta a csendőrt, mire ez lelőtte őt.

Belgrád, augusztus 8.

A Monasztirból az eddig érkezett jelentések szerint még bizonytalan, vajjon az a csendőr, aki az orosz konzult megölte, szolgálatban volt, vagy véletlenül találkozott-e a konzullal.

Konstantinápoly, augusztus 8.

Omer Rusdi basa *Prisrendből* *Monasztirba* utazott, hogy a bandák üzemének elnyomása céljából átvegye a parancsnokságot.

Konstantinápoly, augusztus 8.

Ezideig a bandák üzemleiről újabb konzuli hírek, vagy portai közlemények nincsenek. Ugy látszik, hogy a portánál saziónyi és még nagyobb bizottsági bandákra vonatkozó hírei, amelyek alant katonai hatóságok és megrémült polgári hatóságok, valamint a félénk falusi nép jelentésein alapulnak, tévesek és tulzoltak. A táviróvonalak a három macedon vilajetben néhány ponton megszakítvák, azonban rövid időn belül helyreállítják azokat.

Konstantinápoly, augusztus 8.

Török adatok szerint a szalonikii vilajetben lévő vodeni hegyekben saziónyi bizottsági banda tanyáz, amely több mohamedán tulajdonában levő házat fölgyújtott, ugyszintén a gabonatermést is. *Dibre*

környékén (monasztiri vilajet) kétszázfőnyi banda időzik, amelyet török csapatok üldöznek. Szerezenben letartóztatott egy bolgár, aki dinamitbombákat akart becsémpészni.

Konstantinápoly, augusztus 8.

A Jildizben és a portánál az után az izgalom után, amelyet a bandák újabb való föllépésének híre idézett elő, *kezdenek ismét megnyugodni*, miután megismerték a mozgalom igazi erejét és terjedelmét. A mozgalom ezidőszent fokozottab merékben csak a monasztiri vilajetre terjed, míg az üszkubi és szalonikii vilajetekben az elmúlt napokban kevesebb történt. A porta arról biztosít, hogy az első- és másodikosztályú mozgósított redifek elbocsátása és azoknak helyettesítése Omer Rusdi basa tábornagnak az albánok ellen alakított hadosztályával az elmúlt napok eseményei ellenére is megtörténik.

HIREK

A pénz.

Fiedler Bazil Moszkvában kezdte meg az arany gyűjtését. Eleinte nagyon nehezen ment, azután mind könnyebben. Eleinte együtt haladt utján a többi, garast garasra rakó szegény kereskedővel. Mellette lihegetek, kimerülve a vállukra nehezedő sulyos teherrel. Mellette, a sárban, a piszokban roskadtak össze azok, kik nem bírták tovább. És mellette hallatszott fel az özvegyen és árván maradtok kétségbeesett sikoltása. Mellette és lábai előtt vonaglottak a vézna gyermekek, kiket izzó karmokkal marcangolt az éhség. De ő nem látott, nem hallott mindebből semmit. Nem a csecsemőket, kik elkékkül ajakkal, utolsó kis erejük végső megfeszítésével rángatták édesanyjuk emlőjét, az édes anyatejnek immáron kiapadt forrását... Nem látta a sötét kunyhókat, melyek belsejében a legrettenőbb nyomor ülte rémes orgáit...

Fiedler Bazil szeme egészen más látványon csüngött. Sokkal szebben, sokkal ragyogóbbon: a nagy bálványon, a földi istenen, a pénz és hatalom urán: *Rothschildon*. Őt nézte, ha nyitott szemmel álmódott pince-lakásának rongyain, őt, mig körülötte, mellette ordított a kétségbeesés, nyöszörgött az éhség. Eltelt vele nemesak a szeme, hanem a szíve és lelke is. Minden más iránt hideg és érzéketlen lett. Se barát, se rokon nem érdekelte. A szeretet szava meg nem hatotta, a részvét tekintete fel nem melegítette.

Jóság, irgalom, emberszeretet: csupa fantom. Csupa széjjelfoszló pára, széjjeloszló kőd. A valóság csak egy: a pénz és az őt testet öltött istene: Rothschild.

És őt imádtá porbaomló alázattal, rajta csüngött rajongó csodálattal...

S mintha a pénz meghatotta volna hideges imádójának végtelen szeretete, hidegségéből engedő menyasszonyként mind közelebb húzódott hozzája, mig végre odaadta magát neki egészen, övé lett...

Övé az első százezer!

És Fiedler Bazilnak nem volt többé maradása Moszkvában. Láz emésztette sovány testét, epedés hervasztotta lelkét. Vágyódott utána, a nagy, az első, a minden szépséggel és nagysággal ékes: Rothschild után.

Elhagyta a földet, amely táplálta, a várost, melyben bölcsője ringott, és elment a messzi idegenbe, a Szajna-parti Babelbe: Párisba, hogy közelében lehessen...

Ah, milyen erőt adott neki ez a tudat! Hogy dolgozott, hogy fáradott, hogy agonygötyörte testét, hogy elcsigázta lelkét, csak-hogy gyűljön a pénz, az isteni, a felséges, hogy legalább árnyéka lehessen a nagynak: méltó számolja, ha az pihentetni akarván lábát...

Néha-néha láthatta egy pillanatra és ez volt az ő boldogsága a földön... Ilyenkor derűs arccal sietett végig a szűk utcákon, amelyek lakásához vezettek. Körötte sötét hullámokkal hömpölygött a párisi szegénységnek árja... Fuldöklő alakok kétségbeesetten nyujtották feléje karjukat...

Ó csak ment tovább és mosolygott: ő csak imádoztát, *Rothschild* bárót látta...
A kétségbeesett nyomor olykor durva ökllel döngötte meg lakásának ajtaját. Sápadt areával odaállott eléje és kéjűl ajkával egy fillért kért az egyre halmozódó ezrekből és százazrekéből. Egy fillért kenyérre, az irtalomnak, könyörületnek nevében...

Am Fiedler Bazil szive hideg maradt, mint a jég, melyen át nem hatol az isteni napsugár. Fiedler Bazil ajkán rejtélyes mosoly vonaglott végig és hidegen, minden reményt lehűtő biztossággal mondotta:

— Nem adhatok... Pénzemet, nagy, szent célra gyűjtöm, majd megtudjátok, ha meghalok...

És szájról-szájra jártak a rejtélyes szavak és Páris izgatottan várta a megoldást...

Nem sokáig kellett várnia. Mikorra együtt volt az első millió: Fiedler Bazil ereje megtörtött...

Nem bírta tovább a kellemes hajszát, agyoncsigátott testéből elszállott a lélek. El, mielőtt élvezett volna valamit az élet örömeiből, el, mielőtt érezte volna egyetlen nagy érzésnek melegét, el, mielőtt csak szárnyai-val érinthette volna a szépnek üdítő, kristálytisza hullámain!

Es Páris népe izgatottan, lélegzetét visszafogva leste a közjegyző ajkáról a várt titkot, mely ott húzódott meg a gondosan bepecsételt végrendelet sötét soraiban...

Ujságírók kipirult arcra, tollal kezükben várták a szót...

Künn a kapuk előtt pedig a szegények ezrének lelkében gyult lángra a reménynek szöveteke.

Az öreg Fiedler Bazil bizonyára egyszerre akarja jóvá tenni annyi esztendőnek bűnét, az öreg Fiedler Bazil bizonyára tudja, hogy a nyomornak éjszakájában nyomtalannul vész el egy kicsinyke méces világ. Oda nagy, óriási szövetnek kell, mely ugy szórja sugarait, mint a világító-torony a viharos tengerre, melyen ezernyi ember vonaglik halálos rettegésben...

Es a közjegyző megszólalt:
— Egész vagyonomat, ingót és ingatlant *Rothschild* Alfonz báróra hagyom, a nagyra, a...

A közjegyző nem folytathatta...

A hallgatóság döbbenete vad, artikulálatlan hangokban tört ki...

A kapu előtt döngő tömeg felordított, mintha fenevad marta volna meg. A hangok egybefolytak, összetöröltdtak és mint vad, viharkorbácsolta áradat hőmpölyögtek tova Páris utcáin...

Sötétan, rémesen, a szegénységnek, a nyomornak oceanjaként. Vad alakok váltak ki az áradatból és égnek emelt öklökkel szórták az átkot a pénzre, mely utalattal buzdáik félre a szegénység tanyáin elől; a pénzre, mely jéggé keményíti a husból és vérből való szívet; a pénzre, mely kiöli az irtalmat, a szeretetet; a pénzre, mely lelatítja trónusától a mindenható istent, hogy bálványként imádtassa magát, mint Babelnek egykori szörnyei, melyek embereket nyeltek le izzó méhükbe...

Embereket, ártatlan gyermekeket, éhező milliókat...

Amint most Fiedler Bazil halála után kétségbeesetten kesergik a párisi újságok.

Roboz Andor.

Budapest, augusztus 8.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Julius 31-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A Budapesti Napló legközelebbi száma hétfőn délelőtt jelenik meg.

— Személyi hír. A montenegrói fejedelem fiával, Péter herceggel, Münchenbe érkezett és hétfőn tovább utazik Bécsbe.

— A hercegprímás tthoz. *Vasary* Kólos hercegprímás a reggel érkezett vissza Rómából Budapestre. A hercegprímás dr. *Kohl* Médárd püspök, dr. *Andor* György primási titkár és *Berger* Márk primási ceremóniárius kíséretében érkezett meg. A biboros íő-papot a pályaudvaron *Walther* Gyula prelátus kanonok és a budai plébánia papjai fogadták. A hercegprímás megérkezése után budai palotájába hajtattat s egyelőre Budapesten marad.

— A király hangja fonográfban. A bécsi Tudományos Akadémia két tagja néhány nap előtt Ischlebe utazott, hogy fonográfal felvegye és megörökítse Ferenc József király hangját a bécsi Tudományos Akadémia fonográf-archívumában. Ez az intézet történelmi személyiségek hangfnyképeit összegyűjti és a jövő számára megőrzi. A király meghallgatta a fonográfban a bécsi opera egy tagjának énekét, egy áriát Toll Vilmosból, aztán maga is belebeszél a fonográf kúrtjébe. A király szavait három lemezen vették fel s azokat az archívumban 1. 2. 3. számokkal jelezték.

— A román királyi pár Budapesten. A román királyi pár Ischlebe utaztatban Budapesten töltött ma egy órát. A királyi pár udvari különvonata reggel tíz óra ötven perok érkezett a keleti pályaudvarra s egy órával később indult Bécs felé. *Károly* király az udvari váróteremben megreggelizett, de *Erzsébet* királyné nem szállt ki kocsiából. *Bécsbe* délután 2 óra 50 perok érkezett a román királyi pár. Szálláskon ebédelték, az ebédre hivatalosak voltak a követség és a főkonzulátus tagjai és a kíséreték. A délután folyamán a szállóban megfordult több udvari és állami méltóság, köztük *Koerber* miniszterelnök, *Pitreich* hadügyminiszter és a török nagykövet. *Ischle*ből jelentik, hogy *Károly* román király, aki oda vasárnap délután érkezik, a vasutnál királyunk, továbbá *József* Ágost 10-herceg és *Lipót* bajor herceg fogja fogadni. *Károly* király az *Erzsébet*-szállóban fog lakni. Este udvari ebéd lesz tiszteletére, amely után a színházban dísz-előadással az *Operabál* című operettet fogják előadni. Hétfőre, szép idő esetén, kirándulást terveznek Auszsebe és Gundelseebe. A román király kedden utazik el.

— Tolsztoj betegsége. A londoni *Standard* jelentése szerint *Tolsztoj* Leó gróf állapota ismét komoly aggodalmakra ad okot. Az összes szervek aggkori elgyengülése mind nagyobb mérveket ölt.

— Az úrváriás német császár. A németek császára nemcsak mint államférfi, mint katona, mint szónok tudja alatlavóllni elbüvölni, hanem mint az udvariasságnak, előzékenységnek mintaképe is. Most, hogy az özvegy olasz királyné időzik *Beg*geben, hasábkotat irnak a német újságok a császár tapintatos és udvarias viselkedéséről. Tegnap este ugyanis a *Jolanthe* nevű yachton látogatván meg a királynét, gyönyörű rózsacsokrot nyújtott át neki. A császár meghívására a királyné később résztvett a *Hohenzollern*-yachton rendezett estében. Vilmos császár maga kísérte a királynét a yachtra. A királyné fogadására egy díszszázad állott föl a *Hohenzollern*-yachton s a királyné az olasz nemzeti himnusz hangjai mellett lépett a hajóra. Féltenegy óra tájban a császár viszakísérte a királynét a yachtra. A kikötőben horgonyzó német hajókra a királyné tiszteletére felvonták az olasz lobogót.

— Geológusok kongresszusa. A geológusok nagygyűlése e hó 20-ikán kezdi meg tanácskozásait Bécsben. A kongresszuson a magyar tudományos világot dr. *Koch* Antal, dr. *Szadeczky* Gyula és dr. *Lórentsey* Imre egyetemi tanárok fogják képviselni.

— Daudet fának házassága. *Gen*ből jelentik, hogy 5-én tartotta esküvőjét a *Gen*hez közel eső *Touraine* faluban *Daudet* Leon unokanővérével, *Aillar* kisasszonnyal. *Daudet* Leon a nagy regényírónak *Daudet* Allonznak a fia s *Morticoles* című regényével, amelyben heves támadást intéz az orvosok ellen, maga is kísérletet tett a szépirodalom terén. Amikor azonban azt nem boldogult, felesapott újságírónak s a *Libre Parole* munkatársá lett. Az esketést *Tours* éreik végezte, aki beszédében a tanukat, *Marchand* ezredest és *Drumont* Edőt, mint „nemzeti hírességeket” aposztrofálta. *Daudet* első felesége tudvalevőleg *Hugo* Jeanne volt, aki tőle elválva, *Charo*tozhoz a híres ideggyógyászhoz ment férjhez. Sokfelé viták azt, hogy részesülhetett *Daudet*nek ez a második házasság egyházi áldásban s emlékeztetnek arra, hogy annak idején I. Napoleonnak is mily nagy küdelmébe került, míg válása után kötött házasságát az egyház megáldotta. Ez tudvalevőleg csak úgy volt lehetséges, hogy a Jozefinnel fennállott házasságot egy állítólagos formahiba miatt maga az egyház érvénytelennek jelentette ki.

— A rákosligetiek *Wlassics* miniszternél. A rákosligeti római katolikus hívek templomépítéi bizottsága *Breitfeld* Alajos vezetésével küldöttségileg tiszteletet dr. *Wlassics* Gyula közoktatási miniszternél és kérte, vállalná el az építendő templom védnökségét, melynek építési költségeit országos gyűjtés útján fogják megszerezni. A miniszter szívesen fogadta a kül-

döttséget és kész örömmel vállalta el a védnöki tisztséget.

— A japán császárné. Egy távol Keleten megjelenő orosz lap, a *Novoje Kraj* érdekes részleteket beszél el a japán császárné életéből. A mikádó feleségének e szerint nagy tiszteletben és elismerésben van része mint költőnek. Japán írók, így különösen *Chassagava*, aki *Tolstoj*, *Turgenyev*, *Maxim Gorkij* műveit fordítja, a japán császárné talentumát *Konstantin* nagyherceggel együtt emlegetik. A császárné általában rendkívüli intelligenciával megáldott bolyg és élénk érdeklődést mutat a művészetek és tudományok iránt, főként pedig a leányifjúság alapos művelésére van nagy gondja. Nemrégiben megjelent a kiotói leányiskola előadásán és azután az egyetemét látogatta meg. A hallgatók nagy lelkesedéssel fogadták. Másnap mindkét intézetnek nagy pénzüsségeket küldött a császárné szegény tanulókat támogatására.

— *Láng* Lajos és a pánszlávok. *Turóc*-szentmártonból írják: Tót nemzetiégi körökben még most is izgatott beszéd tárgya, hogy *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszter a *Mudrony* Pál és *Hurban* Szvetozáról álló tót küldöttséget a szolnai iparképzőintézet megnyitása alkalmával nem fogadta el az *Zsivena* négyzetlet képviselő titkárnak, *Hurban* Szvetozár lapszerekesztőnek és *Sochany* fotografusnak a kiállított varrottasok megtekintése alkalmával jobb erkölcsöket kívánt. A miniszter ez utóbbi kijelentést akkor tette, amikor *Hurban* hangulysította, hogy *ők* is jó hazafiak, de a tót nemzetiiségükhöz ragaszkodnak.

— Tüntetés és *Károlyvárosban*. *Zágrá*ból volt-iratozzák, hogy *Károlyvárosban* ma nagy tüntetés volt. A katonai zenekar ugyanis térszenet adott s a közönség követelte, hogy játszsák a horvát nemzeti dalokat. A katonai zenekar vezetője nem volt erre hajlandó s ezért a horvát lakosság kifityülte a zenekart s éktelen lármát csapott. A jelenvolt ezredparancsnok visszarendelte a zenekart a kaszárnyába és további intézkedésig betiltotta a térszenet.

— Lengyelek Magyarországon. Ezer lengyel érkezik e hó 19-én *Lemberg*ből Budapestre. A lengyelek fogadtatását s az ünnepek rendezését a Nemzeti Szövetség, a Budapesti Lengyelek Köre, az Egyetemi Kör és a Magyar Atlétikai Klub mézi. A védnökséget eddig elfogadták *Halmos* Gyula polgármester, *Maluska* Alajos és *Rószavógyi* János alpolgármesterek. A díszelőnékséget az ország kitűnőesei közül eddig elvállalták: *Jókai* Mór és *Bákos* Jenő főrendek és *Kláh* István udvari tanácsos. A Sas-Kör elnöke. Az ügyeket vezető tisztikar a következőképp alakult meg. Elnökök: *Budás* Árpád királyi tanácsos és *Zseni* József, a Nemzeti Szövetség részéről; *Sárossy* István és *Gyurovics* Tamás, a Lengyelek Körének részéről; dr. *Krasznay* Ferenc országgyűlési képviselő és dr. *Krepnel* Béla, a Magyar Atlétikai Klub részéről; *Gulyás* József és *Kovács* J. István, az Egyetemi Kör részéről. Társelnökök: A rendezésre leikért és jelentkező társaskörök enikein kívül: dr. *Daranszky* Gyula, *Vargha* Ferenc, dr. *Kovács* Ernő, továbbá *Nagy* Sándor, a debreczeni jogakadémiaáról; *Árn* Béla a kolozsvári egyetemről; *Holló* István a kassai, *Brozik* Sándor az eperjesi és *Tóth* Dező a sárospataki jogakadémiairól. Jegyzők: *Gyökössy* Endre és *Folgar* János titkárok: *Sábesky* György, *Loassy* Jenő, *Melha* Tibor és *Nossal* János. Pénztárnokok: *Ohegyi* Lajos *Pick-troszky* K. Géza, *Szokolaszky* Antal és *Füredrich* Nándor. Ellenőrök: *Buszy* Korát, *Lengyel* Dező és *Nedzsenelszky* Szaniszló. Az ünnepek fogadtatás 19-ikén délelőtt 11 órakor lesz. A budapesti polgárság a díszelőnékség, továbbá a testületek és körök lobogókkal vonulnak a keleti pályaudvarhoz s innen egy-két üdvözlő beszéd után díszelőnékség lesz a Kerespesi-uton. Délután a Margitszigeten nagy néppünnyéus lesz, amely eóra a sziget József főherceg átadja a díszelőnékségnek. A szigeten az atléták pályáján torna-atlétikai és labdarugó versenyek lesznek, majd a felhúított szinpadon a lengyelek bemutatják nemzeti táncokaikat: a nagy mazurt, palotást és leventét s felváltva magyarokkal aprób darabokat adnak elő. Lesz azonkívül virágcsata s mindenféle egyéb szórakozás.

— Jövenők. Csupa érdekesség briliáns aktualitás *Bródy* Sándor kiünő heti revuejének, a *Jövenők*-nek a mai száma. A parlament szenzációit képek is magyarázzák. Az új szám ezeket a cikkeket tartalmazza:

Párbeszéd. — Képek a parlamenti bizottság tárgyalásáról. — Zolt: Az új pápa. — Buesz Velencétől. — Történelmi megvesztegetések. — A régi Habsburgok pénze. — Braun Sándor: Egy kereskedő naplója. — *Bródy* Sándor: Egy katonatiszt. — *Molnár* Ferenc: *Caullus* verseiből. — *Csizmadia* Sándor: *Elep*táryám. — *Csemegi* *Károly* kézirataiból. — *Fabula* János: A milliomasok városa. — *Szomorj* *Dező*: Az asszony és a sirás. — *Gárdonyi* *Géza*: *Gyermek*kor emlékeim. — *Uj költők*. — *Erdős* *René*: *Egy* leány élete. — *Tolstoj* *Leó*: *Háboru* és béke. — *Természettudomány*. — *A forradalom*. — *A nagy* vizsgálat.

— *Árpád-ünnepe Pusztaszere*n. A szegedi pusztaszerei *Árpád*-egyesület augusztus 28-án *Pusztaszere*n *Árpád-ünnepe*lyt rendez, amelyen fölolvásokat és alkalmi szavazatokat tartanak. Az ünnepelet szentmise és szentbeszéd előzi meg, amelyet *Várhegyi* *József* szegedi plébános tart. Délután 3 órakor néppünnyéus lesz.

— **Az orosz munkászavargások.** Odeszából és Nikolajevből az a jelentés érkezik, hogy eddig 260.000 munkás hagyta abba a munkát és lépett a sztrájk köteleibe. A jelentések azt mondják, hogy igen sok zsidó munkást tartóztattak le a bujtogatás vádjának gyanúja alatt. A munkások felbujtásán kívül, a bakui petroleumforrások felgyújtását is a zsidó munkásoknak tulajdonítják. Azokat a károkat, amelyeket júliusban a munkászavargások okoztak *százezeren millió* koronára becsülik.

— **Katonai titok elárulása Belgrádban.** Szerbiának is megvan tehát a maga ügye a katonai titok elárulásáról. Mint *Belgrádból* jelentik, a mozgósításra vonatkozó terveket lopták el. A hetedik kerületi parancsnokság e terveit tüntet el és most ezzel a dologgal sokat foglalkoznak. A terv *Dimitrijevic* Alexa nevű tisztnek volt az asztalfiókjában, ami eléggé különös, mert fontos katonai titkokat sokkal jobban kell és szokás is megőrizni. *Dimitrijevic* az ország belsejébe ment sorozásra és ezalatt tünt el asztala fiókjából a titok. Egy *Kuzmyn* nevű őrmester azt vallotta, hogy látta, amikor *Mihájlović* Pál tüzérségi főhadnagy, akinek becsületes neve tulajdonképpen *Spitzer*, az asztalfiókot kinyitni próbálgatta, sőt látta azt is, hogy a főhadnagy kinyitotta a fiókot és belenézett. Az őrmester vallomására *Mihájlović*ot elfogták. Százszonhárom forintot találtak nála magyar pénzben. A dolgotan erélyes vizsgálatot indítottak. Néhány lap szemrehányást tesz a hadügyminiszternek, mert megengedte, hogy ily fontos iratokat annyira felelőtlenül őrizzenek.

— **Pályázat művész legyezőre.** A *Vizesópp* Társaság néven működő kulturális egyesület tagjai között díszes és művészi becsülegű legyezőt akar kiadni. Ennek a tervezésére hirdeti a *Magyar Iparművészeti Társulat* közvetítésével a következő pályázatot: Tervezessék egy művészi legyezőt. A tervrajzon a teljes legyező, tehát nem csupán a díszítése, hanem a foglalat és gyűrű is érthetően föl legyen tüntetve. A legyező alakját, nagyságát anyagát (szövet, fa csont, gyöngyház stb.) a tervező szabadon választhatja, föltétlenül követelmény azonban, hogy a legyezőnek minden alkotórészt magyar iparos elkészíthesse és előállításának ára ne haladja túl az 600 koronát. Ennek az igazolására minden pályázónak rajzhoz magyar iparos költségvetését kell mellékelnie, amelyben részletesen föl legyen tüntetve a legyező anyaga és az elkészítés költsége. A pályázaton csak magyar állampolgár vehet részt. Pályázni lehet névalírással vagy jelíggel levéllel. A pályamű színes legyen s híven tükröztesse vissza a tervezett legyező hatását. A pályázatot a *Magyar Iparművészeti Társulat* elnöksége által egybehívott külön öttágu bíráló-bizottság dönti el, amelynek egyik tagja a *Vizesópp* Társaság képviselője. A jogos művészi igényeknek és a pályázat követelményeinek mindenben megfelelt, legjobb pályamű jutalmazására két díj szolgál és pedig első díj 300 korona, második díj 150 korona. A *Vizesópp* Társaság és mellett támogatja magának a jogot, hogy a pályázók műveit bármelyikét 100 koronáért megvásárolhassa. A pályadíjjal kitüntetett mű szerzőjének megbízás esetén el kell vállalnia a tervezett legyező elkészítését, és pedig kététhetesi időn belül, azon az aron, amely a rajzhoz mellékelt költségvetésben van. Ezért e költségvetésben ne csak az iparos munkája legyen feltüntetve, hanem a tervező is jelentse ki benne, hogy mennyit vállalja el a legyező festését. A pályadíjjal jutalmazott műveket korlátlan tulajdonjoga, beleértve a kizárólagos sokszorosítási jogát, a tartalmát, illetőleg a *Vizesópp* Társaság-ot illeti meg. A pályázat 1903. október 5-én déli 12 órakor jár le. E határidőn túl beérkező művek nem juthatnak figyelembe. A *Magyar Iparművészeti Társaság* pályázók műveit bármelyikét közölheti lapjában. Valamennyi pályaművet legalább három napig ki kell állítani az Országos Iparművészeti Múzeumban.

— **A pékmesterek vételezése.** Csak nagyon rövidéletű volt a pékmesterek kartellja, amely a közönség zsebére ízelmet a kenyér és a sütemény árát. Mai gyűlésükön tá dalommal konstataha Spolaris elnök, hogy hiába igyekeztek ellenőrizni a műhelyeket, a pékmesterek a kartell megszűnésével ma már tíz darab süteményt adnak husz fillérért, úgy hogy tegnap óta is is kénytelen kilenc darabot adni. Fel is osztatta már az ellenőrző bizottságot, amelynek semmi célja sincs. *Bella* pékmester hevesen megtámadta az ellenőrző bizottságot, ami ellen a többség tiltakozott. Utóbb elhatározta, hogy husz tagu bizottságot küldenek ki oly célból, hogy tegyen javaslatot aziránt, miként lehetne az egyezményt felújítani. A gyűlésen a többség a vasárnapi munkaszünet mostani rendszerét helytelenítette és elfogadta azt az indítványt, hogy a sütő-kongresszus elé határozati javaslatot terjeszzenek, amelyben kériék fel a kereskedelmi minisztert, hogy a mesterek tetszésük szerint oszthassák be a munkaszüneti napokat a kötelező vasárnapi munkaszünetet pedig töröltesse el.

— **Hátország.** *Brüner* Béla alsóndvái kereskedő eljegyezte *Lovenstein* Herminét Veszprémben. *Malomszky* József nagyiparos eljegyezte *Stein* Gizella kisasszonyt Budapesten.

— **Jacques Lebaudy elűnt.** A szaharai császárság-nak ugylátszik vége egyelőre. Az a hír érkezik Jacques Lebaudyról, hogy elűnt és senki sem tudja, hová lett. Azt hiszik, hogy megbolondult. Már előbb is meglátszott rajta, hogy megbibbant az esze. Jaohtjának négy matróza, akiket marokkói rablók elfogtak, még mindig fogságban sınıylódnék és Lebaudy kijelentette, hogy nem hajlandó az értük követelt osekély válságdíjat megfizetni. Cloaret bretagnei képviselő föl fogja szolítani a kormányt, hogy szabadítsa ki a négy matrózt. A *New-York Herald* párisi kiadása arról értesül Las Palmából, hogy Lebaudy expedíciójával kizárólag kereskedelmi célokat követ. Állítólag *Jraja*, Lebaudy szaharai császárságának jövő fővárosa lesz a végállomása a belföldről érkező összes karavánoknak. Arról van szó, hogy vasutat építenek a bigi cízistól Timbaktuig. Hír szerint Lebaudy kiáltványt bocsátott ki, amelyben magát *I. Jakab* császárnak proklamálja.

— **Az angol.** Hogy az angol a világ legelső sportsmanja, arról eddig sem volt semmi kétség. De ha akadt volna mégis szkeptikus teremtény, aki ezt a tételt idáig el nem fogadta, az csak olvassa el azokat a táviratokat, amelyek az angol parlament üléséről érkeztek.

London, aug. 7. (Éjjeli 12 órakor.)

Az alsóházban az automobil-törvény tárgyalása, mely tegnap dében kezdődött, még mindig tart, mert az automobil hívei elégedetlenek ama pótdívtvány miatt, mely a gyorsaság határát óránként való 20 angol mérfölddel állapítja meg és ezért küzdenek a javaslat ellen. A tárgyalás valószínűleg még több óráig fog tartani.

London, aug. 8. (Reggel 6 órakor.)

Tizenötórás, szakadatlan tárgyalás után elintézte az alsóház az automobil-törvény bizottsági tárgyalását, mire az ülést bezárták.

Tehát: még tegnap kezdtek tárgyalni, éjjeli tizenkét órakor még tárgyaltak, s végül tizenötórás tárgyalás után fogadták el az automobilról szóló törvényjavaslatot az angol alsóházban. Szóval, az angolok valóságilag obstrukciós ülést tartottak ebben az ügyben, de olyat, amilyenre más országban még a legviharosabb kormánybuktatás sem igen ad alkalmat. Hogy miket beszéltek éjjel-nappal, ennyi órán át az angol honatyák, ezt igazán érdekes lesz elolvasni a *Times*ből.

— **Nagy vasuti katasztrófa.** *Newyorkból* jelentik, hogy az a vonat, amely a *Wallace* cirkuszt szállította, tegnapelőtt *Michigan* államban, *Durand* mellett összeütközött egy személyvonattal. Az összeütközés folytán *huszonegy* ember meghalt és több mint harminc megsebesült. A cirkuszonat huszonöt vagonjából a fenevadak borzasztó ordítása és bömbölése hallatszott ki. Az egész vonat egyetlen romhalom volt, amelyben croszlánok és tigrisek ordítottak és haldokló emberek jajgattak. Aztán egyszerre meggyulladtak a kocsis és a lángok mindent elhervasztottak. Az életben maradtak nagy hősiességgel fogták a mentéshöz és az égő romok közül számos sebesültet szállítottak ki. Az állatok közül csak az elefántok nem ijedtek meg és az emberhez fogható intelligenciával vettek részt a mentés munkájában, segítettek a romokat eltávolítani és sok embert mentettek meg a haláltól. Több oroszán és tigris az erdőbe menekült.

— **Nyaralók mulatsága.** A gödöllői nyaraló ifjúság sikeritű gyermekbait rendezett, amelynek tiszta jövedelmét 90 koronát az ingyen tej javára fordították. *Adler* Tivadár és *Hecht* Béla rendezők hirdették ki, hogy a szépségversenyben nyertesek *Gombaszöghi* Frida, *Walter* Juiska és *Szalay* Margit. A mulatság meglelten hőlygek névsora a következők: *Biró* Józsefné, *Erdős* Sándorné, *Franz* Jusztina, *Foek* Gézané, *Hein* N.-né, *Kohu* S.-né, *Maller* N.-né, *Schwarz* Jakabné, *Szekerés* Emliné, *Szécsi* Gyuláné, *Soós* Izorné, *Schön* Sándorné, *Szalay* Mihályné, *Walter* Samuné, *Weidinger* Mikásné, *Wachsmann* Leoné, *Vas* Emliné, *Varjúné*, *Beassa* Mariska, *Epstein* Böke, *Erdős* Elvira és *Gizike*, *Freund* Erzsike, *Foek* Mariska és *Vilma*, *Friedmann* Edith és *Duci*, *Gombaszöghi* Frida, *Elza* és *Iréne*, *Goldberger* Berta, *Gausz* Iona és *Anuska*, *Honig* Magda, *Kurzer* Margit és *Böske*, *Kemény* Margit, *Káldor* Klári és *Edith*, *Klein* Jolán, *Maller* Adél és *Paula*, *Rosner* Gizike, *Paula* és *Eizácska*, *Sik* Iona, *Schwarz* Margit, *Steiner* Róziska, *Luzs* és *Ida*, *Stein* Mariska, *Szalasi* Margit, *Soós* Piroksa és *Jolán*, *Schön* Böke és *Ionka*, *Szalay* Margit és *Stéike*, *Ungár* Margit, *Walter* Juliska és *Aranka*, *Weidinger* Böke, *Viranyi* Olga, *Waldmann* Nelli és *Sarika*.

— **Halálozás.** *Smittely* Alajos magánzó e hónap 7-én elhunyt Budapesten 78 éves korában. A megbolondult derék polgárban *Smittely* József a *Pesti Hírlap* és *Szentmaria* *Smittely* Géza a *Budapesti* segédserkesztője édes atyukát gyászolja. Temetése holnap vasárnap délután lesz a II. Kut-nca 13. szám alatti gyászházban.

— **A finnek elnyomása.** Nincs nap, hogy valami szomorú hír ne érkezzék a finnek elnyomásáról. Az orosz kormány telhetetlen. Nem elégszik meg, hogy alkotmányukat eldobozta, hogy irodalmukra, művészetükre bilincseket rakott, hogy önállóságuknak minden jelvényétől megfosztotta őket. A nemzeti érzésnek még utolsó ósírát is ki akarja a szerencsétlen népből irtani. Legutóbb az egyetlen, történelmi nevezetességű finn kadétiskolát oszlatta fel egy óári rendelt azzal az indoklással, hogy nagyon erősen kuldvelet a finn szeparatizmust. A katonai növendékek kiképzetése pedig a jövőben csak orosz iskolákban fog történneni.

— **Magyarok az új pápánál.** A magyarországi katolikusok között nagy örömet keletet X. Pius pápává választása, akiről közudomásu, hogy a magyarokat különösen szereti, aminek ve encai patriarcha korában is számos tanuilejt adta. Az a terv merült fel, hogy már néhány hét múlva zarandoklat induljon Rómába és így a többi nemzetet megelőzve, a magyarok legyenek az első, akik hódolatlukat az új pápának bemutatják. Szeptember 15-én indul a katolikus tanítók zarandoklata, amelynek egyházi ügyeit *Karkecz* Alajos piásmarcti pébános, technikai rendezését pedig *Bertalan* Vince esztergomi képezdi tanár, a mult évit tanítók zarandoklatának egyik rendezője és az államvasutak központi menetjegyvirodaja intézi. A részvétel díja teljes eliatással együtt igen mérsékelt lesz, hogy minél számosabban vehessenek részt ez érdekes zarandoklatban, melyhez nemcsak tanítók, hanem mások is csatlakozhatnak. A zarandoklatnak minden bizonyos impozáns társaságát egyik magyar főpap vezeti a pápa elé.

— **A palack titka.** *Messina* mellett a minap egy palackot fogtak ki, amelyet a kikötő hatóságának jelenlétében felbontottak. A palackban egy cédulát találtak meg, szomorú tartalommal. A következőket olvasták a cédulán:

Julius 18. A Csúndes-Oceánon vagyunk egy sziget közelében. Nagyon gyorsan haladunk és rögtön kikötünk, mert a hajónk léket kapott.

Julius 19. Horgonyt vetettünk. Eddig még egyetlen benszüllötet sem láttunk. De éppen most csónakok közelednek felénk. A benszüllötök nekilátak a legénységünk lementéséhez. A tengerbe ugrom... Megsebesíttem de emelkedtem s elbujtam a hajófenéken. A hajó szilárdan áll a homoktáponon. A benszüllötök mindenünköt kifosztottak bennünket. A kapitány meghalt az eláttással: "Eljén Angolország!" Egy fejszét és paekot találtam, amelyet a kapitány eldobott. A hajónyilások be vannak zárva, de ki tudom őket nyitni. Rettenetesen szom azom és éhezem! Micsoda gyűtrellem! Nincs enivalóm. A hajónak nincsen árca. Egy nyilásom kidobom ezt a palackot. Hallom megint a benszüllötök zajongását. Szétrombolják a hajót. Még mélyebbre bujok el. Kidobom a palackot! Isten menjen meg!

Harr!

— **Szerencsétlenség a kőbányában.** *Esztergom*-megye egyik kőbányájában *Lorkovits* Péter és *Imáris* János munkások a dinamittöltényeket szabályellenes vasruddal verték be a kőszikla. Az egyik töltény felrobbant és a két munkást darabokra tépte.

— **Vidéki szurnaliztika.** *Rutkáról* írják, hogy ott új hetilapot indított *Rutkán* *Hírlap* cím alatt *Lafenda* *Frigyes* takarékpénztári igazgató, aki a lapnak öszerkesztője jeleős szerkesztője pedig *Bökm* *Albert* nyomdász lesz.

— **Halál fürdés közben.** *Zürichből* jelentik, hogy *Menger* amerikai író ma reggel a *Lago Maggiore*-ban fürdés közben a vízbe lú!

— **Titokzatos holttetés.** Tegnap délután Erzsébetfalván egy munkásember holttestet fogtak ki a Dunából. Amikor a holttestet megvizsgálták, a fején nagyobb, nyit sebet találtak. A rendőrség ma dében megállapította, hogy a halot *Nagy* József, *Halasi* *Lajos* butorszállító kocsisa. Nagy, *Buda-Bécskeré* butort szállított *Fischer* gazdasági ispannák. A kocsis *Kelenföldön* *Kretler* *János* kocsmaiban megpihent. Amikor pihecs után el akart indulni, lovat megbokrosodtak, elragadták a kocsiat, amely egy iordulón felbort. A butor darabokra tört. Nagy az össettört butort *Kretlernél* berakatozta és azt mondta, hogy visszameg a gazdájához, mert valószínű, hogy a butorokat utjakkal kell kicserélni. A kocsis azóta elűnt. Lehet, hogy nagy elkeseredésében öngyilkosságot követett el. Gyanússá tett azonban a halát az a fején levő seb, amelyből arra lehet következtetni, hogy az örszagtun leütötték, kirabolták és hogy a büntény nyomait elűntessék. a holttestet a *Dunába* dobták. A rendőrség szies körül nyomozást indított.

— **A Szt Lukács furdó** július havi névsorából fölemlítjük a következőket: *Hill* és neje és *Florenté* *István* *Poosánból*. *Robovic* *N* Róza földbirtokosnó *Alexintából*, *Radvány* *Fanny* *Bécsből*. *Cinecu* *Nicolai* és fia földbirtokos *Bukarestből*, *Kajser* *M* *Bécsből*, *Rider* *Emma* *Chalgából*. *Breitenecker* *Haake* *Cinec* *Göb* *ösv*. *Weber* *Salamonné* *Bécsből*, *Ludwig* *Gyula*, a *Mav*. elnök-igazgatója *Budapestről*, *Majorsy* *Victor* *os*. és *kir*. huzaróhadnagy *Pecsről*, *dr*. *Thursky* *Pál* és neje *th*. megyei idorvos *Tite* *ből*, *lovag* *Mayer* *Guido* *os* és *kir*. tábornok és leánya *Szegedről*, *ösv*. *Kenessey* *J*-né és kisérlete *Felső-Csutról*, *Kanz* *Gusztáv* kereskedelmi tanácsos *Budapestről*, *báró* *Carada* *György* és neje *Német-Bogsnáról*, *Jennyovay* *Imre* és

„THERAPIA-PALACE“ Dr. Ebers Henrik főorvos amkivált vezetőse alatt. CIRKVENICÁN, Fiume mellett. Nyáron tengeri-fürdő. Télien hidegvizgyógyintézet. Egyetlen homokos tengerpart a Quarneróban. — Magyar konyha. — Magyar leveles. — A tengerpart fővenye *Kielap* *kua*.

neje nagybirtokos Szerb-Ittebéről, *Fabrisius Károly* és neje Brassóból és még számos külföldi és magyarországi előkelő vendég, kik e kiváló budai gyógyfürdő szállodában a kura használása végett tartózkodtak.

— **Árverés a rendőrségnél.** A fővárosban jogerős ítélettel elkobzott mérlegeket, súlyokat, űrmértékeket hitelesítés nélkül póbarakat, űvegeket e hó 17-én árverelés útján a d. ad. Az árverés a IX. kerületi kapitányság épületében (Ferenc-tér 15.) lesz, délelőtt 11 órakor.

— **Rendőri hírek.** Ma reggel a vámbáz-körúti propeller álmós mellett egy férfi holttestét fogták ki a Dunából. A nála talált munkakönyvből azt hiszik, hogy az illető *Pesti Balázs* nagykőrösi születésű 48 éves cipészegéd. — *Czirák* Erásbet huszonhárom éves zakácsón a Hungária-ut 111. számú lakásán marolgot ivott. — *Daubner* Antónia huszonégy éves cseléd a Nagymező-utca 44. számú ház előtt ivott lugköldöt. Mind a kettőt a Rókus-kórházban ápólják. — Tegnap éjjel a Rókus-kórház pinocéjében főraktározót számmászak ismeretlen okból meggyuladtak. Mielőtt nagyobb baj következett volna be, a központi tűzoltóság elfojtotta a veszedelmet.

(x) **Capillaris** tudományos alapon készült egyetlen biztos és azonnal ható hajnövesztő és hajpólszer minden hajbetegség, őszülés és kopaszodás ellen. Egy üveg ára 5 korona. Főraktár: Magyar királygyógyszertár Budapest, Marokkói-utca 2, valamint minden nagyobb gyógyszerárban és drogeriában is kapható.

(x) **A zsolnai iparkiváltás** megnyitása alkalmával a kereskedelmi miniszter ur megtekintette a *Békei* Pü. öp nyitási szabóegé által kiállított csoportot és bemutatatta magának az ott jelenlévő cégtulajdonost, aki által minden darabról informáltatta magát. Érdeklődéssel szemlélte a *Magyar Brigade* megnevezésű öltönyt, melyben az angol ruházat kényelmessége és a régi magyar diszura sajátos jellege összpontosítva van. A kegyelmes ur és kísérője az izléses munkák felett tetszésüket ismételtén nyilvánították.

(x) **Páratlan kedvezményt** léptettek életbe a világhírű *Herkules-fürdő*. Érdeklődőknek készséggel ad felvilágosítást az igazgatóság.

(x) **Sídeli cikuszában** az oly nagy tetszéssel előadott *Kelet-Aszia* című némajáték, mely nagy vonzerőnek örvendett, vasárnap mindkét előadásban utoljára kerül színre, mely alkalommal — hogy mindenki megtekinthesse — a délutáni előadásban az összes ülőhelyekre minden felnőtt egy gyermeket ingyen, a többi gyermekeket pedig fél helyáron veheti magával.

A reális álmodozó.

I.

Mi az, ki váltót ír alá,
Persze idegen névre,
Mi az, ki titkon veszteget,
Persze másnak zsebére. . .
Mi az, ki végül utra kel,
És mint villám, úgy illan el?
Az ó, az ó
A reális álmodozó.

II.

Mi az, ki most is azt hiszi,
Hogy Dienes a foglya,
S hogy szökessék titkon tovább,
Súgva azt paraszolja.
Hozzá detektív is ad,
S titkon, papíron elfogat?
Az ó, az ó
A reális álmodozó.

III.

Mi az, ki bíva azt hiszi,
Hogy az obstrukcióra,
Elég lesz pár ezer forint
És út a békeóra.
Aki ügyünkkel konspirál,
És Judásokkal szóba áll? . . .
Az ó, az ó,
A reális álmodozó.

IV.

Mi az, ki mindent eltagad
S áll mindent elfeledve,
Ki igazott, dadog, hebeg,
Nincs vallomásra kedve.
Ki tegnap még beszélt sokat,
De máma már választ sem ad . . . ?
Az ó, az ó,
A reális álmodozó.

V.

Ki az ki pénzre áhitott,
Száz és ezer forintra,
Kinek nyomát mostan ború
És titkos kód borítja,
Aki virgoncan útra kelt,

S magával pénzt is elemelt? . . .
Az ó, az ó
A reális álmodó!

N.

SZÍNHÁZ, ZENE

— **Solymosi színésziskolája.** *Solymosi Elek* nyilvánossági joggal felruházott színésziskolájában a béiratások — úgy az operett, mint a drámai osztályba augusztus 20-án délután 2 órakor kezdődnek. E tíz éves multra és a legszebb sikerekre hivatkozó kitűnő iskola. Ha megvalósítja a kultuszminiszter által megszabandó tantervet, a belügyminiszterjemből kapott értesülés szerint a következő évben az *Országos Színészeti Akadémia* rangjára emelkedik s ez esetben *Solymosi* végzett növendékei ugyanama feltételek mellett juthatnak a színészegyletbe, mint a többi nyilvános iskolák és különösen a *színészegylet* iskolájának növendékei. *Solymosi* színésziskolája az idén hízagpótló újítást létesít, amennyiben az iskolában betanult operetteket, drámákat és népszimfóniákat az év folyamán többször is előadják s az előadásokban felléptetik a régebben végzett növendékeket is, hogy — mint vendégek — megmutassák a baladásukat s e révén mindig jobb és jobb szerződéshez juthassanak.

— **A Budai Nyári Színház.** A Budai Nyári Színházban hónap, vasárnap és hétfőn Suppé híres operette a *Boccacio* perül színre. Kedden *Hegedüs* Ferencnek, az Operaház tagjának felléptével *A kornevilei harangok* operettet ismétlik meg. Szerdán lesz *Gorkij* nagyszerű darabjának az *éjjeli menedékhelynek* a 24-ik és vasárnap a 25-ik jubiláris előadása. Csütörtökön *Kazal* Károlynak a zeneakadémia növendékeinek felléptével *Ermán* opera kerül színre. Pénteken *Sugar* Aranka vendégszereplésével *A bányamester* operettet adják. Szombaton Shakespeare tündéres vígjátéka *A szentiványi álom* van műsoron.

— **Az országos cigányzene-verseny.** A Népszínházban szeptember folyamán rendezendő országos cigányzene-verseny előkészítő-bizottsága ma küldötte szét felhívást az ország legelőkelőbb cigányzenekaraihoz. A felhívást, melyben már megvannak állapotra a részvétel feltételei, *Porzolt* Kálmán, *Pósa* Lajos, dr. *Fodor* Oszkár és *Pakocs* József bocsátották ki. A népzene népszerűsítését célzó eme cigányzene-verseny iránt nemcsak irodalmi és művészi körökben, hanem a társadalom minden rétegében nagy az érdeklődés. Az országos cigányzene-verseny keretül fog szolgálni az elhunyt nagy dalköltőnek, *Dankó* Pistának, a magyar cigányéletet tárgyoló, hátrahagyott érdekes népszimfóniája, *A cigányélet.* Az előkészítő-bizottság irodája Budapest, a Népszínházban van. A cigányzene-versenyre bejelentések e hó 15-éig fogadhatnak el.

— **Városligeti Nyári Színház.** Vasárnap *Ujházi* mester kétszer jatszik a városligeti színházban. Délután a *Pelesket* nőtársulat a címszerepét jatszása, este pedig a *Heidelbergi diákok* című színműben lép fel a művész. Mindkét előadás iránt nagy az érdeklődés.

— **Vigan cimborá!** Ily címmel jelent meg dr. *Falk* Zsigmondnak, zeneirodalmi és erős és friss talentumú művelőjének új galoppja. A szerzemény, melynek szövege *Váradi* Antal tolibót ered, négy-szólamú férfikarra való. Énekirodalmunk feltűnően szegény oly kardalokban, amelyeknek vidám a hangjuk, jókedv a vezérfőnökünk. Mintba karszerzőink túlságosan ragaszkodnának a példaszóhoz, melyszereint sirva vidag a magyar. *Falk* galoppjával daloskőrenek reportoárja egy kitűnő számmal gyarapodott, melynek nagy népszerűséget jósolhatunk. Invencióra való könnyedén ömlő melódikuság teszi kedvesé ezt a galoppot, mely az átlagos terjedelmű hangokra, számítva, nem támaszt az énekeseknek nyaktörő nehézségeket. Az új kar kétségtelen hatását különben már közelebb kipróbálják a temesvári országos dalosünnepen, ahol a *Pesti könyvnyomda* kiadásában megjelent mű előadásra kerül.

— **Legújabb zeneművek** kaphatók Szilágyi Béla könyv- és zeneműkereskedésében Budapest Károlykört 28. Operák és operettek szöveggei: *Goldmark*, *Berchingeri Götz* 18.— *K. Bizet*, *Carmen* 10.80. *Leoncavallo Bajazzo* 14.40 *K. Verdi*, *Aida* 14.40 *K. Ziehrer*, *Svihalok* 12.— *K. Khinai* mézesbetek 12.— *K. Lehár*, *A drótosztó* 2 fűzetben, magyar szöveggel 6.— *K. Bob herceg* 2 fűzetben 6.— *K. Katalin*, *Casanova*, *Kis szökevény*, *New-York szépe* egyenként 6.— *K. Potpourrik* szöveg nélkül *Línok*, *Indra* 3.— *K. Luna asszony* 3.— *K. A svihalok* 3.60 *K. Édes lányka* 2 fűzetben 6.— *K. Keringők*: *Bob-kerिंगó* 2.— *K. Luna-kerिंगó* 2.0 *K. A drótosztó-kerिंगó* 2.40 *K. Amoureux Valse* 42.40 *K. Édes lányka-kerिंगó* 2.40 *K. Hunna-kerिंगó* 2.— *K. Legújabb tánc* a *Cake Walk* (betűt a *Mici hercegnő* operetben) 1.80 *K. Kedveit kupiék* és dalok: *Huber*, *Stör* ich? tréfás dalok 2.40 *K. Grosz*, *Az én papám* 1.60 *K. Kutschera*, *Ausser Rand und Band* 1.50 *K. Hirsch*, *Herzensdiab* 1.80 *K. Lorenz*, *Hausbál* bei *Brezina* 1.80 *K. Servus Brezina* 1.80 *K. A kis Cohn* 1.80 *K. Megvan már a kis Cohn* 1.44 *K. Aletter*, *A legyott* 1.80 *K. Legújabb angol dal* *Good Bye*, *dolly Grayt* (isten áldjon *Mariskám*) 2.16 *K. A gólya* dal 3.— *K. Legújabb 101* magyar dal cigányos modorban 3.— *K. Dankó Pista* 50 dala 4.— *K. Nagy választék* hegedű és cimbalom zeneművekben, valamint rakfáron van az összes zenedék tananyaga. Állandó vevők kedvezményben részesülnek. Jégjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Londoni színházak.

London, augusztus elején.

II.

A Westend hét előkelő színháza szórakoztatja az idén operettel London közönségét. Hét operett uralkodik az idén, éppen elegendő a szezonra Londonba ránduló kontinentális vendégeknek, de a londoni közönségnek is, melynek igényeit ez a hét operett, előadás jobban kielégítheti, mint valaha.

A hét színház közül hat új darabot mutatott be, *George Edwardes*, a fáradhatatlan színház-király, az idén három színpadot foglalt le a maga számára, *Saját* színházában: a *Dalyben Tanner* és *Monckton* *A Country Girl* című operettjét az *Apollo-színházban Queen Hall* és *Caryll The Girl From Kay's* című operettjét és a *Prince of Wales-színházban* — *Charles Frohmann* társulatával együtt — *Leslie Stuart School Girl*-jét mutatja be. Hogy egy negyedik színpadon — a *Gaityben* — nem szerepel ez a tehetetlen színházi nagyiparos, annak az oka, hogy ezt a színházat éppen most bontják le. Mellette épül *Edwardes* új *Gaity-színháza*, melyet ősszel nyit meg nagy ünnepélyességek közepette.

Hűséges komponistájával: *Sidney Jones*-szal sikerült végképpen összevesznie. *Jones* megfogadta, hogy soha többé nem ír *Edwardes* számára darabot. De mintha ezzel a nem nagyon szerencsés elhatározásával a szerencse is elhagyta volna: két új operettje (*The Medal and the Maid* *Lyric*-ben és *My Lady Moly* a *Terry* színházában) közül az egyik megbukott, a másik csak nagyon közepes sikerre tudott vergődni. Hiába: *George Edwardes*-nak hagyományos, szinte babonás a szerencséje!

Mesét, cselekvényt megint csak hiába keresünk az *Edwardes-féle* darabokban. Hiu törekvés az angol operettekből valamelyes kerek, összefüggő történetet — szerényebben szólva: némi világos értelmet — kihámozni. Nem, *James J. Tanner*, *Owen's Hall* és *Henry Hamilton* urak egyáltalában nem akarják a közönséget szövevényes mesékkel iarasztani, ők helyteket és öleketet hajszolnak; ügyes alkalmasszerzők, közvilágításokkal találkoznak díszletfestők jelmezszabók, komponisták, énekesek és táncosok.

Még leginkább meggy darabszámba az *Apollo-színház* idej operetteje: *The Girl From Kay's*, melynek librettója *Owen Hall*. *A gésák* librettistájának, munkája. A londoni nagy Jay-ócg egyik elarusító-kisasszonyát viszi a színpadra, Eredeftileg a darab címében a cég igazi neve: *Jay* szerepelt, de a világhírű üzlet tulajdonosa pórral támadták meg az *Apollo-színházat*, nem engedvén meg nevék és cégük felhasználását. „Nekünk nincs szükségünk erre a reklámra” — mondták és a bíróság nekik adott igazat. (Vajjon miálunk is tiltakoznak egy nagy cég ilyenfajta reklám ellen?) Így lett a *Jay*-ból *Kay*. A *Kay-féle* kisasszony kalandjai és szerelmi históriája, meg egy ifjú házaspár nászutason való vezermékedése adja a darab gerinost. Középpontja az előadásnak London leghíresebb és legnyugodtabb komika: *Willie Edouin*, (a *Florodora* híres Tweedepunch-ja) akinek számára íródott voltaképpen az egész operett. *Ivan Caryll* muzsikája rendkívül sikerült, csaknem valamennyi száma sláger, kivétel nélkül háromszor-négyyszer ismételtetik mindegyiket. A darab kiállítása *Edwardes* kezére és izlésére vall: a világ egyetlen operett-színpada sem versenyezhetik az ő darabjainak a kiállítással, itt Londonban érezhető legjobban a különbség az *Edwardes-féle* darabok és más operettek kiállítása között.

Természetesen mindenké között az ő saját színháza: a *Daly-színház* vezet. Új darabjának, a *Country Girl*-nek kiállítása mesészerű. *Tanner*, a *Country Girl* librettistája a régi nyomokon halad: mennél kevesebb értelem, mennél több muzsika, tánc, kosztüm és pompa. A régi és elsörendű garda — London legkülönböb operett-ensembleja — vonul fel a *Country Girl*-ben: *Evie Greene*, *Ethel Irving*, *Huntley Wright*, *Hayden-Cosfin* és a többiek. Csupa Európaszerte ismert név. Szinte természetes a nagy sikerük. *Lionel Monckton* zenéje nem marad régi dolgozóttára — *Caryll* — munkája mögött. Ezáltal külön dolgozott a két népszerű komponista és mind a kettő megérdemelt sikert aratott.

A zeneszerzők között a pálmát az idén leginkább *Leslie Stuart*-nak nyujtanám. A *School Girl* zenéje a legkellemebb, legfordulatosabb operett-muzsika és a *Prince of Wales-színház* operettjét csak ez a muzsika segítette sikerhez. *Henry Hamilton* és *Paul Potter* munkája a *School Girl* szövegkönyve. Nincs miért dicsekedniük ezzel az ezerlő folyó cselekvénnyel. *Edna May*-nak, a még mindig „hors concours” álló színpadi szépségnek írták a címszerepét, de talán a szép primadonnának van legkedvesebb dolga a *Prince of Wales-színház* zürzavaros új darabjában. Egy is-

kolás leánya apácaszerű kosztümben játszsza végig szerepét, ismert sekélyes művészetével, de pártatlan és megkülönböztethetetlen szépsége nagy segítségével. És ez a szépség megvesztegeti még azokat is, akik az operetszínpadon is keresnek művészetet.

A kritikai igazságok dacára: *Edwardes* három produkciója teljes sikert hozott számára. Valóban meg lehet elégedve a három operett anyagi sikerével és nyugodtan áldozhat újabb százezeret a verseny-istállójára.

A „fortissimus vir”: Sidney Jones bizony lemaradt egy kisére az idei szezonban. Felmondta a barátságot *Edwardes*nak és ezt az elhatározását bizonyára megcsinálta a pénztárcájára. Két operettel szerepel az ideán a hírneves komponista: az egyik a *Lyrice-színházban* — Tom B. Davis társulatának előadását való. — a másik *Terry* kis színházában került színpadra. *The Medal* and *The Maid* a címe a *Lyrice*-beli darabjának, melynek librettója ugyancsak *Queen Hall*-tól való. Ez az operett talán a leggyöngyösebb az idei termékek között. A librettója egyenesen ostoba és unalmas a zenéje pedig csupa-csupa reminiscencia *Ionos* régebbi operettjeiből. Az előadása is másodrangu, noha *Ada Reeve* — London egyik legnépszerűbb operett-színésznője — játszsza benne az egyik nő főszerepét. Egy szóval: ez a *Ionos*-operett sehogyan sem sikerült. Be is szüntették mostanában az előadásait, hogy ősszel egy új és — mint hirdetik — „erősen javított kiadásával lépjenek a közönség elé.

Yones másik operettje — *My Lady Molly*, librettója G. H. Jessop-tól — kedvezőbb fogadtatásra és állandóbb pártolásra talált a kis *Terry*-színházban. Romantikus mese, férfiaknak átlótított nők, szerelmi bonyodalom, bűz és kijátszott apa: ezek még mindig hatnak a londoni közönségre, amely talán a legkisebb igényű a világon. Még aztán történik is valami a *My Lady Molly*-ban: van némi sovány meséje, amelyet legalább meg lehet érteni. *Yones* muzsikája ezáltal sem emlékeztet *A gésák*, *San-Ton*, *Görög rabszolgák* színdarabjára, de egy-két csinos szám — különösen két érdekes románc — mégis kiemelkedik a partitúrából, amely egészen magán viseli a gyors, gyári munka bélyegét. Meg aztán nem is állíthatók ki ezek a színházak úgy a *Ionos* darabjait, mint annak idején a *Gaitty*- és a *Daly*-színházak és ez a körülmeny mindenképpen nagy vesztesége a két *Ionos*-operettnak.

Külön, érdekes szenzációja van az ideán a *Shaftesbury*-színházaknak. Egy amerikai néger színtársulatnak adta bérbe erre a szezonra a színházat Mr. *Musgrove*. Ez a száz tagból álló néger csapat csodálatos dolgokat produkál. Előadják az *In Dahomey* című operettet, melynek szövege, éppúgy mint a zenéje amerikai négerektől való. Néger a karmester és az összes szereplők néger. Van két férfi-sterjünk, két komikus: *Williams* és *Walker*, két istenáldotta nagy művész. Az amerikai muzsika előrangú érdekes különlegesség: sajátos melódiák, sajátos ritmusú táncszámok, mind természetesen a néger énekesek és táncosok hangjára és testére szabva. A *Dahomey* szövegkönyve értelmetlenségben meghatlan kiállja a versenyt az angol operett s librettókkal, de hiszen ennél a néger-produkciónál igazán nem fontos, hogy mi történik a színpadon, annál érdekesebb és mulattatóbb, hogy ezt a semmit hogyan játszsza a néger művészek?

A néger színészek intelligenciája csodálatra méltó. Csupa humor és csupa ritmus minden mozdulatuk, kiváló a zenei érzékük, a táncművészetük pedig egyenesen mesésbe való. Olyan „cake-walk”-ot mutatnak be, melynek csodájára siet egész London.

Mindenesetre a néger társaság szereplése egy olyan különleges színházi szenzáció, a melyben eddig még nem igen volt része európai közönségnek.

Erényi Nándor.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Forgó bácsi Kis Lapja** a gyermekvilág legkedvesebb olvasnivalója. Az e heti számában tovább folyik *Abonyi* Árpád érdekesítő regényes elbeszélése, a Rákolti György utazása. *Roboz* Andor a *Kis Lap* társszerkesztője *Automobil* cím alatt verset írt a *Kis Lap* közepéhez. *Benedek Elek* a *Kis Lap* főmunkatársa pompás versikét közöl a *Kis Kofáról*. *Krúdy* Gyula pedig *Másvilág* cím alatt írt érdekes mesét. A *Kis Lap* előfizetési ára negyedévre 2 korona, mely összeg az *Athenaeumba* (VII., Kerepesi-ut 54.) küldendő.

○ **Új Idők**. Magyarország egyik legszebb pontját, a természeti csodákban gazdag dombosnái jégbarlangot mutatja be az *Új Idők* e heti száma. Még pedig nem sablonos fényképek, hanem egy kiváló festő rajzai nyomán, aki ott időzött, mikor ünnepeket rendeztek a barlang belsejében. Ugyancsak abban a számban találja az olvasó *Gorkij* híres színművének, az *Éjjeli menedékhelynek* főbb jeleneteit pillanattal felvételben. Azonkívül regényt *Szomaházy* Istvánról és

Daudet Ernőről, novellák *Tábori* Róbertől és ifjabb *Hegedűs* Sándortól, egy cikket amely a magyar sajtó helyzetét tárgyalja *Világos* után. Cikket és képmást az új pápáról és sok érdekes apróságot, képbet és írásban a hétről. Az *Új Idők*re elő lehet fizetni a kiadói hivatalban (Andrássy-ut 10. sz.), amely bárkinck küld ingyen kivánságára mutatványsszámot.

TÖRVÉNYSZÉK

A Humbert-pör.

Budapest, augusztus 8.

A nagy tárgyalás tehát megindult s a szenzációs regényekkel is bizvást vetélkedő horribilis színházmocskodás alakjai felvonulnak megint. Állítólag meg is szaporodnak az újonnan leleplezendőkkel. A helyzet egyébként a következő:

A vádlottakat okirathamisítással, hamis okiratok jóhiszenlásával és csalással vádolják. A hamisítás a francia törvény szerint tíz év alatt, a család három év alatt évül el. Régebbi keleti családokért és hamisításokért tehát a vádlottak nem büntethetők, az 1884-iki hamisított egyezség, amely alapja volt az egész huszesztendősné pörnek, tehát nem lehet már eljárás tárgya, ezért sem Humbertné, sem oinkostársait nem lehet már megbüntetni. Végül a család és hamisítás, amelyről Humbertné és oinkostársait vádolják, a francia törvény szerint kényszermunkával büntetendő.

A tárgya és lefolyása előtt még egyre megvilágítják a pör anyagát a párisi lapok. Nem csoda. Nem lehet eleget foglalkozni azzal a pörrel, amelyet husz évig tudott huzni, nyujtani az az ördögös kompánia s a világgal, ügyvédekkel, hitellezőkkel, bírakkal el tudták hitetni, hogy a Crawfordok élnek. Hogy ezt elhitessék, nyakraökre hamisítani kellett leveleket, okmányokat.

A hamisításokat Humbertné két testvére, *Daurignac* Romain és *Emile* végezték, de Humbertné és Humbert Frigyes voltak a főbűnösök. Baudonin párisi törvényszéki elnök, amikor a pör nála volt, leveleket kapott Crawford Henrytől, aki arra kérte, hogy magánkiallításokat fogadjon. Mint lelkiismeretes bíró, a leveleket mellőzte, sőt a levél elolvasását tette a panaszossal szemben, akiről úgy gondolta, hogy meg akarta vesztegetni. Az akták között is voltak levelek Crawford Henry kezétől s az irás meggyezett a Baudonin által kapott levelek irásával. Később derül ki, hogy a leveleket mind *Daurignac* Romain hamisította. Dupny bajonai közjegyző előtt megjelentek a Crawford-testvérek, tanukkal igazolták személyazonosságukat s főhatalmazást állították ki, valójában pedig *Daurignac* Romain és *Emil* jelentek meg a közjegyző előtt.

Ki kellett kerülni, hogy Humbertné nyerve meg a pört, nehogy azután kénytelen legyen a de la Grande Armée avenue lenvő palotájának titokzatos pénzeszkrényét kinyitni. Amíg a pénzeszkrény zárva maradt, addig lehetett adósságot csinálni az örökség terhére. Negyven millió frank adósságot csinált nagy párisi bankoknál és előrangú bankároknál. *Gérard* és *Bernard* Paul bankárök öngyilkosságot követtek el, *Dumoret* ékszerész pedig nyomtalanul elült.

A pört kitűnően tudták nyujtani. Egy alkalommal a törvényszék a Crawfordokra nézve kedvezőtlen ítéletet mondott, amely már-már jogerőre emelkedett. Ezt meg kellett akadályozni, s azt is elérni, hogy az egészet újra kezdjék. Humbert Frigyes észrevette, hogy az elnök az ítéletben kihagyott egy szót amelyet okvetlenül bele kellett volna vennie. Elküldött valakit az elnökhöz, hogy a hiányzó szót jegyezze bele. A bíró megtette ezt a nem teljes dolgot. Erre azután megmozdultak a Crawfordok, kiderítették a gyorsírói főljegyzésekből, hogy az ítéletben van egy szó, amelyet az elnök szóval nem hirdetett ki.

— Meghamisították az ítéletet, — kiáltották a Crawfordok, akik perze szintén Humbert Frigyes utasításai szerint cselekedtek. — Meg kell semmisíteni az ítéletet. Újra kell kezdeni az egész pört.

A pör újra kezdődött. Ki kételekedett volna ebben a pörben, amelyért Humbertné eljárás költség tejében százhusz ezer frankot készpénzben kifizetett?

Akik még kételkedtek, azokat úgy meg tudta győzni Humbertné, hogy többé sohasem voltak kétségbe az örökség létezését s adatait a milliókat. Nagy titokzottsággal kinyitotta előlük a rengeteg pénzeszkrényt s megmutatta a főhalmazott értékpapirokat. Kevés kiválasztott ember láthatta csak a nagy kincset s ezek azután terjesztették az örökség meséjét. Pedig a járadékpapirok, amelyeket mutatott, jelentéktelen értékek voltak. De meghamisította az értékpapirokat, úgy, hogy néhány nullát írt be. Így módon néhány százezer franknyi értékpapírból számmillió lett. Humbertné megmutatta hitellezőnek a Crawfordokat is, s északocsás alkalmával találkoztak velük. A két testvér között Humbertnének, amikor kocsijuk elhagyta Humbertné fogatja mellett. A nagy Teréz ódave-tete kísérőjének, hogy ime ezek a Crawfordok. Egy bankárt úgy győzték meg a Crawfordok létezéséről, hogy *Vives*-Eauxban ugyanabba a szobába szállott, ahol azan a reggelen a Crawfordok lakak. Az őrsztaion azután a bankár megtalált egy otflotejtett üzveggyűrt táviratot, amely Crawford névre volt címelve. Egy kereskedő, ainek Humbertné kilenászszáz frankkal tartozott, pöröni akarta őket. Ezt megtudta Humbertné. A türelmetlen hitellező levelet kapott az egyik Crawfordtól. A leveleiben Crawford talakát kért. Megunta, ugymond, a pört s végrehajtást akar kérni Humbertné ellen. Kéri tehát a kereskedőt, hogy adja el neki a

követelését. A kereskedő visszaautasította az ajánlatot. Ha Crawfordék meg akarják vásárolni a követelést, gondolta magában, akkor Humberték bizonyára fizetnek. Várt tehát.

Humberték az újabb kölcsönök egy részét mindig a régebbi, kisebb kölcsönök fedezésére fordították. Vásároltak egy kastélyt, egy nagy birtokot és egy iarmot a vidéken, hét nagy házat Párisban. Újságot alapítottak Freycinet részére, jótékony intézeteket is építettek s egy menedékhelyt elaglott papok számára. Már 1893-ban nagyon nehezen tudták újabb kölcsönöket előteremteni. Kellott valamit csinálni, hogy pénzhez jussanak. Alapítottak tehát egy nagy biztosítói-intézetet tíz millió frank alapítókéval. Az alapítókét a Humbert-család és csalásknba beavattott emberek jegyezték, természetes, hogy Humberték igazgatták is a bankot. Az egész országot elárassították csabító ígéretekkel, nagy kölcsönöket már nem tudtak kapni, kis összegekben harcsabótlak tehát össze a szükséges pénz. Így nullt el még tíz esztendő. Az 1902. év tavaszán azonban már több lap kezdte hangoztatni, amit *Waldék-Rousseau* már öt esztendővel ezelőtt mondott a bíróság előtt amikor kliensének Duretnek követelését pörölte: A Humbert-Crawford-ügy a század legnagyobb csalása.

Végre megmozdult a közvélemény s Forichon törvényszéki elnök kijelentette, hogy végre szeretné tudni a Crawfordok pontos címét De ezt senkinek tudta megmondani, még a Crawfordok ügyvédje sem. Tehát a sajtó igazat mondott, kiült a hallatlan csalás. Forichon követelte a nagy pénzeszkrény meggyűjtését. Ezt 1902. május 6-án határozta el a bíróság. Másnap a Humbert-palota kéményéből kékes füst szállott fel; *Daurignac* Romain elégette az összes írásokat, amelyeket a csalásknál főhasználtak. Harmadnapra, május 8-án az egész család megszökött Spanyolországba, ahol decemberben letartóztattak.

Páris, augusztus 8.

Ma kezdődött meg a Humbert-ügy iótárgyalása, amely bizonyára egyike lesz a század legérdekesebb törvényszéki tárgyalásainak. Az előjelekből ítélve Humberték, úgy látszik a tárgyaláson is fenn akarják tartani az örökség meséjét és egész 1877-ig visszamenőleg összeszedték bizonyítékaikat.

A mai tárgyaláson Humbertné előtt egy külön ív van, amelyből, védője aktacsomóját teljesen függetlenül, ő maga is bizonyítékokat fog felolvasni.

Únnek az ivnek érdekesebb adatai között van például a következők is:

Crawford ur 1877-ben szeptember 6-án Nizzában két végrendeletet szerkesztett. Az egyik végrendelet *Daurignac* Teréziát, a későbbi Humbert aszszonyt nevezte meg általános örökösül. A másik végrendeletkezés szerint már csak 3000 frank évjárata van *Daurignac* Terézia számára biztosítva és a számmillió vagyont Crawford Henry és Róbert öröklék.

Igen érdekesek a következő feljegyzések is. 1833. március 14-én történt meg a Humberték és a Crawfordok között az első egyezség, amely szerint az örökösök az egész örökség megörzözését *Daurignac* Terézia nagykorúságáig a Humbert házaspárra bízzák.

1834 december 11-én a Crawfordok írásbeli ajánlatot tesznek, hogy 3 millióért az egész örökségről lemondnak a Humbert család javára.

1834 december 14-én Humberték elfogadják ezt az ajánlatot.

1835 október 15-én a bíróság elítéli a Crawfordokat szerződészegésért, végül pedig 1839 január 11-én a legfelsőbb bíróság teljesen elutasítja a Crawfordok igénykeresetét és meghagyja Humbertéket az örökség birtokában.

Ez a bírósági határozat oszlott el minden bizalmatlanságot Humbertékkal szemben és ez tette lehetővé a milliók csalásokat is.

Különösen érdekesnek ígérkezik a tárgyalás folyamán azoknak a szerepeknek a feltüntetése, amelyeket ebben az afférban bizonyos politikusok, sőt bírák is játszottak. Még csak kezdődik a per és az első áldozat máris elbukott. Ez *Flourens*, volt francia külügyminiszter, aki 1886-ban a Goblet-kormány és később Rouvier és Tirard kabinetjének a tagja volt, most pedig nacionalista képviselő. Bizonyos levelekből, melyeket a *Matin* tegnap közzétett, az tűnik ki, hogy *Flourens* Humbertnéől ismételve kért pénzt és kapott is. *Flourens* ezekben a levelekben igen rut szerepet játszik. Mindenféle ürügyek alatt pumpolt, egyszer inségre jutott választói részére, majd egy független lap alapítására és hogy a siker biztos legyen, azt ígérte Humbertnének, hogy „az igazságügyi palotában elene folyót intrikáktól” megmenti. Egy másik levélben, amelyet *Flourens* felesége írt, az aszszony pénzét kér az ura számára, akinek Pétervárra kell utaznia. Majd újból *Flourens* maga fordul leveleiben a nagy „Terézhez” és kér tőle pénzt a leg-hízelgőbb hangu szavak kíséretében. *Flourens*et, aki az utolsó kitalásban nem volt tagja a képviselőháznak, a múltvi választások alkalmával nacionalista mozgalmak vetettek újból felszínre.

A terhelő tanúk között, akik idézést kaptak, vannak a következők: *Du Buit* ügyvéd, a párisi ügyvédi kamara volt elnöke; *Ducher* jegyzőség

Bayonneban; *Jacquiné*, szolgálaton kívüli államtanócsos; *Langlois*, volt jegyző; *Cattani* bankár; *Haas* bolognese-sur-seine-i tőkepezés; *Cahn*, volt bankár; *Rouline*, gyémántkereskedő; aki tizenhat milliót követel, *Schootmans* lilie mérnök (11 milliógás károsult), *Marchand* dünkirohemi gyáros (több mint 10 millió erejéig károsult), *Dumont* volt jegyző, *Parayre* Armand, régi barátja a Humbert-családnak, *Boutin* kereskedő, egy divatruhász tulajdonosa és *Languet* jegyző.

Humbertnek csak kevés mentőutó idejételtet be. Kötők vannak: *Lemerrier* és *Leydet*, akik az ő ügyében előbb vizsgálóbírók voltak, továbbá *Poucet* államügyész, *Lepine* mostani és *Pombelle* azelőtti rendőrtörök. *Pombelle* a diplomáciai karnak is tagja s egy ízben már képviselte Franciaországot a pápai széknél. Tulajdonképpen politikai személyiségek hiányoznak a tanuk listájából. A *Craujoir-fivérek* meghívásától is elállott Humbertnek, bár ezzel nem egyszer fenyegette a vizsgálóbíró.

Páris, augusztus 8.

Az a lázas izgatottság, amely a Humbert-család világraszóló csalásának leleplezésekor támadt, azóta alaposan leholdadt; a közönség már kezdett beleünni a bihetetlen szédülésekre örökös ismétlésébe. De ma újabb erővel éledt fel Páris népének érdeklődése. A legelőkelőbb társaságok tagjai jegyekért ostromolták a törvényszék elnökét, de a jelentkezők számarészesének sem jutott hely az aránylag szűk teremben.

Alighogy bebohosították a közönséget kellemetlen incidens törőnt, amely a hallgatóság körében nem kis zavart okozott, a terem szolgák ugyanis bezárták az emeletnyi magasságban levő hatalmas tükröblyakokat s e közben az egyik ablakot bezárták. Az üvegcserepek csőrömpölve hullottak le, de szerencsére senkit sem sebesítettek meg.

Ritkán szokott olyan előkelő közönség egybegyülekezni, mint amilyen volt a mai Humbert-tárgyalás hallgatósága. A publikum legnagyobb része hölgyekből telt ki. Ott voltak többek közt: *Claretienne* a neje, *Laborin*ak, Humbert Teréz védőjének, továbbá *Halévy*nek neje, *Du Gasté*, az ismert sportbíró. Látványosságként ment a hölgyek pazar és elegáns öltözéke, amely remeke a francia főváros szabóművészetének.

A diplomáciai kar tagjai közül is sokan voltak jelen, így *Momson* angol nagykövet is. A tárgyalás déliben tizenkét órakor formásággal, két pótesküdt kisorsolással kezdődött. A védők nyolc, az államügyész két esküdte utasított vissza.

Amikor a törvényszék, az esküdtek és a védők: *Labori*, *Clumit* és *Hes* helyet foglaltak, az elnök bevezette a vádlottakat.

A közönség feszült kíváncsisággal leszte megjelenésüket. Mindenki lábujjhegyre állott s előre tolaodott, hogy láthassa a hírhedt szélhámos társaságot. Elsőnek Humbert Teréz lépett a terembe, utána jött férje, Humbert Frigyes, majd a fővádlott testvéreit, *Daurignac* Roumain't és *Emil*t vezették be a börtöndőrök.

Humbert Teréz egyszerű, de rendkívül elegáns fekete ruhát, fehér virágokkal díszített kalapot s mousselin általvető gallért viselt. Ezt az öltözéket a mai nagy alkalomra készítette ő maga az elnök engedelmével. Humbert Teréz feltűnően sápadt volt, mikor a terembe lépett. A férfiak egytől-egyig fekete jaket-öltözketben jelentek meg.

Az elnök először az általános kérdéseket tette fel.

Humbert Teréz így felelt:

— Körülbelül 40 éves vagyok, de semmiesetre sem 47.

Most felolvassák a vádlevelet. Ez hosszú ideig tartott s Humbert Teréz, aki eleinte élénken figyelt, maga is belefáradt később, egy papírlapot vett elő s azaz legyezte magát.

Nagysokára a tanúk felhívására került a sor. Az elnök közölte, hogy *Cattaul* nem jelent meg, mert beteg fekszik Svájcban.

— Még egyszer megidéztem — szólt az elnök. *Labori*: Es biztos az, hogy Svájcban van? Családos, hogy az egyetlen hitelező, aki pörrel lépett fel, nem jelent meg.

Blondelle államtitkár: Es biztos az, hogy ez az egyetlen?

Labori: Remélem, meg fogom erről győzni, Ragszodom *Cattaul* kihallgatásához.

Humbert Teréz, akit az elnök még fel se szólított, beszélni kezd s oly gyorsan, hadarva szónokol, hogy az elnök alig bírja hallgatására inteni.

— De kérem, várja meg, a míg kérdezem. Kérem, kérem, hagyja abba!

— Mikor anyja meghalt, ön 16 éves volt s átvette a háztartás vezetését.

— Legelőbb 10—12 éves lehettem — felelt Humbert Teréz.

Elnök: Minden vagyonuk nem volt több, mint évi 189 frank járandóság. De az ön jövedőbeli apósa

mégis dus hozományt szemelt fia számára, mert ön a Marotte-kastélyról szóló mesével tartogatta őket, pedig ez az ön állítólagos öröksége a holdban van.

Államügyész: Marotte-kastély nincs!

Humbert Teréz: Ah, dehogyan!

Elnök: Hát ugyan hol? Seholsem találjuk!

Humbert Teréz: Majd be fogom bizonyítani a tanúk kihallgatása után. Nekem atyám mondotta s én elhiszem azt, amit atyám mondott.

Es Humbert Teréz hosszadalmasan beszélt a híres kastélyról, messze elkalandozott fantáziája, az elnök ismét alig bírta elhallgattatni.

Humbert Teréz mentegeltődzött; — Fáradt s ideges vagyok. Megköszönöm, ha az elnök ur rendre utasít.

Elnök: Meg is teszem.

Most az elnök ismétli a vádlevelének ama részét, amely a portugáliai 20 millió örökségről szól.

Humbert Teréz: A vádlevelé hazug. Melő nyelve voltam apósnak, a megboldogult nagynevű igazságügyminiszternek. Esküdtem uraim! Én derék családból való vagyok. Franciaország egyik legelőkelőbb családjába volt az enyém! Tudják meg ezt esküdte urak!

Az elnök csitítja, de Humbert Teréz csak tovább beszél: Tizenöt hónap óta nem alszom többet éjszakánként egy óránál. Ocellám rácsos ablakához támasztva égök homlokomat, álmatlanul virasztok. De tütt az óra. Amikor nekem tetszik, megfogok semmisíteni sok nagynevű embert, megmutatom majd, kik állanak az igazságügyigye élén s milyen szerepét vitt *Valde igazságügyminiszter!*

Az elnök végre szóhoz jut s a *Craujoir örökségre* tér át.

Humbert Teréz: Az az örökség létezik!

Elnök: Bizonyítsa be! Mutassa elő! (Nagy derűltség.)

Humbert Teréz: Nem engedem magamat a kacagással sodromból kihozni! Esküdtem urak, nézzenek rám, olyan vagyok-e én, aki csalni tud, lehet-e valaki család ilyen külsővel? Néhány alváló hitelező s némely lap ellenem fordult, üldöz, de én a sajtóra nem neheztelek, mert barátja vagyok a sajtószabadságnak. (Nagy derűltség.)

Labori: De jó kedve van a közönségnek?

Elnök: Nevetni nem szabad! (A vádlottához:) Ha oly nagy vagyona volt, miért alapította a biztosító-társaságot?

Humbert Teréz: Fivérem számára. A vállalat jó ment, milliókat lehetett volna vele szerezni.

Elnök: Önök évenként 400.000 frankot költöttek el háztartásukra.

Humbert Teréz: 150.000 frankot sem egészen. Majd hétfőn részletesen fogok nyilatkozni. Az elnök ur elemében van, különben is pompásan beszél, (Nagy derűltség.) én pedig ma ideges vagyok. De majd hétfőn! Akkor látni fogják, kicsoda *Waldeck-Rousseau*!

Tovább nem haladt ma a tárgyalás, mert későre járt az idő.

§§ **Dienes Márton bűnpörrel.** A törvényszéken két bírós vizsgálja Dienes Márton bűnügyeit. *Saly* Desző a hamis váltók ügyében, dr. *Bartha* László a Gazdics-téle sikkasztás és család dolgában vezeti a vizsgálatot. Az utóbbi ügyben Dienes Márton védőjének, dr. *Fried* Vilmosnak előterjesztésére még a vádtanákos rendelte el a vizsgálat kiegészítését abban az irányban, vajjon Dienes Martonnak a *F. M.* egykori szerkesztőjének volt-e joga a céget jegyezni. Mert Dienes azzal védekezett, hogy ő csak a lap szellemi részét vezette, az újság pénzügyi dolgai az ő hatáskörén kívül estek s így Gazdics óvadékat sem ő vette át. *Bartha* vizsgálóbíró a vádtanákos rendelkezése alapján megkereste a cég-hivatalt, hogy állítsa ki a *F. M.* cégkivonatát, hogy megállapíthassa, kiknek volt joga a céget jegyezni. A váltóhamisítás ügyében pedig a tanúk kihallgatása folyik. Napok előtt jelentette az igazságügyminiszter a parlamenti bizottságnak, hogy Dienes kéztáskáját a berlini rendőrség lefogálta s intézkedett, hogy ez a bűnjel mihamarabb Budapestre kerüljön. Azóta éppen hat nap múlt el s a kéztáska még ma sincs a vizsgálóbíró birtokában. Erre a börtöndre, tekintettel a folyamatosan levő vizsgálataira, csak annyiban van szüksége a vizsgálóbíróknak, amennyiben a váltóhamisításra vonatkozóan bizonyítékokat vagy bűnjelket tartalmaz. Ha a megvesztegetésre vonatkozó bizonyítékok volnának a börtöndben, ezeket a vizsgálóbíró a parlamenti bizottság rendelkezésére fogja bocsátani, mert a megvesztegetés tárgyában bűnügyi vizsgálatnak nincs helye.

§§ **Elutasított könyvkiadó-cég.** A budapesti VII. kerületi járásbírósa a minap keresetével elutasította a *Nemzeti dicőségünk* kiadója, a *Herrig* Miksa bécsi céget, amely egy vidéki megrendelőjét beperelte, mivel hogy az a művet átvenni és megfizetni vonatkozott. A megrendelő arra hivatkozott, hogy a

gyűjőívön az foglaltatott, hogy a műben többek között gróf *Apponyi* Albert, *Bekesics* Gusztáv, *Beóthy* Zoltor, báró *Dóczy* Lajos, *Eötvös* Károly, *Endrődy* Sándor, dr. *Falk* Miksa, *Thaly* Kálmán stb.-iek munkái is benne lesznek, ami a felek egyező előadás alapján abból hiányzik. A budapesti kir. törvényszék fellegbesezi tanácsa ma *helybenhagyta* az elsőbírósi ítéletet, azzal indokolván azt, hogy a megrendelőre fontossággal bír az a körülmény, hogy az általa kedvelt írók munkáját olvassa, s a felperes a névsornak eredeti alakban való meghagyása által alperest tévedésben hagyta. A felekezési tanács egyuttal a felperest a perköltségek viselésére is kötelezte.

§§ **Nyilatkozat.** A lapunk törvényszéki rovatában megjelent hírre vonatkozólag *Hirschedl* Márkus ur kijelenti, hogy ő egyetlen egy berlini cégnek sem tartozik. Egy berlini háziasszony jogfeltelegésnek esett áldozatul, akitől egy batorzott lakást vett bérebe.

SPORT

* **Labdarugás.** Vasárnap délután 5 1/2 órákor mérkőzik a *Józsefvárosi Rámberlek* jól kombinált csapata a budai *Rajta* csapattal az Erzsébet királyné-úti pályán. A mérkőzés igen érdekesnek ígérkék. A belépődíj 30 fillér.

* **Üzörszervény** Augusztus 10-én, este 8 óráig küldendőik Füzeséry Árpád alelnök, VI. Nagymező-utca 5. címén az augusztus 15-én és 16-án a városligeti tóban tartandó nemzetközi üzörszervény nevezési. A programmon szerepelnek gyermek-, nyeretlen-, handicap-számok kezdők részére és 6 klasszikus szám a régi jó üzögárdá részére. A Budapesti Korszakozó Egylet szíveslegéből átengedték perron ideális nézőtér és így a közönség érdeklődését legjobban kielégíti.

* **Kottingbrunni versenkek.** Ma volt a meeting utolsóelőtti napja, melynek főszáma a *Schlosspark* handicap volt. A versenyt a legjobban fogadott 16: *Lúti* nyerte meg *Jövőre* ellen, míg harmadik Malupri lett. *Taral* ma újból remekelt. Ott versenyben szállt nyeregbe s abból négyet — köztük a főversenyt — megnyerte. A részletes eredmény ez:

I. **Nyeretlen kétévesek** versenye. Díj 2000 korona. Távság 1200 méter. Gróf *Esterházy M. Bonjourmacher* (Taral) első, lovag *Wiener-Welten R. Nekomglen* (Krousil) második, *Dreher A. Revaeh* (Cimmon) harmadik azután *Semmi, Princess Nelly, Tinder box, Corsaire, Flying Dragon*. Totalizátor: 10: 16. Helyre-fogadások: I. 50: 28. II. 50: 70. III. 50: 80.

II. **Gainfahni díj.** Díj 4000 korona. Távság 1600 méter. Gróf *Trautmansdorff L. Nunquam dormioja* (Barker) első, *Blaskovich E.* Csokos asszonya (Van Dusen) második, gróf *Degenfeld I. Marco Poloja* (Spencer) harmadik. Totalizátor: 10: 20.

III. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. Távság 2000 méter. *Boross J. Cassandrája* (Cowman) első, *Schossberger L. Biztosa* (Hutter) második, *Luczenbacher M. György* lovag (Van Dusen) harmadik. Azután *Pityke. Ladon. Topaze, Semmeringer. Gedacht*. Totalizátor: 10: 22. Helyre-fogadások: I. 50: 68. II. 50: 102. III. 50: 184.

IV. **Schloss-Fark-Handicap.** Díj 5000 korona. Távság 1000 méter. Br. *Uchtritz Zs. Lúti* je (Taral) első. Gróf *Tekei L.* *Jövőre* je második. Gróf *Fries M.* Ma upri-ja (Krousil) harmadik. Azután: *Angola, Belvedere, Latouride, Minlu Macargom, Babatündér, Mediateur, Quid nunc Thibet, Gomb, Adrienne*. Totalizátor: 10: 32. Helyre-fogadások: I. 50: 85. II. 50: 89. III. 50: 182.

V. **Eladó kétévesek handicappja.** Díj 2000 korona. Távság 1200 méter. *Baltazzi A. Juditja* (Taral) első, Mr. *Redgery Michante* a (Lewis) második *Krausz L. Wu decur* (Marinkovits) harmadik, azután *Hofpen, Granada, Robber*. Totalizátor: 10: 26. Helyre-fogadások: I. 50: 62. II. 50: 74.

VI. **Háromévesek gátversenye.** Díj 3000 korona. Távság 2400 méter. *Herceg Pálffy M. Turpedoja* (Williamson) s 60, *Jankovich Bécsán Gy. Applausa* (Morion) második, gróf *Chornszky F. Hermutja* (Fes) harmadik. Azután: *Donnerwetter*. Totalizátor: 10: 34. Helyre-fogadások: I. 50: 109. II. 50: 99.

VII. **Kétévesek handicappja.** Díj 2000 korona. Távság 1000 méter. *Gróf Fries M. Lassieje* (Taral) első, *Schindler L. Parthenia* (Russie) második, Mr. *Redgery Aldoraja* (Lewis) harmadik. Azután: *Rominten, Obavus*. Totalizátor: 10: 25. Helyre-fogadások: I. 50: 70. II. 50: 69.

Nyiltér.

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA.

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívül jó sikerrel lesz alkalmazva **közönség, asztma, szív-, vese-, gyomor-, bél- és hólyagbetegségeknél, súlyos ideg-, vér- és bürbajokban.** Biztos védelem szélhűtés és elmezavar ellen. 15 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljesen gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedül kiváló előzőnek, **Dr. Kovács J.** egyet. orvosnak (Hemopatia) rendelőtűzete van.

Budapest, V., Váci-körút 18. szám a.

Rendelés naponta 9—1-ig és 3—6-ig. Díjazott levele válaszol. — Betegségeket intézők kívül is kezel. Néhány betegnek legbiztosabb gyógymód.

Intézeti
leány- és fiú fehéreneműeket
 pontosan megfelelő előírás szerint szállít
Szinetár és Velencei
 cég
 Budapest, IV., Koronaherceg-utca II. szám
 a főpostával szemben.
 Részletes költségvetések kívánságra, postafordultával
 küldetnek.

**Természetes forró-
 meleg kénforrások,
 iszapfürdők,
 iszapborogatások,**
 zuhany-masszázs, vízgógyintézet, villany-fényfürdők, gőzfürdők kő- és
 kádruddok, gyógyvíz uszodák. Olcsó és gondos ellátás. Csemege, kőszívny,
 ideg-, bőrbeteg stb. földi kimerítő prospectus küld megzen a
 Szt.-Lukácsfürdő igazgatósága Budán.

Óvja az egészségét!

Ezerrel több kiváló orvos ajánlja!

Artergyezés kívánatra mindenható díjmentesen küldetnek.
 Vidékre 25 vagy 30 árucikkért a javarólat oda és az
 árus útvegyekért visszatér a
SZT. LUKÁCSFÜRDŐ KÜTVÁLLALAT BUDÁN.

Gyógyintézet testgyógy- szeti sebészet számára.

Dr. A. WITTEK, Graz, Merangasse 26.

Telefon 594.

Gyógykezel **hátgerinc** és **végtagok görbülését,**
zsugorodott és luddtalpat, valamint az **izületi lobok**
 minden fajtáját stb. Saját műtermen **Hessing-féle cor-
 settek** és készületek számára. Prospectus ingyen.

Rohitsi „Styriaforrás” gyógyviz

Gyomordaganat és görcsök, **Orvosilag**
 Bright-féle vesegyulladás, **ajánlva!**
 Gége- és torok-katarrhus,
 Gyomor- és bél-katarrhus,
 Hugsübetegségek,
 Cukorbetegségek,
 Kemény székelés,
 Májbetegségek ellen.
**Kitűnő gyógy-
 eredmények!**

Főnként Magyarországi részlete:
Hoffmann Józsefné, Budapest, Báthory-utca 8.

(Az e rovat alatt közöltetnek csak tartalmáért, sem alakjára
 nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Belgrád, augusztus 8. Az **olasz** követ ma át-
 nyújtotta megbízó-levelét.

München, augusztus 8. A **Münchener Nenes**
Nachrichten reichenhali magánútvirta szerint **Seitel**
 boer ezredes, a reichenhali kórházban **éjjel meghalt.**
 A temetés holnap lesz.

Heidelberg, augusztus 8. Az **egyetem** a többi
 közt **deszoktorrá** avatta a filozófiai fakultáson **Toma**
János tisztót, **Rosegger** Pétert és **dr. Böhm-Bawerk**
 osztrák pénzügyminisztert.

A cukorkérdés.

Bécs, augusztus 8. A pénzügyminiszteriumban
 ma több óra hosszat tartó tanácskozás volt a cukor-
 kérdésben az osztrák és magyar kormányok referen-
 sei közt. E tanácskozások tárgya az osztrák cukor-
 nak Magyarországra való bevitelre s illetőleg annak
 korlátozásra körül teendő intézkedések megvitatása
 volt, tehát megállapították a kiviteli vámokat, azaz,
 minthogy a két állam közt való közvetítő for-
 galomról van szó, az átutalást, ami tulajdonképen
 azon egyre megy. Az átutalás összege hat frank
 lesz, a mit a brüsszeli cukorbizottság maxi-
 mumnak állapított meg. A szakelgádók a vámszói
 tekintetbevételével a szokásoknak megfelelőleg kerek
 összeg meghatározásáról tanácskoztak. A tárgyaláso-
 kat még nem fejezték be, de kétségtelen, hogy azok
 eredményre fognak vezetni.

Böhm-Bawerk pénzügyminiszter ma visszatért
 Bécsbe, de visszatérése nincs összefüggésben a
 cukorkérdéssel.

A királygyilkos tisztek vakmerősége.

Belgrád, augusztus 8. **Lesjanin** ezredesnek, Sándor
 király kedvelt emberének udvari marsallá történt

kinevezése következtében **Delrovia** főhadsegéd. **Mistic**
 ezredes, **Letovics** őrnagy és más udvari méltóságok
 beadták lemondásukat. Erre a király visszavonta a
 Lesjanin kinevezéséről szóló dekretumot, a tisztek
 pedig megmaradnak állásaikban. A féhivatalos lapot,
 amely **Lesjanin** kinevezését közölte, **elkobozták.** **Avaku-**
movics lemondott a liberális párt elnökségéről.

Combes miniszterelnök Marseilleben.

Marseille, augusztus 8. **Combes** miniszterelnök
 délután ideérkezett; a pályaudvaron a legmelegebben
 üdvözölték.

Marseille, augusztus 8. A franciaországi és gyar-
 matbeli tanítók és tanítóknak kongresszusán, melynek
 záróülésén **Combes** miniszterelnök ma este elnökölt
 a miniszterelnök több beszédre válaszolva beszédet
 mondott, amelyben mindenekelőtt hangsúlyozta a kor-
 mány rokonszenvét a tanítók és tanítóknak iránt, akik
 folytatják a nép gyermekei erkölcsi és szellemi
 felszabadításának művét. A miniszterelnök emlékez-
 tetett arra, hogy a parlament többsége az imént
 ragadta ki az ifjúságot a kongregációk kezéből.
 Még egy erőszaksítás és a kongregációk oktatása eltűnik.
Combes üdvözölte a tanítókat a köztársaság iránti ra-
 gaszkodásukért és utalt arra, hogy sem a boulangizmus
 s a nacionalizmus nem volt képes megrendíteni az
 ő köztársasági érzelmeiket. A miniszterelnök végül
 lelkesült tetszés közt üdvözölte a tanítókat mint a
 köztársasági eszme apostolait. A kongresszus bere-
 kesztése után is a legelőkelőbb ovációk tárgya volt a
 miniszterelnök, miközben megújultak a városi képviselő
 ellen irányuló tüntetések. Nyolcat letartóztatnak.

Marseille, augusztus 8. A lelkesedést, melylyel
Combes miniszterelnököt fogadták, leirhatatlan. A mi-
 nisztert jóformán vitték a vasúti kocsióbi a váró-
 terembe. A programsterü beszédeket mellőzni kel-
 lett. A miniszterelnök szállására vezető uton a tömeg
 virágokat dobált a kocsiába, miattal folyton éljenzés
 hangzott fel, közben pedig **füttökkel** és **szidalmakkal**
 illették a polgármestert és a községi képviselőket, mert nem
 jelentek meg a pályaudvaron.

A Dalai láma és Oroszország.

Köln, augusztus 8. A **Kölni Ztg.** jelenti Péter-
 várról mai kelettel: Pekingből egy magas tisztviselőt
 Mukden tartományba küldtek bizonyos visszaesések
 megvizsgálására, melyek nagy terjedelemben fordul-
 tak elő, különösen a katonai kormányzat és ölelme-
 zési ügy körében. A mukdeni katonai parancsnokot
 teljes tehetetlenséggel vádolják. Tibetben, khinai je-
 lentések szerint nagy az izgatottság egy titkos szer-
 ződés miatt, mely állítólag a Dalai láma és Orosz-
 ország közt jött létre. A tibeti khinai meghatalmazot-
 tat visszahívták. Az ügyvivő táviratilag kérte Peking-
 ből egy új meghatalmazott sürgős kiküldését.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, augusztus 8. Az **államvasutak** igazgatósága
 1903. első felében 41,282,806 koronányi ésszeget jor-
 dított beruházási költségekre. Ez összegből külön a
 kocsialomány gyarapítására ezideig 15,857,107 koronát
 adtak ki.

Bécs, augusztus 8. (A **Budapesti Napló** telefonje-
 lentése.) A mai heti tőzsdén nagyobb tételekben
 morvaországi urasági áru került eladásra, még pedig
 160 waggon 8,07 1/2 k. és 6000 mm. 7-80 k. a meg-
 felelő állomásokról. Elsőrendű 8-50 k. Göding északi
 vasutállomásairól 7-50-775 k. Gabonaműeket ese-
 kély mértékben ajánlottak s így üzlet nem fejlődö-
 tetett ki. Az irányzat azonban annyiban szilárdult, hogy
 szükség esetén buzáért 10-15, rozstért 5-10 fillérrel
 többet kellett volna megadni. — Tengeri 6.50-6.70,
 10 fillérrel olcsóbb lett, zab szilárd, magyar zab
 5.60-6.30, válogatott 6.60 k. — A liszt árá a 0-5
 minőségekben 30-30, sőt egyes malmok 50 fillérrel
 felemelkedtek. Korpa változatlan és oszades.

New-York, augusztus 8. (Törvényközlés.) (Ésrlat.)

Gyapot: New-Yorkban helyben 12.75 (12.75), augusztusra
 12.89 (12.50), Novemberre 9.64 (9.67). **New-Orleans-**
 ban helyben 12.5/8 (12.5/8). — **Petroleum:** Stand white
 New-Yorkban 8.55 (8.55), Stand white Philadelphianban
 8.50 (8.50). Refined in Cases 10.50 (10.50). **Credit**
Balances at Oil City 1.56 (1.56). — **Zsír:** Western
 steam 8. — (7.95). **Rohe** és **Brothers** 8. — (7.90). —
Tengeri irányzata tartott. — Aug.-ra —. —. —. —.
 — Szept.-re 58.5/8 (58.5/8). — Dec.-re 68.5/8 (58.5/8). —
Buza irányzata tartott. Piros ősi helyben 86.5/8.
 (85.5/8). — Aug.-ra —. —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.
 — Szept.-re 85.5/8 (84.5/8). — Dec.-re 86. — (85.5/8). — Máj.-ra 87.5/8 (87.5/8). —
Gabona szállítási díja Liverpoolba 1.5/8 (1.5/8). —
Kávét: fair Rio T. sz. 5.1/8 (5.1/8). — Aug.-ra 3.80 (3.80).
 Nov.-re 4.10 (3.90). — **Liszt:** Spring Wheat clears 3.55
 (0. — 3.55). **Cukor:** 3.1/8 (3.1/8). **Óra:** 29.15-29.50
 (29.15-29.50). **Bár:** 13. — 13.12 (13. — 13.12). (A
 zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, augusztus 8. (Törvényközlés.) (Ésrlat.)

Buza irányzata tartott. Augusztusra —. —. —. —. —.
 — Szept.-re 80.3/8 (79.5/8). — **Tengeri irányzata tartott.**
 — Aug.-ra 51.5/8 (51.5/8). — **Zsír:** Szept.-re 8.02 (7.99).

Dec.-re 7.75 (7.67). — **Szalonna short clear** 8.18 (8.31).
 — **Sertésbár:** Szept.-re 18.32 (18.27). — (A zárójelben
 lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Minek is dalolnék...!

Minek is dalolnék, én szomorú párom!...!
 Valami átok van az én bús hárfámon,
 Pengetem, hogy egy vig, tiszta hangot adjon,
 S szomorú a nótá —
 Hogy a szívem-lelkem rajta megzakadjon!

Nem így indultunk mi a viruló nyárnak,
 Nem voltak körülünk gyzásos-sötét árnyak,
 Amerre mi jártunk, csupa virág termett:
 Az én bús lelkeim,
 Mint a tiszta napfény, úgy ragyogott lelked!

Bűbájos voltam, ám reméltem mégis,
 De fölöttünk — látom — behorol az ég is
 S amíg én az élet Golgoláját járom,
 Te is egyre hervadsz:
 S iratom a lelked, én szomorú párom!

Herváth Elemér:

† **X. Pius pápa diákévei.** Az új pápa nem
 jutott volna ilyen magas polcra, ha nem, lép a pápi
 pályára, mert szegény szüleinek nem állt módjában
 Guiseppo Sarto iskoláztatása. Az elemi iskolát még csak
 elvégezhette volna szülőfalujában, Riesenben, ahol a
 plébános már akkor tanította latin nyelvre, de szülői
 költségen még a castelfrankói gimnázium négy osztá-
 lyát sem fejezhette volna be partgók nélkül.
 Kispap lett tehát Pádusában és itt végezte a gim-
 názium többi négy osztályát, ahol már ingeny tanult.
 Az érettségi vizsgát 1854-ben kitűnően tette le és
 minthogy akkor a lombard-velencei királyság Ausz-
 triához tartozott, németül is megtanult. Most már nem
 tud németül a pápa, mert az olasznak is olyan ne-
 bezéres esik a német szó, mint a magyarnak Del Sarto
 nemesak a teológiában volt jeles, hanem a filozófiá-
 ban is, s az érettségi bizonyítvány külön kiemeli,
 hogy ifjúnál szokatlanul mély a gondolkodása. Matema-
 tikában, algebrában azonképpen jeleskedett, s e tekin-
 tetben kiemelték róla, hogy nehezebb számtani prób-
 lámát is könnyen és fényesen fejtett meg. Legerő-
 sebb volt a latin és görög klasszikusokban, akiket
 nagy értelemmel magyarázott az érettségi vizsgálaton.

† **A pápai tiara.** A pápák egyházi és világi
 hatalmának jelvénye a pápai korona vagy tiara, ahogy
 VIII. Bonifáé pápa ideje óta nevezik. A tiara tulaj-
 donképpen három egymás fölébe helyezett arany koroná-
 ból áll, amelyek különböző időkben és különböző
 pápák rendelkezéséből kerültek együvé. Maga a tiara
 eredetileg csak egy fehér szövetből készült, hegyes
 süveg volt, amelyet a homlok tájánon egy egyszerű
 arany abrasos ékesített, fönt a csúcán pedig egy arany
 gömb volt. Az első átalakítást VIII. Bonifáé pápa eszköz-
 zölte a tiarán 1294-ben, aki az egyszerű arany
 abrasost koronasterü levéldiszitésekkel ékesítette és
 az alsó korona tölébe még egy koronát tettelet, hogy a
 pápák egyházi hatalma mellett a világi hatalmat
 is demonstrálja. A harmadik koronát V. Orbán pápa
 forrasztotta a másik kettő mellé 1370-ben, a pápaság
 fennmaradás ha'almának kifejezésére. A pápa a lelkik
 felett ur a földön, az égben és a pokolban. Ezt fejezi
 ki a tiara harmas koronája. Az utolsó átalakítást
 II. Pál pápa végeztette a tiarán 1471-ben. Ekkor
 azonban csak az eredeti hosszuká, egyenes alakon
 változtattak valamit, amennyiben a közepe táján egy
 kicsit kigömbölyítették. A mai tiara még ebben az
 állapotában van meg.

† **A muszkáló lövönat.** Párisban a Rue Tait-
 bout-tól a La Muette-ig közlekedő lövönat egyik ko-
 osisa, hogy a hosszú ut unalmát elűze, arra az ere-
 deti gondolatra jött, hogy a koozi figyelmeztető-ha-
 rangján mindenféle ismert dallamot ver ki. A jó-
 kedvű kecsis bántalmatmélto ügyességét sajátított el
 ebben a harangjátékában. Utkeresztersekéknél, forga-
 lommegakadásnál és a megállóhelyeknél, meg min-
 denütt, ahol figyelmeztetni kell a járókelőket, hogy a
 koozi elől kitérjenek, olyan pompásan kiveri a
 nótákat a széphangu harangon, hogy a ze-
 neértök rögtön megismerik a melódiát, amelyet
 játszik. Mikor az opera közelébe ér a koozi,
 rendszerint **Mébul Chant du Départ** operájának vala-
 melyik motívumát játszza, ha lassan kell hajtani,
 rögtön belefog **Adam Chalei** című operájának **Arrétions-
 nous ici** dallamába. Utközben gyakran felhangzik a
 vidám **Viens poupoile**... nótá. A **Figaro** most azt a
 tanácsot adja a lövönatirasságnak, hogy minden ko-
 osiján ilyen zeneértő koozist alkalmazzon, mert ez
 nagyon hathatós konkurrenciót csinálna az új párisi
 közúti vasúttársaságnak.

MESE

Vén varju hetedik fia.

Élt egyszer régen, nagyon régen egy vén varju. A legmagasabb jegenyén volt a fészke és hat fia volt. A hat varjunak a fészke is ott volt a környéken, csakhogy persze sokkal kisebb jegenyéken mint az öregé. A vén varju eljárt a fiahoz látogatába. Hétfőn a legöregebbiknél ebédelt, szombaton a legkisebbnél. A hét többi napján pedig a többinél. Mindenütt jól lakott és mindenütt veszekedett. Mint afféle vén varjunak, sehol se tetszett semmi: a leves kozmás volt, a hus ehetetlen. Fékom-adtal! Ugy megtáncoltatta néha a fiai feleségét, hogy azok egy hétig se felejtették el.

Vasárnap aztán egyedül volt otthon a vén varju a fészében. Otthon szomorkodott, busult, mert nem volt senki, akivel veszekedhetett volna. Legfeljebb magában káromgott néha egyet-kettőt, csak azért, hogy a hangját ne felejtse el.

Egyszer egy szép tavaszi napon, amint így egyedül üldögélt a fészében, a legmagasabb jegenyefa tetején, gyereksírást hall odalentől.

Kidőrszöli az almát a szemből, mert éppen aludt és kinézett a fészekből. Hát azt látja, hogy egy kis fiu sirdogál odalenn, a jegenyefa tövében.

A vén varju hallgatta egy darabig a kis fiu sírását, mivel nagyon lusta volt megmozdulni. De viszont a sírástól aludni se tudott. Azért csak megmozdult csendesen és leereszkedett a fészekből a kis fiuhoz.

— Mért sírsz, te fiu? — kérdezte.

A kis fiu először megijedt a vén varjutól, mert olyan vén volt már a varju, hogy fehér volt a feje, a szeme pedig olyan kicsi, mint egy gombostű feje. De aztán, midőn látta, hogy a vén varju nincs ellenséges szándékkal, bátorsága lett és így felelt:

— Aztért sírok itt, mert máshol nem sírhatok.

— Hát mért nem mégy haza sírni?

— Aztért, mert nincs nekem otthonom. Árva fiu vagyok.

— No akkor már azt is értem, hogy miért sírsz, — szót a vén varju.

Aztán gondolkodott egy kicsit. S így szólt: — Van nekem eddig hat fiam, mért ne lenne egy hetedik is? Akarsz a hetedik fiam lenni?

— Akarok, — felelt a kis fiu.

Megörült a vén varju, mindjárt el is keresztelte a hetedik fiát Kéklábnak, miután a varjuk már csak ilyen nevekre szokták keresztelni a fiaikat.

Ott maradt hát Kéklábu a varjutanyán. Hétfőn a legöregebb fiunál ebédelt ő is, szombaton a legkisebbnél. De sehol se izlett neki a varjuk főzete Jobb szerette, ha kiszabadulhatott az erdőbe és számóctát, meg málnát ehetett. De a sült kukoricát is szerette.

Igy nőtt fel Kéklábu. Játszott a kis varju-fiókokkal addig, amíg azok meg nem tanultak repülni. Mikor megtanultak repülni, nem játszottak többé Kéklábuval, hanem elröpültek messzire. Nagyon messzire...

Kéklábu vágyó szemmel nézett az elröpülő varju után.

— Bár én is elmehetnék, — sóhajtott néha. Messzire, messzire, a merre a varjak repülnek.

Egyszer aztán meg is kérte a nevelőapját: — Varju apám. Erressz engem vándorolni! Hadd lássak egy kis világot.

Az öreg varju megcsóválta a fejét: — Hát nem látsz innen eleget, a jegenyefa tetejéből?

— A többi varjak is a jegenyefatetőn laknak, mégis elröpülnek messzire. Én nem tudok röpülni, de van két jó lovam: a két lábam.

— Hát akkor eregy vándorolni, — szót a vén varju.

Elbucszott a hetedik fiától, de mielőtt utjára bocsátotta volna, egy sipot adott neki.

— Ha nagy bajban vagy, csak fujj bele. Kéklábu megköszönte a sipot, aztán elindult. Ment, megdegélt hét nap, hét éjszaka.

Olyan messzire járt már, hogy a legmagasabb jegenye-fának, ahol a vén varju lakott, még a legfelső galyacskáját sem láthatta. De még messzebbre is jutott. Még oda is, ahol már az erdőnek is vége volt.

Akkor egy gyönyörű szép városba ért. Kéklábu még sohasem látott várost életében.

Azért roppant csodálkozott, mikor az utcákon járt-kelt. Amint így bámészkodna, egyszerre jömmeg sebeseen egy kocsis, már majdnem eltaposta Kéklábut.

Kéklábu erre úgy megijedt, hogy előkapta a sipot és belefujt.

Egyszerre fekete lett a város a varjaktól. A varjak belekapaszkodtak a vágató kocsiba és elfogták azt, mielőtt Kéklábu eltaposhatta volna.

De az öreg varju nagyon haragudott. — Ilyen kis dologért nem kell idecsődíteni az egész varjuországot. Az emberek ki szoktak térni a vágató kocsinak.

Kéklábu megköszönte a jó tanácsot és tovább vándorolt.

Egyszer egy faluba ért, ahol éppen disznófték, kéklábu nagyon megkívánta a friss peccenyét és evett egy darabot.

Igen ám, de az emberek észrevették és botraptak.

— Tolvaj! — kiáltották — és rárohantak Kékláburra.

Kéklábu ijedtében a sipba fujt. Fekete lett az ég a varjaktól. A sok varju szétverte az embereket. De az öreg varju nagyon haragudott:

— Micsoda szamar vagy te! — szót. — Ilyen kis dologért idecsődített az egész varju-

országot. Az emberek, ha peccenyét lopnak, el szoktak futni.

Kéklábu megköszönte a tanácsot és tovább vándorolt.

Egyszer egy folyó partjára ért. Ott talált egy csónakot, beleült és elkezdett csónakázni.

Igen ám, de nem tudott bánni az evezővel. Nagy szél fujt és a csónak már majdnem felborult. Belefujt tehát a sipba.

Jöttek a sipszóra a varjak és szárnyaikon a partra vitték Kéklábut.

Az öreg varju pedig megfogta Kéklábut és jól megnagypálotta.

— Oktondi, — mondta. — Az emberek nem szoktak csónakba ülni, ha nem tudnak csónakázni. Most pedig add ide a sipot. Ha nem lesz segítségem, nem fogsz annyi csacsiságot elkövetni.

Elvette Kéklábutól a sipot. És kéklábu ezután mindig kitért a kocsik elől, nem lopott disznópeccenyét és nem ült csónakba.

A sip nélkül rendes ember lett belőle.

Gyula bácsit.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Feti Hazai Első Takarékpénztár Egyesületénél a betéti könyvekrekerült elhelyezett tőkék júliusi forgalma a következők volt: *Betétek állandók* július hó 1-én 250,120,794,56 K. *Új betétek* július hóban: a központonban 4,598,201,61 K., a terézvárosi fióknál 2,610,981,59 K., a józsef-ferencvárosi fióknál 2,358,724,61 K., a lipótvárosi fióknál 1,465,150,06 K., a budai fióknál 1,115,575,44 K., az erzsébetvárosi fióknál 1,891,334,79 K., a csömör-úti fióknál 582,392,53 K.; összesen 14,617,860,62 K. A betétek összege 264,783,155,18 K. *Visszafizetések* júliusban: a központonban 6,168,909,18 K., a terézvárosi fióknál 2,777,522,86 K., a józsef-ferencvárosi fióknál 2,438,385,88 K., a lipótvárosi fióknál 2,045,347,54 K., a budai fióknál 777,178,40 K., az erzsébetvárosi fióknál 2,047,341,20 K., a csömör-úti 578,918,90 K.; összesen 18,833,403,96 K. *Betétek állandók* augusztus 1-én 247,904,751,22 K.

A közúti vasutak hossza. A magyar korona területén lévő közúti vasutak hossza, a kereskedelmi minisztériumban összeállított hivatalos adatok szerint, 1903. június 30-án 247,166 kilométer volt. Ebből 164,2 kilométer villamos, 40,2 lóvonat, 28,6 kilométer gőzmozdonyu, 20,2 kilométer és gőzmozdonyu és lóvonat, 3,7 kilométer fogaskerekű és 0,266 kilométer gözsió.

A kassa-óderbergi vasút. E vasút üzemében lévő tátra-omnici és csorbakői fogaskerekű vasutakon a személyszállító vonatok forgalma olyó évi szeptember 15-én től is bezárólag szeptember 30-ig fog fenntartani. Ezen idő alatt Poprád-Felka és Tátra-Lomnic között csak a 802., 803., 806. és 807. sz. a csorbakői fogaskerekű vasuton pedig csak a 902., 903., 904., 905., 906. és 907. sz. vonatok fognak közlekedni. E

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(96)

Most négy fal közé volt bezárva, fülét a város szakadatlán lármája bántotta, a templomok örökös harangozása kalapált fején, emésztette a láz, sorvasztotta a fájdalom, úgy hogy sokszor szivarjába harapott, hogy ne háborgassa a szolgát, aki a szomszéd szobában ásitott. Az első napokban a vá tozás, az u levegő, talán a véletlenül utalált orvosság is csodát tettek, szinte elhitették vele, hogy újra egészséges lehet. Aztán még rosszabbul lett, mint volt. Palermo legjobb orvosai sem tudtak orvosságot ez átkozott betegség ellen! Épp oly kevéssé, mint az ő helységének tudatlan orvosi és azonfelül még sokkal többre kerültek! Egyik a másiknak adta a kilincset; fogatot tartották és megfizették a szolákat is, akik kint maradtak az előszobában. Megvizsgálták, megkopogatták, kikérdették, mintha gyerekkel vagy paraszttal volna dolguk. Mutogatták őt az asszisztenseknek, mint ahogy vásáron a paprikajancsik a szarvas kakast vagy a kétfarku kocsót mutogatták magyarázatokkal kísérve titokzatos szavaiukat. Csak amugy feivállról válaszoltak, ha a szegény ördög merie tudni, micsoda betegség rágódik rajta. Azok is egy egész gyógyszerért vásárolították vele. Orvosságokat, amelyeknek minden cseppjét arannyal mérték, kenőcsöket, amelyeket egy tollal kent föl az ember és sebeket fakasztottak, amelyek még nagyobb görcsöket okoztak, a szája olyan lett tőlük, mint a vér, fűrdőket és izsaszószereteket, úgy hogy a szegény Motta kimerülten összerogyott, annyi ereje sem volt már, hogy

a fejét mozdíthatta, mindenütt látta már a halál árnyékát.

— Uraim, micsoda játék ez? — ezt akarta kérdezni. — Ha mindig ugyanaz a muzsika, akkor megyek haza.

Ott legalább megbeszülték a pénze miatt és mindenki természetesen találta, ha tudni akarta, hogy miképpen költik el. Itt azonban úgy érezte magát, mintha kórházban volna és könyörületből ápolnak. Félnie kellett a vejtől is, aki a meghívott híres orvosokat kísérte. Halkan beszélgettek, hátat fordítottak neki és nem törődtek vele, aki tátott szájával az élet vagy a halál szavát várta. Vagy odadobtak neki almisszínaként egy szöcskét, amely semmit sem mondott, egy mosolyt, amelynek az volt a világos értelme:

— A vizontlátásra a paradicsomban, jó ember!

Voltak olyanok, akik úgy fordítottak neki hátat, mintha meg volnának sérítődve. Motta kitalálta, hogy betegsége nagyon komoly lehet, kitalálta az orvosok arcán, a kétségbeeső vállvonogatáson, a vejével való hosszas beszélgetésen, a lármán, amely az előszobából egyideig hallható volt. Végre nem bírta tovább. Egy napon, amikor az urak megint előadták némajátekukat, kabátot ragadta az egyiket, éppen mikor távozni készült.

— Doktor ur, hát beszéljen velem. Hiszen én vagyok a beteg! Nem vagyok gyerek. Tudni akarom, miről van szó, hiszen az én bőröm forog kockán!

A doktor azonban válasz helyett nagy lármát csapott a szemére vetette a heregnek, hogy házában nem viselhetnek iránta a kellő tisztelőt. Csak nagyokára tudta őt a hereg megnyugtanni és rábírní, hogy ne hagyja a beteget a faképnél. Motta ur hallotta a mint halkan megjegyezték:

— Szánja meg szegényt... Nem ismeri a szokásokat... Primitív ember... ősalápotban... A szegény embernek mindent le kellett nyelnie és a leányához kellett fordulnia, ha valamit meg akart tudni!...

— Mit mondtak az orvosok? Mondjátok meg az igazat!... Komoly betegség az, mond?

És minthogy leánya szemében könnyeket látott, bár az iparkodott erőt venni megindultságán, dühös lett. Nem akart meghalni. Kétségbeesett erélyt érzett magában, fel akart kelni és itthagyni ezt az elátkozott házat.

— Nem mondom, te miattad... Te mindent megtettél... Mindennem megvan... De az ilyesmizhez nem vagyok hozzászokva, látod... Ugy érzem, mintha meg kellene itt fulladnom.

Még a leánya sem érezte magát így a házában. A szive mondta ezt a szegény apának. Ugy látzott, hogy a férj és feleség teljes egyetértésben élnek; a szolgák előtt nagyon udvariasan beszélgettek; a hereg az ebéd után csaknem mindig egy félórashosszat a kis szalóban tartózkodott a neje társaságában, minden reggel a reggeli előtt meglátogatta, hogy jó reggelt kívánjon neki; karácsonykor, Izabella napján, a nevenapján, házasságuk évfordulóján ékszerekkel lepte meg, amiket aztán mutatott az apjának, férje szeretetének bizonyítékkául.

— Ah, ah... értem... Szép pénzbe kerülhetett... És mégsem vagy megelégedett... látni rajtad, hogy nem vagy megelégedett.

Szeméiből még egy más titkot is kiolvastott, egy más halálós aggodalmat, amely akkor sem hagyta el leányát, ha nála volt, ami miatt össze-rezent, ha hirtelen lépteket hallott, vagy ha a csendű hereg érkezett jelezve, szokatlan órában meg-csendült — és aztán halálós sápadtság, bizonyos gyors pillantások, amelyekből Motta szemrehányást velt kiolvadni. Néha futva, sápadtan, nyárfalévéként reszkette látta belépni, bocsánatát rebegve. Egy éjjel már nagyon késő volt, szokatlan lármát hallott az első emeleten, ajtóik csapódtak be, hallotta a komorna hangját, amely segítségért kiabált, úgy hogy Motta rémületen ugrott föl ágyában. De a leánya másnap semmit sem akart neki elmondani; sőt mintha bosszantották volna kérdései.

(Folytatása következik.)

vonatknál a díjazás szerinti meneldíjak fognak beszedetni.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása a Budapesti Napló számára.) A leloyt hét magfajjalma igen csekély volt, csak ösi búkkönt és ősi borsózt keresek...

Bécsi vágomarhavasár. Augusztus 8 (Saját tudósítók telefonjelentése.) A st-marxi központi vásárocsarnokban meg tartott vészjelzési vágomarhavasár...

Jegyzések: 100 kilogrammonként elősúlyban, magyar hizókör I. rendű minőségű --- fillér, kivételesen --- fillér, II. minőségű 56-70 fillér, III. minőségű --- K., galiciai hizókör I. minőségű --- fillér, kivételesen --- fillér, II. minőségű --- fillér, III. minőségű --- fillér; német hizókör I. minőségű 72-83 fillér, kivételesen 86 --- fillér, II. minőségű 68-72 fillér, III. minőségű --- fillér. Legelő ökor --- fillér. paraszt ökor --- fillér, levágott ökor --- fillér. Bika 68. ---70. --- K., tehén 52-66 korona. Kivételesen --- korona, bivaly --- korona. Az árak métermásánknál, elősúlyban értendők, fogyasztási adó nélkül.

A budapesti gabonatorzsde.

Budapest, augusztus 8.

Mérsékelt kínálat és ugyanoly kereslet mellett készbuzza bányadt irányzatú volt; forgalomba került 80,000 mm. 2 1/2-5 fillérig olcsóbb árakon. Rozs csekély üzlet mellett változatlan maradt; egyéb cikkektől szintén üzletelenek.

Eladott:

Buza (Uj). Tiszavideki: 200 mm. 82 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm. 82 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 82 k. 7 K. 92 1/2 f., 400 mm. 81-5 k. 7 K. 92 1/2 f., 100 mm. 81-5 k. 7 K. 85 f., 1000 mm. 81 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 81 k. 7 K. 82 1/2 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 87 1/2 f., 400 mm. 80-5 k. 7 K. 92 1/2 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 150 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 150 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 300 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 87 1/2 f., 10 mm. 80 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 79-3 k. 7 K. 85 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 80 f., 150 mm. 78-5 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 75 f., 150 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 80 f.

Pestmegyevidéki: 300 mm. 81 k. 7 K. 85 f., 700 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 82 1/2 f., 100 mm. 80-2 k. 7 K. 75 f., 150 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 70 f., 400 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79-5 k. 7 K. 55 f., 200 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 120 mm. 79 k. 7 K. 65 f., sárga, 850 mm. 79 k. 7 K. 65 f., 150 mm. 78-5 k. 7 K. 50 f., 150 mm. 77-5 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 78-7 k. 7 K. 60 f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 50 f., 100 mm. 77-5 k. 7 K. 60 f.

Becskeréki: 3000 mm. 78-5 k. 7 K. 70 f. Pancsovai: 300 mm. 75 k. 7 K. 45 f. Bányászt 1000 mm. 79-4 k. 7 K. 85 f., 1000 mm. 78 k. 7 K. 85 f.

Buza. (O) Tiszavideki: 400 mm. 81-5 k. 8 K. 15 f. 300 mm. 81-5 k. 8 K. 12 1/2 f., 100 mm. 80-5 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 80-5 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 80-5 k. 8 K. 10 f., 500 mm. 80 k. 7 K. 95 f., sárga, 100 mm. 79-5 k. 8 K. --- f.

B. Almási; 600 mm. 79 k. 8 K. --- f. Ó-Becsei: 700 mm. 77-5 k. 8 K. --- f. Bácskai: 1200 mm. 77 k. 7 K. 77 1/2 f. Mind három hónapra. Új rozs: 100 mm. 6 K. 2 1/2 f., három hónapra. 10 mm. 6 K. 12 1/2 f., paritás.

Arpa (Uj): 150 mm. 5 K. 47 1/2 f. Zab: 150 mm. 5 K. 47 1/2 f. Kétségbeesítés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktörzsde sokrakiszi szerint készpénzben és kilogrammonként. --- A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

Table with columns: Buza, Kilos, K.-tól, K.-ig, Arpa, Kilos, K.-tól, K.-ig. It lists various grain types and their prices per kilogram.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kilos, K.-tól, K.-ig. It lists other grain types and their prices.

A határidősítet folyamán a következő kötések történtek:

Table with columns: Októberi buza 1903., Áprilisi buza 1904., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Augusztusi tengeri 1903., Májusi tengeri 1904., Augusztusi reepe 1903., Déli egy óraorak a következő záróárakat alapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Októberi buza 1903., Áprilisi buza 1904., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Augusztusi tengeri 1903., Májusi tengeri 1904., Augusztusi reepe 1903., Délután fél 5 óraorak zárul: Októberi buza 1903., Áprilisi buza 1904., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1903., Augusztusi tengeri 1903., Májusi tengeri 1904., Reepe augusztusra 1903.

A budapesti értéktörzsde.

A mai előtörzsde nyugodt, tartott irányzattal folyt le és csupán a Hitel- és Rímanurányi részvényekben volt néhány kötés. A többi értékekben nem volt üzlet, csakis névleg jegyezettek.

Előtörzsde. Osztrák Hitelrészvény 662. --- Alamosít részvény 782.25-782.60. Rímanurányi részvény 453 korona.

A déli tőzsde a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 98.90-99.15 százalék. Magyar Hitelbank részvény 782.50. Jelzálogbank részvény 611.60-612.50. Osztrák Hitelbank részvény 691.25. --- Kereskedelimbank részvény 2700. --- Salgótarjáni közszénbánya részvény 625. --- 627. --- Ganz féle vasöntőde részvény 2100. --- Rímanurányi vasúti részvény 452.50-453.50. Államvasút részvény 667.50. Magyar Villamos részvény 260. --- Magyar általános takarékpénztár részvény 535 korona.

4 óraorak zárul: Osztrák Hitelrészvény 662. --- Magyar hitelrészvény 782.25. Leszámítolóbank részvény ---. Rímanurányi vasúti részvény ---. Osztrák-magyar államvasúti részvény 668. --- Közüti vasút részvény ---. Városi villamos vasút részvény --- korona.

A budapesti terménytörzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Heremag: lucerna magyar --- korona, vörös aprószemű --- korona, vörös erdélyi --- korona, vörös bánágsági --- korona, középszemű --- korona, nagy szemű --- korona. Disznózsír: budapesti 63.50-65. --- korona, vidéki --- korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki --- korona, városi 4 darabos 56. --- 56.50, korona, 3 darabos 57.50-58. --- korona. Istjűstli --- korona. Sálva: boszniai, szokás szerinti minőség 18. --- 14. --- korona, 120 darabos --- korona, 100 darabos 14.50-15. --- korona, 85 darabos 16.25-16.50 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13. --- 13.50 korona, 100 darabos 12.75-14. --- korona, 85 darabos 15.50-16. --- korona. Szilvai: elavonási 18. --- 18.50 korona, szerbiai 16. --- 16.50 korona, azonnali való szállításra.

A bécsi értéktörzsde.

A ma előtörzsde, tekintettel arra, hogy a magyar válság megoldása nem következett be, nagy tartózkodást tanusított.

A déli tőzsde megnyitáskor nagyon csöndes volt és mindvégig üzletelen maradt. Az árfolyamok egy része csökkent.

Zárulat nagyon csöndes.

Bécs, augusztus 8. (Magyar értéktörzsde) 4 1/2-os aranyjáradék 119.95. Tiszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 157.75 Magyar vasúti kölcsön ezüstben ---. Magyar keleti vasúti állami kötvény ---. Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 462. --- Rímanurányi vasútrészvény 450.75. Magyar koronajáradék 48.05. 4 1/2-os Magyar földterem. kötvény 98.45. Magyar hitelbank részvény 781. --- Magyar nyeregméni kölcsön sorsjegy 201. --- Kassa-oderbergi vasúti részvény ---. Magyar keresk. bank 2693. Magyar cukorkor ---. Bécs, augusztus 8. (Osztrák értéktörzsde) 4 1/2-os papírjáradék 100.30. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 120.80. 1890-os sorsjegy 154. --- Osztrák hitelrészvény 487. --- Angol-osztrák bank ---. Bécsi bankjegyek 475.50. Osztrák-magyar bank 1586. Déli vasút 80.75. Dunagőzhajózási részvény

861. --- Dohányrészvény 364.50. Császári és királyi arany 1133. Német bankváltók 117.96. 4 1/2-os ezüst járadék 100.90. Osztrák koronajáradék 100.56. 1864-iki sorsjegy 246. --- Osztrák hitelintézeti részvény 660.71. Unionbank 524. --- Osztrák Landerbank 409.50. Osztrák-magyar államvasút 607.50. Elbavógi vasút 425. --- Alpeji bányarészvény 361.50. 20 irak arany 19.06. Londoni váltóór 239.27. Décsi Tramway Litt B. ---. Bécsi Tramway Litt A. ---. Lipót közb. ---. Az irányzat üzletelen.

Bécs, augusztus 8. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 661. --- Magyar hitelrészvény 781.50. Angol-Osztrák bank 273.50. Bécsi bank egyesület 476. --- Union bank 524.50. Landerbank 419. --- Osztrák-magyar államvasút részvény 667.75. Déli vasút 80.75. Elbavógi vasút 425. --- Északnyugati vasút részvény ---. Dohányrészvény 364.50. Rímanurányi vasúti 450.75. Alpeji bányarészvény 361.50. Májusi járadék 100.30. Magyar korona járadék 98.95. Török sorsjegyek 119.50. Német bíróiadmárka 117.48-117.41. Napoleon'or 19.03.

Külföldi értéktörzsde.

Berlin, augusztus 8. (Tőzsde tudósítás.) A tőzsde megnyitáskor lanyha, New-Yorkra és realizációra kedvetlen volt. A mult napokban emelkedett bankok és vasártekek jelentékenyen elgyengültek. Idegen járadékok gyengétek, törökök bal-kánál rossz hírekről lanyhok. Magánamatalf 34 1/2.

Berlin, augusztus 8. (Zárlat) 4 1/2-os papírjáradék ---. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék 102.80. Elbavógi vasút ---. Magyar koronajáradék 99.10. Osztrák-magyar államvasút ---. Kassa-oderbergi vasút ---. Bécsi váltóór 85.05. Magyar vasúti beruházási kölcsön ---. Alpeji bányarészvény ---. Disconto-Commanit 187.60. Általános villamosági Edison 182.75. Geisenkirchener 183.25. Laurakohó 221.25. 4 1/2-os ezüstjáradék ---. 4 1/2-os magyar arany járadék 101.80. Osztrák hitelrészvény 207.75. Déli vasút 17. ---. Károly-Lajos vasút ---. Orosz bankjegyek 216.10. 4 1/2-os új orosz kölcsön ---. Török dohányrészvény ---. Olasz járadék ---. Magyar hitelbank ---. Dynamit Trust 148. ---. Harpen 180. ---. Az irányzat renyhe.

Berlin, augusztus 8. (A Budapesti Napló tudósítójának távirati) Kész forgalom: 4 1/2-os magyar aranyjáradék ---. Magyar koronajáradék 99.20. Osztrák hitelrészvény 207.60. Osztrák-magyar államvasút 143.60. Déli vasút 17. ---. Északnyugati vasút ---. Elbavógi vasút ---. Orosz bankjegyek 216.10. Busenbichrad ---. Orosz bankjegy ---. (Ultimo) Lombard ---.

Páris, augusztus 8. (Zárlat) Osztrák-magyar államvasút ---. Új török konzol 32.30. Egyiptomi járadék 106.25. Osztrák Landerbank 439. ---. Párisi bankrészvény 10.05. 3 1/2-os francia járadék 97.80. 4 1/2-os spanyol járadék ---. 3 1/2-os új törleszhető járadék ---. Crédit foncier de France ---. Alpeji bányarészvény ---. 4 1/2-os 1890. román kölcsön 85. ---. Görög kölcsön 100. ---. Váltó Olaszországra 1/2 ---. pari. Váltó Amsterdamra 206.25. Váltó Brüsszelle 1/2 ---. De Beers 499. ---. Chartered 66. ---. 5 1/2-os holland kölcsön 417. ---. Magyar aranyjáradék 101.45. Déli vasút ---. Váltó Londonra 251.40. Osztrák aranyjáradék 102.75. Török sorsjegy 127. ---. Meridional vasút ---. 4 1/2-os járadék 102.45. Utomanbank 591. ---. 3 1/2-os francia járadék ---. Osztrák földhitelintézet ---. Déli vasúti elsőbbségi kötvény ---. 4 1/2-os 1896. román kölcsön ---. Dohányrészvény 399. ---. Váltó Bécsre 103.93. Váltó német piacokra 122.12. Rio 116.67. East Rand 182.42. Randfontein ---. Magyar Jelzálogbank 647. ---. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, augusztus 8. (Zárlat) 4 1/2-os papírjáradék ---. 4 1/2-os osztrák aranyjáradék ---. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 101.10. Osztrák hitelrészvény 207.70. Osztrák-magyar államvasút 143.20. Északnyugati vasút ---. Rustichrad vasút ---. Londoni váltóór 226.56. Bécsi bank egyesület 121. ---. Villamos részvény 102.65. 3 1/2-os magyar aranykölcsön 98.20. 4 1/2-os ezüstjáradék 100.80. Osztrák koronajáradék 100.90. Magyar koronajáradék 99.30. Osztrák-magyar bank 114. ---. Déli vasút részvény 17.10. Elbavógi vasút 107. ---. Bécsi váltóór 85.10. Párisi váltóór 81.33. Unio bankrészvény ---. Alpeji bányarészvény 187. ---. Az irányzat gyengébb.

Hamburg, augusztus 8. (Zárlat) 4 1/2-os ezüstjáradék 100.60. 1890. sorsjegy 154. ---. Déli vasút 16.70. 4 1/2-os Osztrák aranyjáradék 102.60. Osztrák hitelrészvény 208. ---. Osztrák-magyar államvasút 142.70. Olasz járadék 103.20. 4 1/2-os magyar aranyjáradék 100.70. Az irányzat kedvetlen.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Augusztus 8. A sertésüzlet irányzata: élénk. A) Hissoti sertések ára: l. A) Magyar első orondú. Oreg nehéz (paronkint 400 kilogramm felüli súlyban 102-104 fillérig. Oreg közép (paronkint 300-340 kilogramm terjedő súlyban) --- fillérig. Fialat nehéz (paronkint 320 kilogramm felüli súlyban) 110-111 fillérig. Fialat közép (paronkint 261-320 kilogramm terjedő súlyban) 110-111 fillérig. Fialat könnyű (paronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) --- fillérig. --- II. Magyar első orondú: Nehéz (paronkint 280 kilogramm felüli súlyban) --- fillérig. Közép (paronkint 240-280 kilogramm súlyban) 106-108 fillérig. Könnyű (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 104-106 fillérig. --- III. Romániai: Nehéz (paronkint 320 kilogramm felüli súlyban) --- fillérig. Közép (paronkint 250-320 kilogramm terjedő súlyban) --- fillérig. Könnyű (paronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) --- fillérig. IV. Romániai eredetű (Stachl). Nehéz (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) --- fillérig. Könnyű (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) --- fillérig. --- V. Szerbiai: Nehéz (paronkint 280 kilogramm felüli súlyban) 109 --- 110 fillérig. Közép (paronkint 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 107 --- 109 fillérig. Könnyű (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 105-107 fillérig.

Sertésüzlet szám 1903. augusztus 6. napján volt készlet 45,782 darab. --- 1903. augusztus 7. napján felhajtott 130 darab. --- 1903. augusztus 7. napján elszállított 783 darab, 1903. augusztus hó 8. napjára maradt készletben 45,129 darab.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12. Kiadóhivatal 54-39.

UTMUTATO.

Budapesti takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön Részvénytársaság. Befizetett részvényeik: 10 millió korona. Elnök: Tomay Lajos, vezérigazgató: Bunkó Gyula. Központ: VI. Andrássy-utca 5. Magyar kir. szab. osztály-sorszájak felőlről: I. Ferenciek-ter 4. Kézi zálogdíjazatok: IV. Károly-körút 18.; IV. Ferenciek-ter 4. Irányi-utca sarok; VII. Király-utca 57.; VIII. József-körút 2.; Üllői-út 6. sz.

Első Leány kiházasítási Egylet m. sz. gyermek- és életbiztosítási intézet Budapest, VI. ker., Teréz-körút 40-42. Alapítva 1863. Legelőnyösebb díjtáblázat gyermek- és mindennem életbiztosításokra, havi befizetések mellett is. Tartaléka: 10,000,000 korona. Eddig kifizetett biztosítási összeg hét millió korona. Biztosítási állomány: 46,000,000 korona.

Napirend.

Napló. Vasárnap, augusztus 9. — Római katolikus: Román. — Protestáns: Román. — Görög-orosz: (július 27.) Pantaleon. — Zsidó: Ab. 16. — Nap két 4 óra 33 perccor. — Nyugyzik: 7 óra 4 perccor. — Hold két: 7 óra 22 perccor este. — Nyugyzik: 5 óra 33 perccor reggel.

A miniszterek nem fogadják.

Nemzeti Múzeum. Régiségár. Nyitva van d. e. 9 óráig délután 1 óráig.

Országos kórház az Akadémia mellett délelőtt 9-1 óráig. Természettudományi gyűjtemények múzeuma (Múzeum-körút 4. sz.) nyitva délelőtt 10-12-ig.

Mesézőgasztroszki múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-10 óráig. **Földtani intézet múzeuma** nyitva délelőtt 10-1 óráig. Belépőj nincs.

Közelkedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-10 óráig.

Nyelvtanó könyvtárak zárva vannak. **Asztrikus múzeum** és **múzeum.** Megtekinthető egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyierdekű vasút a Pálffy-térrel.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Sölyom-utca sarkán, reggel 8 óráig este 6-ig.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépőj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. igazgatóság, kereskedelmi asztalnyitva, tudakos-osztálya és keleti mintára V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalsó: délelőtt 9 óráig délután 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmorténet-gyűjtemény, (továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arányaitok is eszközöl) a városipari iparcsarnokban (vasár és tünnapnapon is) nyitva délelőtt 9 óráig délután 3 óráig 6 óráig. A kiföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— **As Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése.** —

Budapest, augusztus 8.

Hazánkban az erősebb éjeli kisugárás folytán az éjjeli hőmérséklet, főleg az északi részekben jelentősen lecsökkent (Rosznyó 4 Co.). Tegnap még — különösen a Dunánál — előfordultak kisebb esők, de ma reggelre az idő száraz jellegű lett. A levegőnyomás maximuma Közép-Európa fölött helykedett el és míg az északi depresszió kelet felé elvonulban van, addig nyugaton új depresszió közeledik Angliához. Az európai időjárás az északnyugati részek és Oroszország kivételével tulajdonban derült, száraz és meleg. **Kilátás:** Száraz és meleg idő várható.

Vizállás.

Ang. Aug.	Ang. Aug.	Ang. Aug.	Ang. Aug.
100	100	100	100
101	101	101	101
102	102	102	102
103	103	103	103
104	104	104	104
105	105	105	105
106	106	106	106
107	107	107	107
108	108	108	108
109	109	109	109
110	110	110	110
111	111	111	111
112	112	112	112
113	113	113	113
114	114	114	114
115	115	115	115
116	116	116	116
117	117	117	117
118	118	118	118
119	119	119	119
120	120	120	120

gyógymód Kataphorese gyógymód

IDEG ÉS NEMIZET

BETEGSÉGEK

radikális gyógyítására legjobban ajánljuk

D. MITZGER

kiváló gyóghatásairól elismert intézetét Budapest, VI. Teréz-körút 44. I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán a honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

A világhírű Schöberl-ágy.

Magyar szabadalom 3011. szám.

Rövid ágy. Nappali szék.

Minden háztartásban elegáns kis kanapé gyánant szolgál és egy kérmozdulattal a legkülönlegesebb ruganyos matracoságyra változtatható át a legnehezebb és legnagyobb személyek számára is, ennél fogva minden jobb családunk kedvelt, sőt nélkülözhetetlen. 26 év óta sok ezer van használatban, mert a jó fekvés a tudó szabad lehelését előmozdítja.

A Schöberl-ágy ára a kivétel szerint 26, 36 ftt és feljebb. Szétküldés a világ minden részébe Schöberl Róbert udvari szállító, cs. és kir. szab. gyára által Budapestben, Haris-bazár. Árjegyzék kérésre. Örvek a t. c. közönséget Schöberl-ágyunk értékelten utasították.

A Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskolánál, melynek érettségijét bizonyítványra az igazgatóság.

Felső Kereskedelmi Iskolánál, melynek érettségijét bizonyítványra az igazgatóság.

1. és 2. sz. napján elkezdődtek. Az intézet 40 és 40 fenn. Végzet. névrendű előadónál bel- és külföldi kereskedő cégeknek, pénzügyintézeteknek nyertek alkalmazást. Bővebb felvilágosítást közszéggel ad és az intézet évi érettségijét kérésre küldi.

„Eljárás cukoroldatoknak elektrolitikus uton való tisztítására”

című, 1900. április 19-61 kelt magyar szabadalmunkra **vevők vagy engedményesek kerestetnek.** Szives ajánlatokat „W. E. 4566” jel. alatt továbbít **Messe Rudolf Bécs I., Seilerstráste 2.**

„Sanid labdacso”

egmáskább hevény és jódú folyásoknál befecskendezés nélküli a legbiztosabb gyógyszernek a „Sanid labdacso”

Magyar Király gyógszertár Budapest, V. Marokkó-utca 3/a sz. (Erzsébet tér sarkán)

Legjobb Legjobb Legjobb PAP. PAP. PAP.

GIOHNER JANOS

magyar. mátrás és kárpátokozó gyáros, szőnyeg, függöny, vas- és kárpátokozó. **Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.** Árjegyzék kérésre ingyen és bérmentve küldik. Vidéki megrendelések postaköltséggel, nem telek árak kifizetés nélkül, vagy a pénz visszajuttatás.

ÉNZT

SORSJEGYEKRE értékpapirokra

(vidéki takarékpénztári részvényekre)

Kövár Armin bank- és váltóüzlet, önkormányzati felügyeletű. IV. Ferenciek-ter 9. Gróf Cziráky-palota.

BUTOROK

ügy középszert, mint **észlelt fizetés**

leggyorsabbul a legnyomóbban legutányszabban **Éhrenten és Frachs** testvéreknél, **BUDAPEST, VI. Teréz-körút 8.** Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

„CHAMPION”

A világhírű eredeti angol **Helical-Premier** kerékpárokat, melyek leírásait a 128. oldalán, valódi „CHAMPION”

angol gépeket 115 fttól minden árfelelősen nélküli kivétel nélkül havi 7 és 8 fttól kezdve, elrendelt 6 cyclon gépeket 90 fttól és kerékpáralkatrészeket Ausztria-Magyarországban nélküli legnagyobb forgalmunk és így nagy vételőink által a gyárkánál lenyomott rendelvi olcsó árak következtében

30% árleszállítással szállítunk vidékre és bírható 1 db I-rendű küllés gummi-állással — ftt 4.50 és 8.00 1 db I-rendű bűt gummi-állással — ftt 2.75 és 2. — 1 db jó minőségű Acetylen lámpa — ftt 3. — és 2. — 1 pár kárpát pánt — ftt 2.75 és 2.50 1 db jó minőségű kerekpár — ftt 2.50 és 1.90 1 db jó minőségű nyergő — ftt 3. — és 2. — 1 kgr. Calcium Carbide — 5 ftt

Még meglegy ezri kívánjuk, miszerint vezető az országban legnagyobb cégeknek kizárólagos rendű friss és eredeti gyári bűt gépekkel ellátott árut nagy rakományok, melyek ösze nem vértelenkedő gyárkánál nagy kereskedőkkel vizsgálatot és állító esetleg áttelepítést utasítottak.

László Jakab és fia az ország legnagyobb és legnagyobb kiterjedésű kerékpár ártára. Budapest, József-körút 41. Föld-útlet Baross-utca 4. Meg nem felelő árért: a pénz minden további nélkül vissza küldjük vagy kicseréljük. Nagy árjegyzék majd 400 kópell ingyen és bérmentve.

Kiadja a Kladia R. (Wodianer F. és fia) cs. és kir. udv. könyvkereskedése Budapest, VI. Andrássy-út 21. sz.

Kaphatók úgy a kiadónál, mint minden könyvkereskedésben és minden könyvkereskedésben.

ESŐ

ellen a gazda természetét A FISCHER-féle, kiütőnöm impropriant vízhatlan ponyvák védik meg a legjobban. Az 1882. évben alapított, legszolidabbnak elismert FISCHER J. cég az a ponyvagyártás, Budapest, Nádor-utca 31. sz. Mintazott legelőnyösebb ajánlatot kívánna iránnyon, bérmentve küld.

3.95

ft egy átmó metertől átvégelés, melyre kötevény 41 darabozott (sp.: 12 dró vízvezet., 12 boros-ó hókörös-pólar, 1 vízcső, 1 borosgyűjtő, 1 hőkörpálcák, levezetőcső, 8 eszeccsotányér és 12 gumóleány. Legelőnyösebb kivételben 1 fttól drágább. Meg nem felelő árú visszavetjük, a pénz visszajuttatjuk. **László 30 kr.** azonnali fel. Rendelés a vasúti állomás megjelölés **Böhm J., Budapest, VI. Kunyavgy. kerület.**

Lähne-féle tan és nevelőintézet Sopronban

All teljes 8 osztályú gimnáziumból, 6 reálosztályból és 4 elemi osztályból.

Bizonyítványai államéremyeselek.

Egyéni nevelés és tanítás. Lelektámasztás és szigorú ellenőrzés a tanulással. Egészédes fekvés a városban kívül. Új növendékek már augusztus hóban is felvételt. Prospektussal és mindennem felvilágosítással szolgál az igazgatóság.

Thierry A. gyógszertész csodabálsama

legjobb étrendi hálszer

omediális szarok, gyengédek, Ajukások, zomorogók, főfűvadás elleni székletlenség a köhögést, gőzést, nyálkázást, tisztító, 12 kicsi vagy 6 dupla üveg bérmentve ládával együtt 4 korona.

Thierry gyógszertára az órányalhoz, Pragra, Rohitsch-Sauerbrunn mellett. Valódi csak az itt lát-ható apóca-üveggyéggel.

Központirak: Budapest Török J. gyógszertárban, Dr. Egger Ló és J. gyógszertárban, Magyar-körút 17. sz. Zárban Sittlerbach S. gyógszertárban és Beszben Brady C. gyógszertárban. Ajánlatos ezen gyógszertáraknál mindig kérésre van.

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1803. augusztus hó 9-én.
Déltűn 3 órákor mérsékelt helyárakkal.

Felhő Klári.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irtó Rátkay L.

Esté:

Boccaccio.

Operett 3 felvonásban.
Kezdeté 7 1/2 órákor.

VÁROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1803. augusztus hó 9-én.
Déltűn 1/4 órákor fél helyárakkal:

Ujházi Ede vendégfelléptével.

A feleskei nótárius.

Énekes bohózat 3 szakaszban. Irtó Gaál József.
Zenéjét szerz. Thern Károly.

Esté:

Ujházi Ede vendégfelléptével.

A heidelbergi diákélet.

Víg színmű 3 felvonásban.
Kezdeté 7 1/2 órákor.

Szimfonia hangverseny.

Prof. Wieschendorf H. karmester.
Vasárnap, 1803. augusztus 9-én.

Előadás a Szt.-Lukácsfürdő dunaparti nagyvendéglőjében.

- I. „Katonaleve” induló Schmahing
- II. „Síraddal” nyitány Előtvő
- III. „Kék nefelejcs” mazurka capriccio Elanberg
- IV. „Reverle” Viouxtempa
- V. Víg induló egyvelege Komzak
- VI. Kőút és paraszti nyitány Suppé
- VII. Variációk a „Velenes karnévalról” Árnas
- VIII. „Ex-lex” keringő Pál-ós Tivadar
- IX. Fantázia magyar dalokról Bihari
- X. „A bozgyó hollandi” Wagner
- XI. Magyar rapadó, begedtűsölo Hauser
- XII. Capriccio italiano Tschaikowsky
- XIII. Fantázia a „Parasztbenediktől” Mascagni
- XIV. „Ejlieljárás” (tűlemelő) Wieschendorf
- XV. „Vines” galopp Ziehrer

Reményi Mihály

műhegedű készítő

— ca. és kir. szabadalom tulajdonos —
a m. kir. zene-akadémia szállítója
Budapest, VI. Király-utca 44/9.

Ajánlja a két raktár valódi olasz, francia, angol, német és magyar mester-hangszerekben. Különlegességek: Quint-tűzta és tartós „Burmester”-féle hangverseny hurok.

Javítások elkészítése jótállás mellett. Saját találmánya „Magyokozó Gerenda,” mely által bármely hegedű vagy gondnok, melybe az illesztett, sokkal jobban érhető és kellemesebb hangot nyer. — Elismervények a legnagyobb művészek által bármikor megírtok. — Régi hangszerek a legmagasabb árú.

☛ Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Helyiségváltozás.

Sok év óta Váci-utca 2. szám alatt létező

régiség- és mű-kereskedésünk

ma naptól

IV., Városház (Gránátos)-utca 12. szám

létezik.

A kéltetők telente az áruszállítás apadás folytán rendkívül alacsony árakkal, az eddigi szigorúan szűkített árakkal szembeállítva. Minél gyakoribb látogatást kérjük kiváló tisztelettel.

ROGER ADOLF és TSA.

Vesztünk mindennemű régiségeket és műtárgyakat a legmagasabb árban. — Hagyatékok megbeszéléseit a legelőzőbb időben eszközöljük és mérsékelt feltételek mellett elvállaljuk.

Ős-Budavára

Nyitva a n. 3 óráig reggel 4 óráig.

Ma vasárnap, augusztus 9-én

Nagy gyermekbál és népnünnepély

gyermek és felnőtt részére különféle szórakozások.

A bálésné minden gyermek ajándékot kap.

A nagy varieté-estélyen két előadás, a déltűnti félórakkal, gyermekek nem fizetnek. Az esti előadáson fellépnek:

Little Pich,

az udvarhelyi karikatur-komikus, Horvathani, The Georgia Piccinini, Rafael és Cötombel, francia duettisták, Genny család, különleges akrobaták, Feeschke csoport, orosz, ének és táncművészek, Miss Ravensberg, London csillaga.

Folies Comiques-ban

két új bohózat és Steinhardt.

Ejtel 12 órákor

— Nagy bál a szabad területen. —

Honvédeknek és tíz más zenekar.

Belépő díj 40 Heller.

Kedvezményes jegyek 40 Heller ráfizetéssel érvényesek.

CIRCUS Cesar Sidoli

a Városligetben.

Ma vasárnap,

augusztus 9-én

2 nagy diszeladás 2

déltűn 4 és este 8 órákor.

Déltűn 4 órákor minden előhelyen fellépőknek egy 10 éven aluli gyermeket ingyen, minden továbbiért fél-árat fizetnek.

Mindezt előadásban

KELETÁZSIA.

Nagy kiállítás németajáték 4 képből, színes alkalmata Sidoli igazgató, előadás 300 személy és a meg-nagyobbított 56 személyből álló balet-csoporttal.

Holnap hétfőn: Jour-fix és Keletázsia.

Homlokzat-festék-gyár

Kronsteiner Károly

BÉCS, III., Hauptstrasse 120.

(saját házában).

Arany-érmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, és

és kir. katonai intézőségek, vasutak,

ipari-, bányai- és gyári társulatok, építési

vállalatok, építésmesterek, egy-

szintén gyári és ingatlan tulajdonosok

szállítója. E viharmentes homlok-

zat-festékek, melyek messzben földel-

hatók, száraz állapotban, poralakban és

46 különböző mintában kılöntik

16 król fölfele szállítatnak és a mi a

festék szintisztaságát és tartósságát

illeti, azonos az olajfestékek

200 korona jutalék utánazások

kimutatásáért.

Mintakártya, egyeztetés utáni kılentára

ingyen és bérmentve.

Haris, Zeilinger és Tsa

a „Kék csillag”-hoz,

ajánlják

fiu- és leány-

intézeti fehérneműket

a legolcsóbb árakban.

Vászon és fehérneműtőlünk

kizárólag:

Budapest, IV., Váci-utca 16.

SZABADALMAT

vedjegy, maszta- és modell-oltalmat megszerző.

Szabadalmakat értékesít és finanszíroz bel- és külföldön a

Szabadalmakat Értékesítő Vállalat,

Pásztor (törvényesen bejegyzett cég)

BUDAPEST, Erzsébet-körút 17.

Telefon 24-20. Fővilágosítás díjtalan.

D. Fèvre-féle szódavíz-készítő-gép,

melylyel bárki folyton, könnyen és legtisztább, friss, egészséges és olcsó, kellemes üdítő itéleket, szódavízet, mesterséges ásványvizet, bármilyen gyümölcsleves-örp-gazdát, kefir, (szén-dioxid) szén-savas hideg itást (gyáron megbeszélhetetlen egészséges, hűtőli), pezsgőbort, pezsgőmoxidot, aprított stb. készíthet. — A gépet vegyítjük. A készülék egyszerű, kényelmes. Orvosok által rendeltek.

6. 8. 10. 12. 14. frt.

A készíthető szódavíz kılönti minőségű bor-

szóvat, 200 grm és szódakarbonáttal 60 grm

tartalmú csomag ára frt. 1.70.

E. THESSIER Férő, a valódi Fèvre-féle

szódavíz-gép gyártója kılönti

1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-2523-2524-2525-2526-2527-2528-2529-2530-2531-2532-2533-2534-2535-2536-2537-2538-2539-2540-2541-2542-2543-2544-2545-2546-2547-2548-2549-2550-2551-2552-2553-2554-2555-2556-2557-2558-2559-2560-2561-2562-2563-2564-2565-2566-2567-2568-2569-2570-2571-2572-2573-2574-2575-2576-2577-2578-2579-2580-2581-2582-2583-2584-2585-2586-2587-2588-2589-2590-2591-2592-2593-2594-2595-2596-2597-2598-2599-2600-2601-2602-2603-2604-2605-2606-2607-2608-2609-2610-2611-2612-2613-2614-2615-2616-2617-2618-2619-2620-2621-2622-2623-2624-2625-2626-2627-2628-2629-2630-2631-2632-2633-2634-2635-2636-2637-2638-2639-2640-2641-2642-2643-2644-2645-2646-2647-2648-2649-2650-2651-2652-2653-2654-2655-2656-2657-2658-2659-2660-2661-2662-2663-2664-2665-2666-2667-2668-2669-2670-2671-2672-2673-2674-2675-2676-2677-2678-2679-2680-2681-2682-2683-2684-2685-2686-2687-2688-2689-2690-2691-2692-2693-2694-2695-2696-2697-2698-2699-2700-2701-2702-2703-2704-2705-2706-2707-2708-2709-2710-2711-2712-2713-2714-2715-2716-2717-2718-2719-2720-2721-2722-2723-2724-2725-2726-2727-2728-2729-2730-2731-2732-2733-2734-2735-2736-2737-2738-2739-2740-2741-2742-2743-2744-2745-2746-2747-2748-2749-2750-2751-2752-2753-2754-2755-2756-2757-2758-2759-2760-2761-2762-2763-2764-2765-2766-2767-2768-2769-2770-2771-2772-2773-2774-2775-2776-2777-2778-2779-2780-2781-2782-2783-2784-2785-2786-2787-2788-2789-2790-2791-2792-2793-2794-2795-2796-2797-2798-2799-2800-2801-2802-2803-2804-2805-2806-2807-2808-2809-2810-2811-2812-2813-2814-2815-2816-2817-2818-2819-2820-2821-2822-2823-2824-2825-2826-2827-2828-2829-2830-2831-2832-2833-2834-2835-2836-2837-2838-2839-2840-2841-2842-2843-2844-2845-2846-2847-2848-2849-2850-2851-2852-2853-2854-2855-2856-2857-2858-2859-2860-2861-2862-2863-2864-2865-2866-2867-2868-2869-2870-2871-2872-2873-2874-2875-2876-2877-2878-2879-2880-2881-2882-2883-2884-2885-2886-2887-2888-2889-2890-2891-2892-2893-2894-2895-2896-2897-2898-2899-2900-2901-2902-2903-2904-2905-2906-2907-2908-2909-2910-2911-2912-2913-2914-2915-2916-2917-2918-2919-2920-2921-2922-2923-2924-2925-2926-2927-2928-2929-2930-2931-2932-2933-2934-2935-2936-2937-2938-2939-2940-2941-2942-2943-2944-2945-2946-2947-2948-2949-2950-2951-2952-2953-2954-2955-2956-2957-2958-2959-2960-2961-2962-2963-2964-2965-2966-2967-2968-2969-2970-2971-2972-2973-2974-2975-2976-2977-2978-2979-2980-2981-2982-2983-2984-2985-2986-2987-2988-2989-2990-2991-2992-2993-2994-2995-2996-2997-2998-2999-3000-3001-3002-3003-3004-3005-3006-3007-3008-3009-3010-3011-3012-3013-3014-3015-3016-3017-3018-3019-3020-3021-3022-3023-3024-3025-3026-3027-3028-3029-3030-3031-3032-3033-3034-3035-3036-3037-3038-3039-3040-3041-3042-3043-3044-3045-3046-3047-3048-3049-3050-3051-3052-3053-3054-3055-3056-3057-3058-3059-3060-3061-3062-3063-3064-3065-3066-3067-3068-3069-3070-3071-3072-3073-3074-3075-3076-3077-3078-3079-3080-3081-3082-3083-3084-3085-3086-3087-3088-3089-3090-3091-3092-3093-3094-3095-3096-3097-3098-3099-3100-3101-3102-3103-3104-3105-3106-3107-3108-3109-3110-3111-3112

PÁRISI NAGY ÁRUHÁZ

Budapest, Kerepesi-ut 38. szám.

HÉTFŐN

KEDDEN

SZERDÁN

Rendkívüli cikkek elárúsítása a női nyári divatosztályban:

Női bluzok, különféle csinos mintákban, még nem létezett olcsóság ... **50 kr.**
Női bluzok, francia levantinból, világoskék, rózsaszín, különféle csinos, pettyes vagy virágos mintával, mosható, szintartó... .. **75 kr.**
Női jupon, erőszálú francia levantinból, szürke, drapp, világoskék vagy rózsaszínű alap, fekete csipkés mintával, szerpentin ujjakkal, mosható ... **85 kr.**
Női pongyola, ujjajta könnyű szerb-vászonból, beszótt színes, csikos mintával, divatos matróz-gallérral, fodorral és ujszabásu japán ujjakkal, mosható ... **frt 2.50**

Női fűzők, ujdívatu-szabásu, legjobb minőségű halsont-fűző, erős drill-szövetből, Breton csipkével és selyemszalaggal díszítve, minden bőrségben ... **95 kr.**
Női midervédők, hőrszövésű trikó-szövetből, világoskék vagy világos rózsaszín, fehér és krém színben ... **14 kr.**
Női ingek, jó minőségű madapolan-cliffonból, keskeny pizsében rakott mellszisszel és burkolással, komplett szabás ... **85 kr.**
Női vállgallér, legújabb divatu légihímzés, fehér vagy krém-színben, mosható ... **50 kr.**

A fentebbi elkkre vonatkozó LEVÉLBELI vagy POSTAUTALVÁNYI megrendelések helyben nagy kelendőségük miatt nem intézhetők el.

Nagy képes árjegyzéket az összes árucikkekről ingyen és bérmentve küldünk vidékre.

A következő héten, azaz augusztus 17-től bezárólag 22-ig iskola-szerek, teljes gyermek-ruházat és gyermek-kelengyék rendkívüli elárúsítása.

Tulhalmozott raktár

miatt az összes férfi, női és gyermek nyári cipők, kancip-sandál-, házi-, tennis-, torna- és sárcipők mélyen leszállított árban adhatnk el. Ne mulassza el senki a kedvező alkalmat, mert ily olcsón nem juthat többé jó és tartós lábbelirez.

Férfi cipők

Sárga fűző v. cuqos 3.50, amerikai bagaribőröböl ... **4.-**
 Borjú v. zergéből sima cuqos 3.-, heletés 2.50, fűző ... **3.50**
 Borjubőr angol bakancs 2.50, sárga bagaribőröböl ... **4.20**
 Amerikai box fűző v. cuqos 4.-, gombos 4.50, félcipő 3.50
 Szalonkák fűző v. cuqos 4.20, gombos 4.50, félcipő ... **3.50**
 Francia sörvő fűző v. cuqos 4.50, gombos 3.-, félcipő 4.-
 Legújabb Derby-bakancs, amerikai box- v. lakkbőröböl ... **4.50**
 Szarvasbőr 4.50, keztly v. kutyabőröböl, fájós lábra ... **4.20**

Női cipők

Legújabb szürke szarvasbőr, fűzős 3.50, gombos ... **4.-**
 Zerge- v. borjubőr fűző v. cuqos 3.-, gombos ... **3.50**
 Amerikai box fűző v. cuqos 3.50, gombos ... **4.-**
 Szalonkák fűző v. cuqos 3.50, gombos ... **3.50**
 Francia sörvő fűző v. cuqos 4.20, gombos ... **3.50**
 Sárga fűző v. cuqos 3.20, bagaribőröböl 3.50, gombos ... **3.70**
 Sárga v. fekete fűző v. gombos félcipő 2.40, szürke ... **2.50**
 Zerge v. lakkbőröböl 1.50, keresztcsizma 2.-, szürke 3.20
 Gyermekcipő, szürke, labkál 2.50, 1.40, 2.20, 1.60, 20-31 1.50

Videki rendeléseket pontosan utánvéttel eszközöl. Nem megfelelő kiserlek. 10 forintot felül bérmentve. Legújabb árjegyzék ingyen.

Dóczi M.
 BUDAPEST,
 Kerepesi-ut 10.

Titkos betegségek szakorvosa
 gyanánt, gyors, alapos és kényelmes módon biztos gyógyulást okozó szerveneknek, 20 éves kórútnál és magán-gyakorlati tapasztalataiml fogva legjobban ajánlható

Dr. CZINCZAR J.
 egyetemi orvosudor
 gyógyít férfiaknál és nőknél foglalkozást szavar nélkül mindennemű bármily régi kelót

Nemi betegségeket
 úgy mint húgyvesefolyást, hólyag- és vizeletési bajokat, bujakéros sebeket, syphilit, onfertőzéstől eredő idegbajokat, a legmakacsabb bérbetegségeket és szépséghibákat, továbbá

Nemi gyengeségi állapotokat
 (impotencia)
 meglepő biztos eredménnyel gyorsan a legújabb módon.

Rendelő-Intézet Bpest, VII. Károly-körut 5. (Dob-utca szögletén.)
 I. em., bejárat a lépcsőházból
 Rendel: Naponta délelőtli 10-4 és este 6-8 óráig.
 Kézen vándorolnak. Nérandoklást tartalelőz. Levelekre kimerítően válaszol. Kíváncsra győzteszerrel is gondoskodik.

Császári és királyi udvari szállító.

FERNOLENDT

cipőfőnyász, világos és fekete cipőknek, mindenféle bőrnék, a világ legjobb fémnyász, gyorsan mélyítkezté fényt ad és a bőr tartósságát fentartja. Alapított 1892-ben. Gyári raktár: Bécs, Schulerstrasse 21, Kapható mindenütt

Tan- és nevelő-intézet

nyilvánossági joggal

Budapesten, Hold-utca 19. sz.

Az intézet 25 év óta áll fenn.

Dr. László Mihály nyilvános főgimnáziumában és nevelő-intézetében, mely államörvényes osztály- és érettségi bizonyítványokat állít ki, a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. Azonban már most is lehet előjegyezni.

A növendékek lehetnek bennlakók, félkosztosok és bejárók. Ertesítővel kívánatra készségeel szolgál az igazgatóság.

Dr. László Mihály, igazgató.

LAKAS ABLAK TISZ PADLO FÉREG

UTTRICHSTEIN KERTESZ-UTCA 18. TELEFON 14 59.

SZONYECPOROLO ES MEGOVŐVALLALAT

1908. év óta eredménnyel használatnak bel- és külföldön

BERGER-féle

gyógy-, egészségi-szappanok

G. Hell & Comp. gyárból Trossau-ban. Aranyérem Páris 1900.

Berger-féle 40 száz. kátránszappan, } borkittések és borbajok ellen.
 Berger-féle kénés kátránszappan }
 Berger-féle glicerín kátránszappan, } a bő minden tisztasága ellen mint mosó- és fűzőszappan.
 Berger-féle panama kátránszappan }

Igen kedveltek a következő szappanok: **Benzoeszappan, boraxszappan, carboliszappan, naphtholón** oly egyéneknek, akiknek a kátránszappan kellemetlen, borbortegységoktól. **Kőszappan, kénfel- és kén-homokszappan, szepfőszappan, petrolszappan, bergber-féle vörös arc és viszketés ellen. Tanninszappan, bergber-féle fogpaszta** tubusokban, 1. számú rendszer fogak, 2. számú **úchányoknak**, kitűnő fogtisztító szerek.

Az összes **Berger-Hell & Comp. gyárból, 30 év óta bevezette, valódi** diadékok jövel oron vid. jegyzetel és a cég állítását G. Hell & Comp. kén viselőli.

Magyarországi főraktár: Török József gyógyszerüzlet Budapest, Király-utca. Kiosnyben Magyarország összes gyógyszerüzletében.

Férfi és Női Nemi Betegségeket
 ugyszintén
Vér-, bőr- és idegbajokat, bujakórt (syphilis), valamint férfigyengeséget
 (Impotencia)
 rendelő intézetében

gyógyít biztos sikerrel a legrövidebb idő alatt, foglalkozás szavar nélkül, 25 év óta szerzett orvosi tapasztalatok alapján kiváló gyógyszerkezelő általánosan elismert szakorvos

Dr. KAJDACS
 v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Budapest, IV., Kigyó-utca 5. sz.
 Klotild-palota (1. emelet).
 Rendel 9-4-ig, este 7-8-ig.
 Levelekre díjmentesen válaszol, gyógyszeréről gondoskodik.

E napokban hagyta el a sajtót: **„Bizalmas Barát”**
 című könyvecské, mely mindennemű férfi- és női nemi bajokhoz kelő útmutatással szolgál. Kapható a szerzőnél: (Dr. Kajdacs József). Ára csak 1 kor. Videki megrendelések 20 fillérral drágábbak

Leltár előtt még csak e hét végéig!!

Hallatlan olosó!

500 vég celkos vászón Zeñr méterje **19** kr.

Mesés alkalom!

500 vég 80 cm. széles francia Batist feltűnő szép minták, méterje **29** kr.

Ritka előnyös vétel!

500 vég Dealin méterje **35** kr.

Soha még nem létezett!

500 vég 120 cm. széles Seviot és Crépe Loden minden divatszínben, méterje **39** kr.

A raktáron levő összes selymek beszerzési áron alul adatnak ki.

Gsodás árleszállítás!

500 vég 120 cm. széles Alpaca Lüster, méterje **81** kr.

A selymekből vidékre minták nem küldhetők! Ezen cikkek kirakatalmbau a legduzsabb választékban megtekinthetők.
WEINER MÁTYÁS női divat-áruháza, Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 3. sz.
 A teljes árúraktár (selymek kivételével) leszállított áru mintagyűjteménye vidékre ingyen és bérmentve küldetik.

TITKOS

betegségek ellen férfiaknak és nőknek legbiztosabb gyógyszer a

'TRIAS'

3-5 napi befecskendezés után a folyás teljesen megszünt. — Ára 30 krajcár. 1 frt 30 kr. beküldés után bérmentve küldi Papp Györgyáruháza Tiszasszentimren, Fő-utca 8. Kívánára utánvételi is. — Tíektarása biztosítva.

Szivattyukat

mindenütt használható és minden ipari célra alkalmazható legjobb minőségű áron szállított és kívánatra föl is állítatott.

Ajánlatok ingyen és bérmentve küldetnek.

Gyözö Béla és Társa szivattyú-spezialisták V. ker., Lipót-kerület 18. szám.

Biztos gyógyulást keresőknek

mind betegségben szenvednek

Dr. Garai Antal

v. cs. és kir. osztály főorvos országos hírvé és legregőbb 30 éve fennálló rendelő-intézet

Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 24. sz.,

Rendelés naponta 10-4ig és 7-8ig este. Idült hűgyvesés és hólyagbetegségek vizsgálata villamos árammel és egyéb új, vidékre levelekre kímélhető védelem és szakmájú tanácsot nyújt. Kísérletmentes gondoskodás lesz. Titkos tartás biztosítva.

Nőknek külön váróterem.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányú gyógyszert, melyvel az e gyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki ezíránt ír, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvet, vel postán, jól becsomagolva. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezeket mentett meg: ki fiatalok kibégéséért, ki a tüdőbetegségekben, ki a székélygyulladásban szenvedőknek. E céből elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszerrel felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziassal a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalok kibégéséért, ki a tüdőbetegségekben, ki a székélygyulladásban szenvedőknek. Ezen gyógyszerrel közvetlen hat azon szervekre, melyek erőt székélygnek, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öregnek és fiatalok irhatnak a „State Medical Institut“-nak alantí címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelést miatt otthonukra nem hagyhatják el. A próbaküldemény bebizonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bárhonnét is magyarul, mire neki díszképpel mellett egy gyógyszerküldeményt küldetik felvilágosító könyvvel együtt. Írjon szívesen. A küldemény oly szépen van csomagolva, hogy tartalmát senki sem gyanítja. A levelek következőképpen címzendők: State Medical Institute, 9, Electrom Building, Fort Wayne, Ind., Amerika és minden levél bérmentesítendő.

Tauszky Miksa és Társa

Telefon 21-36. sz.

BUDAPEST, VI. ker., Teréz-körút 6. szám.

Elvállal költöztetéseket szabadkártyázott butorszallító kocsikkal, úgy helyben, mint a vidék és külföld bármely helyére

Gummi és halhólyag

valódi francia gyártmányú legbiztosabb és nem ártalmas óvszer tucataja 1,20, 2, 3, 4, 5, 6 frt. Megrendeléseket titkos tartás mellett osztásból közöli

Radványi L.

könyv- és kőnyom-gyáros

udapest, VI. Andrassy-ut 15

Árjegyzék ingyen.

Hirdetmény.

(Mérésköltáru menettéri jegyek kiadása Szt.-Istrván ünnepnap alkalmából.)

A m. kir. államasutak igazgatósága közhírvé teszi, hogy a m. kir. államasutak, valamint a Kassa-oderbergi vasút magyar vonalainak összes állomásairól, az üzemükben álló helyiérdekű vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával, mind a három kecsosztályra nézve egy a gyors, mint a személyvonatokon Budapestre mintegy 30%-al mérsékelt áru menettéri jegyek adatkak ki. Ezen menettéri jegyek f. évi augusztus hó 16-20 napján — az utóbbi napon azonban csak a reggeli órákban — valamennyi személyszállító vonalhoz (expresszvonatok kivételével) fogtak kiadatkak.

A menettérijegyek 5 napig érvényesek, oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számlálva a visszautazást legkorábban az 5. nap éjféli előt meg kell kezdeni, meggyezően azonban, hogy a visszautazást legkorábban csak augusztus hó 20-án délután történhetik, korábbi visszautazás esetén a jegyek érvénytelenek.

Utmozsakitásnak sem menet, sem jövetkor nincs hely.

Gyermekre külön kedvezmény nem engedélyeztetik.

Budapest, 1903. július 13. Az igazgatóság. (Utányomás nem díjazatik.)

KÖLTÖZKÖDÉSEKET

vasuton és hajón, az átrakodás és csomagolás megkärítésével, elfogad az északhat Szabadalmazott Butorszallító Caró és Jellinek szállító, Budapest, V., Arany János-ú. 36.

Régi jó háziszser,

melynek nem szabad egy csodálatos sem hiányozni, az általános kitalál és mindenkor használhatók ismert

Hess Ernő-féle Eucalyptus,

garantált tisztá, 18 év óta követlenül Ausztráliából hozott termék. **Évesfordulóban és Ausztralia-Magyarországban ünnepélyesen védve.** Egy igen kiadós eredetű üveg ára 1 korona 50 fillér, melynek használata lehetővé teszi mindenki számára a megismerés és a megelőzésnek helyreállításának és minden betegség elhárításának.

1500-nál több köszönölevél és haláliratot

kaptam olyanoktól, a kik

szagutató, ház-, mell-, torokfájás, yásba, nehéz lélegzés, nátha, fejfájás, a belső szervek megbetegedése, öreg sebek, bőrbetegségek stb., szenvedők és teljesen felgyógyultak.

Ne mulassza el ezekben az Eucalyptus-Készítményekről szóló nagyon fontos leírásokat tartalmazó könyvet megvásárolni, melyben a fentemlített betegségeknél való sikeres felismerésnek dolgában utasítások foglaltak. Minden betegnek érdekében a könyvet mindenképp teljesen ingyen küldöm és benne, hogy oltsát meggyőzően, gyógyultaknak számos bizonyítványát kiemeltetem.

Klingenthal, Szászország. ERNST HESS
Eucalyptus-behozatala.

Kérem tessék pontossá a végjegyre ügyelni!

Raktárak Magyarországon részben: Budapestben: **Török József**, Károly-utca 12., **Lederer F.**, Magyar Király-gyógyszertára V., Erzsébet-ter. **Dr. Rosenberg Sándor** (Központi-gyógyszertár) VIII., Kerepesi-ut 48., **Hilbach Géza** (Szent Erzsébet) gyógyszertára, VI., Andrassy-ut 25., **Dr. Szász Emil** (Városi) gyógyszertára IV., Váci-utca 54., **Radtz J.** (Fehér Kereszt) gyógyszertára IV., Főv.-ter 6., **Hattyu-gyógyszertár** Aréna-ut 154., **Képel Viktor** (Fehér cs. gyógyszertára V., Lipót-körút 28.), **Kriegler Nándor** gyógyszertára, Üllői-ut 65. és vidékre a legjobbat gyógszerházban.

Az ATHENAEUM részv.-társulat kiadásában megjelent:

GYAKORLATI SZAKÁCSKÖNYV.

Irtá gr. Festetics Andorné. Ára — 2 kor.

KÉPES PESTI SZAKÁCSKÖNYV.

Irtá St. Hilaire Jozsef. XXIX. kiadás. Gondosan átmozgatta és bővítette **Wiesner Emil** konyhafőnök, az ország népszerű-gyógyász-iskolájának tanára. Ára köve 4 kor. Ugyan-e német nyelven is kapható 4 koronért.

VALÓDI SZEGEDI SZAKÁCSKÖNYV.

1000-nál több ételkészítési utasítással. Irtá Rézi néni. Ára köve 4 kor.

LEGGYABBÍ

A Háztartási Könyvtár.

Eddig megjelent 60 filléres kötetek: 1. Vegyes sütemények. (198 sütemény-recepttel. 2. Különböző italok. (197 meleg ital, szőrp, likör leírásával.) 3. Gyümölcsbefőzés. (175 gyümölcs-befőzési recepttel.) Szerkesztette **Kürthy Emilné**. Egy-egy kötet ára — 60 fillér.

KAPHATÓ AZ „ATHENAEUM” R-TÁRS. KÖNYV-KIADÓHIVATALÁBAN, VII. KERÉKESÍ-ÚT 54. SZ., ÉS MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN.

AZ ANKER

élet- és járadék biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: **BUDAPEST, VI. ker., Deák-ter 6. szám**
(Anker-négy), a társaság saját házában. Alapítatott 1856.

Összes vagyon 153 millió korona
Biztosítási állomány 516 millió korona
Eddigi kifizetések 248 millió korona

A nyereségrészesüléssel biztosítottak 1902-ben a vegyes és halál-csúrt biztosítással A osztályterv szerint, az évi biztosítási díj 25%-ot kaptak közzében kifizető. A vegyes és takarékpénztári biztosítással B osztályterv szerint (évenként emelkedő osztalék) az összes — biztosítási tartamon keresztül befizetett — díjak 3%-a, illetőleg az évi díjak

3 év,	4 év,	5 év,	6 év,	7 év,	8 év után	9 év után
3%,	12%,	15%,	18%,	21%,	24%,	27%

figyeztetett ki kétségben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Jutányos díjak — Kezvesztéssel — A képlethöz legnagyobb biztonság.

Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, valamint a társaság ügynökei.

Kwizda Ferenc János

cs. és kir. ausztr.-magy. rom. kir. és bolg. fejed. névű szállítás

ker. gyógyszerész **Korneuburg, Bécs mellett.**

KWIZDA FLUID

Kigyóvédjeggyel (Fouristalfluid)

Kwizda közvényűfluidja minden borsát elmozdítja: fiziológia szer (bedőlése) az ember test inainak és izmainak erősítésére és előmozdítására. Erősítő és orvosságos cöljából eredményesül használják az összes leírások, kerekpárosok és leírások, nagyobb teretük után. Nagy üveg ára K. 3. — Kis üveg ára K. 1.30. — A társaság igazgatójának raktárban. Képes előnyös árúknak és bérmentve. Főraktár: **Török József** gyógszerháza, Budapest, Károly-utca 12. és Andrassy-ut 28. szám.

